יודען גערענקט! דער קאַמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

זייטען 10

נייער פאָלקסבלאַט

№ 53 | Łódź, Poniedziałek, 2 marca 1936 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106 | לאָדז, מאָנטאָג פ' תצוה ח' אדר תרצ"ו

300 רבנים אין ענגלאַנד

שיקען איבער א פּראָטעסט צו דער פּוילישער רעגירונג וועגען שחיטה-פערבאָט

לאָנדאָן, 1 (יט"א טעלעגראַפיש)
אויף אַ פערזאַמלונג, אין וועלכער ס'האָבען
באַטייליגט 300 רבנים און אָנגעזעהענע עסקנים
וואָס איז צוזאַמענגערופען געוואָרען וועגען דעם
אַטענטאַט אויף דער יודישער שחיטה אין פּוילען,
איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צום
בריטישען אַמבאַסאַדאָר אין פּוילען, ער זאָל איי-
בערגעבען דער פּוילישער רעגירונג אַ פּראָטעסט
אין נאָמען פון ענגלישען יודענטום.

דער גרויסער צוזאַמענפאָהר פון דער יודישער פלייש-בראַנזשע

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש)
היינט איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון צענט-
ראַלן סוחרים-פעראיין אַן אַלפּוילישער צוזאַמענ-
פאָהר פון דער יודישער פלייש-בראַנזשע, אין וועל-
כער ס'האָבען אנטיילגענומען 200 דעלעגאַטען פון
גאַנץ פּוילען, פון קצבים, הועקער, וואַרשע-
ווער אַרבייטער-גען, סוחרים א. אַז. וו.
דער צוזאַמענפאָהר איז געווען געווידמעט די
פּראָבלעמען אַרויסצונעהמען די פלייש-בראַנזשע פון
דעם הענד און דער פּראָטעסט געגען דעם.
דעם צוזאַמענפאָהר האָט געעפענט פּרעזעס
... ער האָט געזאָגט, אַז דער פּרוב צו פער-
ניכטען די יודישע שחיטה דאַרף בעטראַכט ווערען
פון 3 שטאַנדפּונקטען: רעליגיעזען, הומאַניטאַרען
און ווירטשאַפטליכען. די דאָזיגע 3 שטאַנדפּונקטען
זענען דורך דעם יודישען צד שוין ווי געהעריג
אויפגעקלערט געוואָרען. דער איצטיגער צוזאַמענ-
פאָהר מוז זאָגען זיין וואָרט וועגען דער פראַגע
און אין די מאַסגעבענדע קרייזען וועט מען זיך
מוזען דערמיט רעכענען.
אַלס פּרעזידענט פון צוזאַמענפאָהר איז גע-
וועהלט געוואָרען פּרעזעס מאָריצי מייזעל, וועלכער
האָט געהאַלטען אַ לענגערע רעדע וועגען אַטענ-
טאַט אויף דער יודישער שחיטה.
אין אָנהויב פון צוזאַמענפאָהר איז בעשלאָסען
געוואָרען אַרויסצושיקען בעגריסונגס-דעפּעשען צום
פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי, וויצע-פּרעמיער קוויאַט-
קאָווסקי, האַנדעלס-מיניסטער גען. גורעצקי, איי-
בערן-מיניסטער ראַטשקעוויטש און אַגראַר-מיניס-
טער פּאָניאַטאָווסקי.
דעם ערשטען רעפעראַט האָט געהאַלטען דעפּ.
זאָמערשטיין, וועלכער האָט אַרומגערעדט די טרוי-
עריגע לאַגע, וואָס קען געשאַפען ווערען, אויב
די שחיטה זאָל פערוועהרט ווערען. אגב איז די
שחיטה איינע פון די הייליגסטע יודישע געפיהלען.
ס'האַנדעלט זיך אָבער אין די אינטערעסען וועגען
צונעהמען יודישע פּרנסות און דעריבער האָט מען
אָנגעהויבען אַזוי גוט ביי די פלייש-סוחרים ווי
ביי די מילך-סוחרים. די אויפגאַבע פון צוזאַמענ-
פאָהר, האָט דעפּ. זאָמערשטיין געזאָגט, איז אַ
סוף צו מאַכען צו דער הומאַניטאַרער דעמאַגאָגיע,
וועלכע איז נישט מעהר ווי קאַמף מיט יודישע
פּרנסות.
דער צוזאַמענפאָהר איז דאַן בעגריסט געוואָרען
דורך דאָזאָר שטיקגאָלד אין נאָמען פון דער וואַר-
שאַווער קהלה און הורך הרב גוטשעכטער אין נאָמען
פון וואַרשאַווער ראַבינאַט. ס'ווערען דאַן געהאַלטען
רעפעראַטען וועגען „שחיטה - פּראָבלעם אין פּוי-
לען" און וועגען „רעזולטאַטען פון אַנ'שווענטעלען
שחיטה-פערבאָט אין פּוילען".
ס'האָבען ווייטער גערעדט אַ ריהה דעלעגאַטען
פון פערשיעדענע שטעט, וועלכע האָבען אָנגעוויזען,
אַז די עחד ברענט שוין אונטער די פיס און מ'נעמט
שוין צו דאָס ביסען פון מויל.
דער צוזאַמענפאָהר האָט געדויערט אַ גאַנצען
טאָג. ס'זענען אָנגענומען געוואָרען שאַרפע רעזאָלו-
ציעס געגען דעם שחיטה-אַטענטאַט און אין די רע-
זאָלוציעס ווערט אַפּעלירט צו דער רעגירונג, סיים
און דער פּוילישער געזעלשאַפט אָפּצושטעלען די
אַטאַקעס אויף יודישע פּרנסות. ווייטער איז בעשלאָ-
סען געוואָרען צו שטעהן אין קאָנטאַקט מיט דעם
אַלגעמיינעם אָפּוועהר - קאָמיטעט און צו העלפען
די יודישע פּאַרלאַמענטאַריער אין זייער קאַמף גע-
גען דער שחיטה-גזירה.

נאָר פון יודישער שחיטה

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש)
היינט האָט דער אַלגעמיינער אָפּוועהר - קאָמי-
טעט שוין בעקומען אָפיציעלע בעשטעטיגונגען פון
ענגלאַנד, פראַנקרייך, בעלגיען, האָלאַנד און לעט-
לאַנד, אַז דאָרט איז די יודישע שחיטה ערלויבט, און
די דאָקומענטען ווערט געזאָגט, אַז די יודישע שחיטה
איז די הומאַניטאַרסטע, און ענגלאַנד ווערען אַפילו
חזירים געשאָכטען לויט'ן יודישען דין, ווייל די דאָ-
זיגע שחיטה איז די הומאַניטאַרסטע.

דאָס הייסט הומאַניטאַר...

ראַדאָם, 1 (טעלעפאָניש)
דער פעראייניגטער קאָמיטעט האָט בעקומען אַ
מיטטיילונג פון ראַדאָם, אַז בעת דער שחיטה לויטן
נייעם סיסטעם, האָט אַן אָקס, 15 מינוט נאָכ'ן בע-
טויבען, זיך געוואָרפען אויפ'ן סאַניטאַר - דאָקטאָר,
וועלכער האָט געמוזט אַנטלויפען, כדי זיך אָפּצוראַ-
טעווען דאָס לעבען.

די גרויסע פּרעסע - קאָנפערענץ אין דער וואַרשאַווער קהלה.

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש)
ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אין דער
קהלה פאָרגעקומען אַ גרויסע פּרעסע - קאָנפערענץ
פון דער פּוילישער און יודישער פּרעסע. ס'איז בראַי-
צו הערמאָנען, אַז צו דער קאָנפערענץ זענען נישט
געקומען די פאָרשטעהער פון דער „גאַזעטאַ פּאָל-
סקאַ", „קוריער פּאָראַנני", „פּאָלסקאַ זבראָיִנאַ",
„משאָס" און „אָיסקראַ". דאַגעגען זענען געקומען
די פאָרשטעהער פון אַלע ענדעקישע צייטונגען.
די קאָנפערענץ האָט געעפענט פּרעזעס מאַזור,
וועלכער האָט אָפּגעוואָרפען דעם פאָרוואורף, אַז די
יודישע קהלות האַלטען זיך אויס פון די הכנסות פון
דער שחיטה. דער רעדנער האָט אָנגעוויזען, אַז די
גרעסטע קהלות אין פּוילען ווי וואַרשאַ און לאָדז
לעגען נאָך צו צו דער שחיטה צו עטליכע צעהנדליג
טויזענד זלאָטים אַ יאָהר. נאָר די קליינע קהלות האָ-
בען הכנסות פון דער שחיטה, אָבער מיט 8 יאָהר
צוריק האָט דאָס מיניסטעריום אָנגעוואָרפען די
שחיטה די קהלות, כדי אַזוי אַרום צו פערקלענערן
דעם עטאַט און צו ענטלאַסטען דעם שטייער-צאָה-
לער.
פּראָפעסאָר שאָר האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף
דער רעליגיעזער זייט פון דער פראַגע. ער האָט אָנ-
געוויזען, אַז די יודישע הייליגע ספרים בעהויפּטען
צו שעכטען לויט'ן יודישען דין און ווייזען אָן ווי
אַזוי צו שעכטען, כדי די בהמה זאָל וואָס ווייניגער
ליידען. יודען זענען שטענדיג געווען די גרעסטע צער
בעלי-החיים'ניקעס אויב אַ לעבעדיגער מענש דאַרף
זיך עהנשהרען מיט פלייש, קענען יודען עס נאָר
עסען נאָר אויב ס'איז געשאָכטען געוואָרען לויט'ן
יודישען דין. פּראָפ. שאָר האָט ווייטער אָנגעוויזען,
אַז דער אַנטי-שחיטה פערבאָט שטעהט אין סתירה

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

אונזער וואָרט

צו וואָס עס דערגעהט...

אַלפרעד ראָזענבערג האָט אין „פעלקישען בעאָ-
באַכטער" פערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל, אין וועל-
כען ער פאָדערט נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי
אַרויסטרייבען די יודען פון אַלע לענדער, וואו זיי
געפינען זיך נאָר....
ס'איז דאָך אַזאַ פשוט'ע לעזונג פון דער יודען-
פראַגע, ווי נאָך קיינער ביז אַלפרעד ראָזענבערג האָט
דאָס נישט געקענט משיג זיין און נישט געוואוסט,
אַז דער ענין לאָזט זיך אַזוי לייכט ערלעדיגען. באמת
צוליב וואָס האָט מען אַזוי פיל צו דיסקוטירען ווע-
גען דער יודען-פראַגע, צו וואָס דאַרף מען זיך ברע-
כען דעם קאָפּ אויף אויסצוטראַכטען יודען-געזעצען,
בעגרענצונגען, פערפאָלגונגען - פאָרשריפטען און
אַזוי ווייטער.
ס'איז דאָך אַזוי פשוט: אין אַ העלען שעהנעם
פריהמאָרגען וועט אין אַלע לענדער וואו ס'געפינען
זיך נאָר יודען ערשיינען אַ פעראָרדענונג, אַז אין
פערלויף פון 2 וואָכען (דאָס וועט זיין שוין זעהר
הומאַניטאַר) זאָלען אַלע יודען אַרויס פון לאַנד און
דערמיט וועט די גאַנצע יודען-פראַגע זיין געלעזט....
און ווי יעדער איינציגער מענש זאָל נישט אַרויס
פיהלען די לעכערליכקייט פון אַלפרעד ראָזענבערגס
קאָנצעפּסיעס, איז עס אָבער דאָך אַנ'אמת, אַזוי האָט
שוואַרץ אויף ווייס געשריבען אַלפרעד ראָזענבערג,
דער גדול שבגדולים, אין „פעלקישען בעאָבאַכטער".
ס'וואָלט נישט כדאי געווען זיך אָפּצושטעלען
אויף אַזאַ מין טפשות אויף אַזאַ אופן, אָבער דער
לעצטער אַרטיקעל פון אַלפרעד ראָזענבערג פיהרט
אַרויף אויף געדאַנקען, וועלכע צווינגען צו טראַכ-
טען, אַז מ'וויל מאַקע לעזען די יודען-פראַגע אין
פערשידענע לענדער לויט דעם לעצטען רעצעפּט פון
אַלפרעד ראָזענבערג. דאָ און דאָרט הערען זיך דאָך
שטימען, אַז די יודען-פראַגע קען געלעזט ווערען
נישט אַנדערש, ווי דורכן מאַסענהאַפטען אויסוואַנ-
דערען פון די יודען.
דאָס איז אַ נייער אופן פון אַגיטאַציע צווישען
די פינסטערסטע מאַסען. אַזוי איז דאָך דער סדר—
די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע מוז געהען אַרויף און
אַרויף, זי מוז שטייגען און נישט אָפּלאָזען אין דער
שפּאַנונג, איצט איז זי דערגאַנגען אויף אַ שטאַפּעל
העכער, דורכדעם, וואָס מ'וויל אויף פערשידענע
אופנים איינרעדען די מאַסען, אַז קיין אַנדער אויס-
וועג פאַר דער יודען-פראַגע איז נישט פערהאַן, ווי
זיי פערטרייבען פון די לענדער, אין וועלכע זיי וואוי-
נען. דורך אַזאַ אַגיטאַציע ווערט געשאַפען דער איינ-
דרוק, אַז די יודען זענען נישט קיין בירגער פון די
לענדער וואו זיי וואוינען, און דעריבער איז דער
אויסוועג זיי צו פערטרייבען, דער יוד ווערט אויף
דעם אופן הפקר ווי עפּעס אַ צוטשעפּעניש, פון וועל-
כע מ'דאַרף פּטור ווערען. אויב די ווערטער פון אַל-
פרעד ראָזענבערג זענען אין פּלוג באמת לעכערליכע,
האָבען זיי אָבער אין זיך די פּועלה פון ציהען ווייַ-
טערדיגער האַס און שנאה געגען יודען.
ד.

טאָג - טעגליך

רייזע פון מין. בעק

... ר פּוילישער אויסערן - מיניסטער בעק איז
... סגעפאָהרען מיט אַנ'אָפיציעלער וויזיט אין דער
... לגישער הויפט-שטאָט. דער מיניסטער פאָהרט
... אַליין, מיט איהם פאָהרט מיט אַ גאַנצער שטאַב
... בעאַמטע פון עקאָנאָמישען, ווירטשאַפטלי-
... און פּאָליטישע רעסאָרטען. ס'איז דעריבער קלאָר
... די רייזע פון מיניסטער בעק האָט אַ זעהר וויכ-
... באַדייטונג, נאָכמעהר דערפאַר, וואָס קורץ פאַר
... אָפּפאָהרען איז דער אויסערן-מיניסטער אויפ-
... געוואָרען דורך דעם מלוכה-פּרעזידענט.
... אָפיציעל פעסטגעשטעלטער פּראָגראַם פון מי-
... בעק'ס 3 טאָגיגען וויזיט אין בריסעל, זעהט
... פערשטעהט זיך פריהשטיקען, מיטאָגען און
... אָבער צווישען די פייערליכקייט ווערען
... פאָרגעזעהן קאָנפערענצען מיט דעם ענגלישען
... ער און אויסער-מיניסטער און אויך אַנ'אויפ-
... ביים בעלגישען קעניג. פערשטעהט זיך, אַז
... ערט געזאָגט, אַז די קאָנפערענצען מיט דעם
... ישען פּרעמיער וואַן-זעעלאַנד וועלען זיך פער-
... מיט אונטערשרייבען אַ פּויליש - בעלגישען
... עלם - אָפּמאַך.
... אָס איז דער אָפיציעלער פּראָגראַם, לויט וועל-
... ם הייסט, אַז דער קולמינאַציע-פּונקט פון מי-
... בעק'ס וויזיט אין בעלגיען וועט זיין דאָס אונ-
... ריבען דעם האַנדעלס - אָפּמאַך צווישען פּוי-
... און בעלגיען, אָבער שוין דער צוזאַמענשטעל
... די פּערזאָנען, וועלכע געהען אַריין אין דער דער
... גיע, וואָס פאָהרט מיט'ן מיניסטער בעק וויזט
... אַ דער ציל פון דער רייזע איז נישט נאָר דער
... עלם - אָפּמאַך צווישען פּוילען און בעלגיען,
... זיכער, אַז צווישען מיניסטער בעק און וואַן-
... לאַנד וועט פאָרקומען אַנ'ערנסטער מיינונגס-
... טויש אויף דער צוזאַמענאַרבייט אויפ'ן גע-
... פון די אינטערנאַציאָנאַלע בעציהונגען. דאָס
... מען שוין דריקען דערפון, וואָס אין דער אייראָ-
... ישער פּרעסע האָט מען שוין פון אַ געוויסער
... אָנגעהויבען צו געבען ידיעות וועגען אַ בע-
... שטעהענדער רייזע פון מיניסטער בעק קיין
... - אייראָפּאַ. די אויסלענדישע פּרעסע האָט
... ריבען וועגען אַ נייע קאָנסטעלאַציע אין אייראָפּאַ
... וועגען דער איניציאַטיוו פון דער פּוילישער רעג-
... אין דער היגזיכט.
... פערשטעהט זיך, אַז אין די אָפיציעלע פּראָגראַ-
... פון גרויסע דיפּלאָמאַטישע וויזיטען ווערען נאָר
... די האַלבע ווערטער און מ'קען זיך רעכנען דער-
... אַז די ידיעות פון דער אויסלענדישער פּרעסע
... נישט אינגאַנצען אויסגעטראַכט, און אויך
... וויזיט פון אויסערן-מיניסטער בעק וועט זיך
... בעגרענעצען נאָר מיט בריסעל, נאָר וועט ווייַ-
... איבער פּאַריז און לאָנדאָן — איז זיכער,
... די דייטשע פראַגע וועט זיין דער מיטעלפּונקט
... די געשפּרעכען.
י.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער ליב"ר און נישט-פערגעסענער
ב. ע.
אַרקאַדיוש האַרשטיין
איז עלטער פון 59 יאָהר.
די לוי' קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, ד. 2 מערץ 1936, 3 אַ זייגער נאָכמ.
פון טהרה-הויז, וועגען וואָס ס'טיילען מיט איי גרויס צער
ברודער, שוועסטער און פאַמיליע.

זונטאָג, דעם 1-טען מערץ 1936 איז געשטאָרבען
ב. ע.
אַרקאַדיוש האַרשטיין
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון פאַריין פון געגענזייטיגער הילף „חסד ואמת" אין לאָדז.
אין פערשטאָרבענעם פערלירען מיר אַנ'איבערגעגעבענעם חבר און מיט-
אַרבייטער, וועלכער האָט אַקטיוו געדינט די אידעען פון דער געזעלשאַפט, ערטיי-
לענדיג שטענדיג הילף די נאָהענטסטע אין די שווערסטע שעה'ן פון זייער לעבען.
כבוד דעם אָנדענק פון דעם בראַווען מענשען!
צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, 3 אַ זייגער נאָכמ. פון
טהרה-הויז, ווערען אַלע מיטגלידער געבעטען צו קומען, כדי אָבצוגעבען דעם נפטר
דעם לעצטען כבוד.
די פערוואַלטונג.

מין. בעק אין בריסעל
איז ענטוזיאסטיש אויפגענומען געווארען

היטלער איז מסכים
אנצוהויבן אונטערהאנדלונגען מיט ענגלאנד וועגן א ים-אפמאך

לאנדאן, 1 (ספ. טעל.)
דער קאנצלער היטלער האט אויסגעדריקט זיין הסכמה אנצוהויבן אונטערהאנדלונגען אין לאנדאן וועגן שליסען א דייטש-ענגלישען ים-אפמאך. די דייטשע אמבאסאדע אין לאנדאן האט שוין בעקומען אינסטרוקציעס אין דעם ענין.

ווידער קיין גענף
מיניסטער אידען און מין. פלאנדען שוין ארויסגעפאהרען

לאנדאן, 1 (ספ. טעל.)
1 א זייגער נאכמיטאג איז דער אויסערן-מיניסטער אידען ארויסגעפאהרען קיין גענף. דער מיניסטער האט נישט געוואלט געבען קיין שום אינפארמאציעס. ערקלערענדיג, אז ער וועט נישט זיין אין ענגלאנד אין פערלויף פון 8 טאג.

פאריז, 1 (ספ. טעל.)
מיניסטער פלאנדען איז ארויסגעפאהרען היינט נאכמיטאג קיין גענף.

דערשאסען דעם אנפיהרער פון די פארט-ארבייטער אין מאדריד

מאדריד, 1 (ספ. טעל.)
דא איז דערשאסען געווארען דורך אנ'אומבעקאנטען מערדער דער אנפיהרער פון די פארט-ארבייטער עדואַרדא לאפעז פענא.

אין סעווילען איז נעכטען געקומען צו צוזאמענשטויסען צווישען דער פאשיסטישער יוגענד און קאמוניסטען. 2 פאשיסטען און 1 קאמוניסט זענען פערוואונדעט געווארען.

בריסעל, 1 (ספ. טעל.)
1 א זייגער בייטאג איז קיין בריסעל אנגעקומען דער אויסערן-מיניסטער בעק מיט זיין פרוי. דער מיניסטער איז גלייך אפגעפאהרען אין זיינע פריוואטע אפארטאמענטען אין האטעל „אסטאריא".

אויפ'ן וואקזאל זענען געווען פארשטעהער פון דער מאכט, דעלעגאציעס פון פוילישע געזעלשאפטען און אזוי ווייטער. ס'איז געווען דער בעלגישער פרעמיער און אויסערן-מיניסטער, דער פוילישער אמבאסאדאר אין בריסעל, קאנסולען און אנדערע הויכע בעאמטע.

די גאנצע בעלגישע פרעסע האט געווידמעט ווארימע ארטיקלען דעם אויסערן-מיניסטער.

יודען ענגלישע בירגער אין דייטשלאנד
פארערן שארען - ערואץ פון היטלער רעזשים

בערלין, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
לויט'ן אויפטראג פון בריטישען אויסערן-מיניסטעריום, איז דער ענגלישער קאנסול אין דייטשלאנד צוגעטרעטען שאפען מאטעריאלען פון יודען ענגלישע בירגער, וועלכע האבען געליטען צוליב'ן נאצי-רעזשים. די געליטענע פאדערן שאדען-ערזאץ.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעצעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 10, טעל. ...-21
נעהמט אן פון 8 פריה ביז 3 מיטאג און פון 7 ביז ... זונטאג פון 10—1 בייטאג. אלע ארט אנאליזען
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייז
א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-נאם 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אוונד.

„שיר" „שיר" „שיר" „שיר"
לאדזער יודישער מוזיק-פעראיין „שיר"
מיטוואך, דעם 4 מערץ 1936, פינקטליך 9 אוונט קומט פאר
אין זאל פילהארמאניע
א גראנדיעזער קאנצערט פון „שיר"-כאר
„יציאת-מצרים"
אין פראגראם: ארעטאריום אין 2 טיילען פון ג. פ. הענדעל. —:— עס נעמען אנטייל: דער „שיר"-כאר, פילהארמאניע-ארקעסטער, ארקעסטער פיים „שיר" און סאליסטען: ס. קראפיווניק-יאכימעק (סאפראן), צ. איזיגרים - ארעטאריום-זינגערין—ווארשע (אלט), א. בלעכאראוויטש - אויבער קאנטאר פון דער ווארש. „נאזשיק"-סינאגאגע (טענאר).
דירעקציע: פראפ. י. פיווישים. ביים קלאוויר: א. פערער.
בילעטען צום פרייז פון 1 ביז 4 זל. שוין צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

עלטסטער פעלדשער
ש. דרעש
לוטאמירסקא 4, טעל. 184-78.
נעמט אן פון 8-10 פרי, פון 1.30-4 נ"מ און פון 6-7 אוונד.

פאר גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!
קאמיסיאנס-לאגער
פון פערשידענע מאדערנע
מעבעל
נייע און גענוצטע, ווי אויך היגיענישע טאפטשאנעס, קאזעטקעס, מאטראצען
אין דער פיינסטער אויספיהרונג, בעקומט איהר צו די ביליגסטע פרייזען נור ביי
א. ווייצמאן,
שענקיעוויטשא 6, טעל. 191-00.
בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גענוצטע מעבעל, דיוואנעס, נייי-מאשינען, שרייב-מאשינען, פעלצען א.ז.וו.

אויפרוף פון ראבינאט צו מצה-בעקערס!
אזוי ווי עס האט זיך ליידער דא געמעהרט בעקערייען, וואס קומט פאר חילול שבת, אויך אזעלכע וואס זענען מכשיל הרבים מיט מאשין-מצות און האלבע מאשינען, ווי וויזשימאטשקעס, וואס איז חמץ בפסח איסור כרת ר"ל, רופען מיר אלע כשר'ע בעקערס שומרי שבת און וועלכע ווילען בעקען כשר'ע האנד-מצות בהשגחת הראבינאט, זיי זאלען קומען דעם דינסטאג, 4 נאכמ. צום ראבינאט אין גמינע, פאמארסקא 18. דורכריידען וועלכע מיטלען אנצונעהמען, כדי צוזשטיצען דאס כשרות, אויך זייער עקזיסטענץ.
לאדזער ראבינאט.

א הארציגע בל"ט-געזונט
ווינש איך מיינע געעהרטע קליענטען און פריינד צוליב מיין אבר... רייזע קיין אויסלאנד און עמפעהלע זיך ווייטער די קליענטען צו בעזוכען מיין פירמע.
מיט אכטונג
אברהם לעדערמאן
נארוטאוויטשא 1.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09.
נעהמט אן פון 4—8 אוונט.

Dr. **I. SILBERSTROM**
Kilińskiego 127
ספעציאל-ארצט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
קווארץ-לאמפ, — ראדיקאלע בעזייטיגונג פון איבריגע האר.
נעהמט אן פון 4–8 אוונט.

אויערן, נאז און האלז-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
...Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. ...
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע ... אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאריש פון 9-2 און פון 4-8
ביי דער קליניק איז ...
א רענטגען-גאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און עלעקטר. ...

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע ביליצער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערציגט איין!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
נעדענקט פראנט II שטאק.

Dr. med.
...GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
...CHODNIA 64, tel. 185-49.
נעהמט אן פון 12–2 מיטאג ... 7 ביז 8.30 אוונט.
זונטאג און חגאות פון 10-12 ...

וויכטיג פאר ...

Dr. med.
...ŻADZIEWICZ
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, ... און קעהלקאפף-קראנקהייטען
...rkowska 164, tel. 125-26.
נעמט אן פון 5–8 אוונט.

ערשטע יודישע מעכאנישע שלייפעריי
„ZGODA"
צעגעלניאנא 2 טעל. 134-51
נעמט אן אלע ארט טיילען צום שלייפען, ווי מכשירים פאר פריזיער, קצבים. דרוקעריי און בוכבינדער, בלעכער, גליטשערס און כירורגישע אינסטרומענטען
ערשטקלאסיגע סאלידע און שנעלע אויספיהרונג צו צוגענגליכע פרייזען
ערשטע יודישע מעכאנישע שלייפעריי
„זגאדא"
צעגעלניאנא 2, טעל. 134-51

וויכטיג פאר פאבריקאנטען און האנדווערקער
... שוויי-... מאשינען ... און רעפעראטורען
... די מעכא... שלאס...
י. רערער
11 ליסטאפאדא...
(...)

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט,
זונטאג פון 10–2 מיטאג.
פאר פרויען - א ספעציעלער ווארטע-זאל

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

וויכטיג פאר ברוך-קראנקע
(רופטורען) זאוויי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין
(הויקערס) פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפיס
און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע
פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילען און בעזייטיגען ראדיקאל יעדען איינציגען ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדאזשען.
פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.
געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.
געגען שמערצענדע פלאטפיס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען.
געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימף לויט מאס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד

א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא)
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען.

אכטונג!
לאדזש! אומגעגענד!
ביכער הצלב אומזיסט, קאנט איהר בעקומען נאר אין דער בעוואוסטער בוכהאנדלונג פון
נ. בערלינסקי, לאדזש
אלט-שטאדט 12 (לינקע אפ. 2. שט.)
בעמ.: אויף לאגער ביכער פון קלאסיקער „ביבער" „קולטור-ליגע" יאטשקאווסקי, בושאוו „די וועלט" גיטלין, גאלדפארב, מאמאר, „נייע קולטור" ווי אויך אמעריקאנער און בערלינער ספעציעלער אויסוואהל פון יודישע פיעסען.

לעטשניצע
פאר ווענעריש-קראנקע
מענער - שוואכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי-דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אוונט.
א בעראטונג 3 זל.

אביסיניער פולשטענדיג צוקלאפט

ווייטערדיגע גרויסע זיגען פון דער איטאליענישער ארמעע

רוים, 1 (ספ. טעל.)
דער מארשאלעק באדאליע טעלעגראפירט: [די] ערי־טרעאישען פראנט איז די ארמעי פון ראס אינגאנצען צוברעקעלט געווארען.

* * *

אסמארא, 1 (ספ. טעל.)
די איטאליענער האבען יודער אפגעהאלטען [גר]ויסען זיג אין טעמביען. די ארמעי פון ראס [...] קען מען האלטען פאר אינגאנצען צובראכען.

פאריז, 1 (ספ. טעל.)
די „האוואס“־אגענטור טיילט מיט פון אס־מארא, אז דעם 28 און 29 פעברואר זענען פאר־געקומען שטארקע קאמפען. ס'זעהט אויס, אז דער אביסינישער צפון־פראנט האט אויפגעהערט צו עק־זיסטירען. די איטאליענער זענען די זיגער אויפ'ן גאנצען פראנט און פיהרען ווייטער די אפענזיווע אין דער ריכטונג פון דער אזיערע אאנגוש. דער נעגוס האט נישט מעהר קיין שום מיליטער א חוץ זיין לייב־גוואַרדיע.

רוים, 1 (ספ. טעל.)
פון אסמארא מעלדעט מען, אז די איטאל־יענישע ארמעי האט אפגעהאלטען א גרויסען זיג אין טעמביען. דער צושלאגענער פיינד האט איבער געלאזט אין די הענד פון די איטאליענער א גרויסע צאהל געוועהר און אמוניציע. די ארמעי פון ראס קאסא איז נישט מעהר פעהיג צום קאמף.
אין רוים האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז ראס קאסא איז בעגאנגען זעלבסטמארד.

לעצטע דעפעשען

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
דער בנין פון דער אגענץ איז בעלאגערט גע־ווארען דורך א גרופע פון 150 אומלעגאלע עולים. וועלכע האבען געפאדערט, מ'זאל זיי לעגאלי־זירען. ס'איז ארויסגערופען געווארען פאליציי, וועל־כע האט אטאקירט די עולים, 5 זענען ארעסטירט געווארען.

* * *

ניו־יארק, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף א פערזאמלונג איז ראבי סטיפען ווייז ארויסגעטרעטען געגען דעם עמיגראציע־פלאן פון די דייטשע יודען דורך ארויספיהרען סחורות פון דייטשלאנד.

* * *

לאנדאן, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
ס'ווערט געפיהרט א ברייטע אקציע, אז קיין שום וויסענשאפטליכע אינסטיטוציע זאל זיך נישט בעטייליגען אין די היידעלבערגער פייערונגען.

* * *

קעלן, 1 (יט"א טעלעפאניש)
דא איז פארגעקומען א גרויסע קאנפערענץ פון יודישע פארבען־סוחרים. ס'איז בעהאנדעלט גע־ווארען די פראגע וועגען דעם געזעץ, וואס פער־בליכטעט עקזאמענס פאר סוחרים פון דער דאזיגער בראנזשע.
די פערזאמלונג האט ארויסגעטראגען א שאר־פע פראטעסט־רעזאלוציע געגען די עקזאמענס.

* * *

ווארשא, 1 (טעלעפאניש)
אין דער פוילישער ליטעראטור־אקאדעמיע איז היינט איבערגעגעבען געווארען די פרעמיע דעם לאורעאט פון דער אקאדעמיע, קארפינסקי.

* * *

לאנדאן, 1 (ספ. טעל.)
דער קעניג עדוארד האט היינט פערפעפנטליכט [...] מאניפעסט צו אל [...] פעלקער [פון] גרויס־בריטאניען אין מאניפעסט ווערט געלויבט די טעטיגקייט פון קעניג דזשארזש דעם פינפטען און דער קעניג זאגט צו פארטצוזעצען די דאזיגע טעטיגקייט.

* * *

פאריז, 1 (ספ. טעל.)
די דייטשע פאליציי האט ארעסטירט אויף דער דייטש־פראנצויזישער גרעניץ נעבען האנאיזער 4 איינוואוינער פון סאאר־געביט. צווישען זיי דעם אינספעקטאר פון פלעביסציט־טריבונאל אין סאארבריקען. די דייטשע פאליציי ערקלערט, אז זיי שטעהען אונטער דעם פערדאכט פון וואלוטע־שמוגעל.

* * *

ווארשא, 1 (טעלעפאניש)
אויפ'ן יסוד פון א בעשלוס פון מיניסטארען־ראט וועגען שאפען א קאמיסיע אויסצופארשען די ווירטשאפט פון די מלוכה־אונטערנעהמונגען, האט דער פרעמיער נאמינירט א קאמיסיע פון 32 פער־זאן מיט ד"ר בירקא אלס פארזיצענדען.

* * *

וואשינגטאן, 1 (ספ. טעל.)
ס'איז אנגענומען געווארען א נייע געזעץ וועגען נייטראליטעט. אין געזעץ ווערט געזאגט, אז די קעמפענדע צדדים קענען נישט בעקומען קיין שום קרעדיטען אין אמעריקא.

נאך דעם אויפשטאנד אין יאפאן

ארעסטירט אלע אנטיילנעהמער אין דער רעוואלוציע

סאקיא, 1 (ספ. טעל.)
די דאמעאי־אגענטור טיילט מיט, אז דער [...]אנפיהרער פון אויפשטאנד, קאפ. נאגאקא [...]גאנגען זעלבסטמארד. די איבעריגע אפיצירען, [...] האבען אנטיילגענומען אין אויפשטאנד, [...] איינגעזעצט געווארען אין טורמע. א חוץ 15 אפיצירען, וועלכע זענען בעזייטיגט געווארען [...] דער ארמעי, זענען היינט ווייטער בעזייטיגט [...]ען 5 הויכע אפיצירען.

* * *

נאנקין, 1 (ספ. טעל.)
אין די כינעזישע פאליטישע קרייזען האפט מען [...]ראטא וועט ווייטער בלייבען יאפאנישער אויי־סערן־מיניסטער און וועט פיהרען ווייטער די פער־שטענדיגונגס־פאליטיק מיט כינא.

וואשינגטאן, 1 (ספ. טעל.)
דער יאפאנישער אמבאסאדאר סאאיטא האט געהאלטען א רעדע דורך ראדיא, אין וועלכער ער האט געזאגט, אז די יאפאנישע אויסערן־פאליטיק וועט נאכ'ן פוטש נישט געענדערט ווערען.

געבעלס איז מודה

אז אין דייטשלאנד איז גארנישט פוינעלדיג

לייפציג, 1 (ספ. טעל.)
היינט איז געעפענט געווארען די לייפציגער מעסע. צווישען עטליכע טויזענד סוחרים געפינען זיך קוים 200 פון פוילען.
געבעלס האט געהאלטען א רעדע וועגען קרי־זיס אין איירא[פא]. די דייטשען פיהלען אמשטארק־סטען דעם קריזיס און דאס פעהלען פון רויה־שטאפען, זיי בעמיהען זיך דעריבער איינצופיהרען עראזצען.

דער גרויסער צוזאמענפאהר פון דער יודישער פלייש־בראנזשע

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

צום דעקחעט פון מלוכה־פרעזידענט וועגען די יודי־שע קהלות.
דער בעקאנטער טעאלאג, דער וועלט־בעריהמ־טער דאקטאר יעקב מאצקעוויטש האט אנטוויזען, אז יעדער אופן פון צונעהמען פון א לעבעדיג בע־שעפעניש דאס לעבען איז מאהר: צי מען טוט דאס מיט א קיבען־מעסער, אין דער יאגד אדער אויפ'ן עלעקטרישען שטוהל, אויב אבער מענשען מוזען זיך ערנעהרען מיט פלייש, מוז מען די לעבעדיגע בהמה שעכטען. שטעלט זיך איצט די פראגע, וועלכע שחיטה איז הומאניטארער, די יודישע אדער נישט־יודישע. ד"ר מאצקעוויטש פערדופט זיך אויף א מאסע וועלט־אויטאריטעטען, וועלכע האבען שוין לאנג געפסקנט, אז די יודישע שחיטה פערשאפט די בהמה אמווע־ניגסטען יסורים, ער וויזט אן, אז דאס ווארפען זיך פון דער בהמה נאכ'ן שעכטען קומט שוין פאר אחר־מ'ערן בעוואוסטזיין, פערשידענע בעשעפענישען ווארפען זיך נאך דעמאלס ווען מ'האט ביי זיי שוין אפגעשניטען דעם קאפ, און דעמאלט קען דאך זי־כער שוין זיין קיין רייד וועגען יסורים, וועל־כע זענען א פונקציע פון מוח. עס רעדען נאך ד"ר מילייקאווסקי און אינזש. זיידעמאן.
האן שטעלען די ענדגילטיגע זשורנאליסטען פער־שידענע נאאיווע פראגען, וואס בעווייזען, אז זיי אריענטירען זיך זעהר ווייניג אין דער גאנצער פראגע עס ענטפערן ד"ר שאר, ד"ר מאצקעוויטש און אינזש. זיידעמאן. דערמיט ווערט די פרעסע־קאנפע־רענץ געשלאסען.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 32־141
עמפאנגס־שעה'ן 8־10, 12־2 און 5־8 אווענר

קיין פאלעסטינע
אינדיווידועלע רייזעס
שלאף־וואגאנען
3־טער קלאס
בעשפייזונג אין צוג און אויף דער שיף
דירעקקטער דורך טריעסט, מארסעל א.ז.וו.
הנחה־בילעטען קיין קאנסטאנצע
קויף און פערקויף פון פרעמדע וואלוטעס
Wagons Lits Cook
פיעטריקאווער 68
טעל. 70־170.

פוילישע פינג־פאנג־מייסטער־שאפטען

זענען נעכטען פערענדיגט געווארען אין ווארשא

היינט האבען זיך פערענדיגט די פוילישע אינדיווידועלע פינג־פאנג־מייסטערשאפטען. אלע 4 ערשטע ערטער האבען פערנומען יודען. דאס 1־טע ארט האט פערנומען גוטעק פון טארנאוו, דאס צווייטע — פינקעלשטיין.

ראדיא־פראגראם

מאנטאג, ד. 2־טען מערץ

6.34 גימנאסטיק, 7.55 אינפארמאציעס, 8 אודי־ציע פאר שולען, 11.57 צייט־סיגנאל, 12.03 ידיעות, 12.15 לידער, 12.25 קאנצערט, 1.25 הויזווירטשאפט, 1.30 „זומער זכרונות“ (פליטען), 3.12 לאדזער בערזע, 3.15 עקספארט, 3.20 ווארשאווער בערזע, 3.30 לייכטע מוזיק, 4.15 פראנצויזישע סימפאנישע מוזיק (פליטען), 4.45 „דער אידעאלער לאקאטאר“ — סקעטש, „די לייכט־זיניגע מוטער“ — שמועס, 5.15 פאעזיע, 5.20 וואקא־לער דועט, 6 טריא, 6.45 פידעל־קאנצערט פון בראניס־לאוו הובערמאן (פליטען), 6.55 ווירטשאפטליכער שמועס, 7.05 מוזיק (פליטען), 7.20 רעקלאמע - קאנצערט, 7.35 ספארט, 7.50 אקטועלער שמועס, 8 זעלטענע אודיציע, 8.30 לידער, 8.45 אווענד - ידיעות, 9 מיליטערישער אר־קעסטער (פון פויזען), 9.30 „ווילנע אין ליכט פון סא־טירע מיט 100 יאהר צוריק — ליטערארישער אווענד, 10 סימפאנישער קאנצערט אונטער דער לייטונג פון גזשעגארזש פיטעלבערג, 11 ידיעות און קאמוניקאטען, 11.05 לייכטע מוזיק — טראנסמיסיע פון דער צוקערניע „זשעמיאנסקא“ אין לאדז.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען קראנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אן פון 2־11 און פון 5 ביז 8.30 אוו.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פבויזען.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט־שטאט)

[ר]עדוצירט די פרייזען פון שחיטה־געלד

[...]די שטאט־פערוואלטונג האט פון היינט אן [...]געלעגערט די פרייזען פון שחיטה־געלד אין די [...]הויזער. אין די לעצטע 2 יאהר, איז דאס [שחיטה]געלד שוין צום פירטען מאל רעדוצירט גע־[וואַ]רען.
[...]לויט דעם נייעם טאריף, וועט די רעדוקציע אויס־[מא]כען פון בהמות 8,9 פראצ. קעלבער 2,8 פראצ. [...] 2.8 פראצ. דער אפצאהל פון אריינגעפיהרטען [...] איז בעדייטענד פערקלענערט געווארען. אין [...] פאזיציעס אויף 50 פראצענט.

[...]נייער אוסטאוו וועגען אויסלענדישע [פ]עסער
[...]ווערט בקרוב ארייגעטראגען אין סיים

[...] רעגירונג גרייט צו א נייעם פראיעקט אוסטאוו [...] אויסלענדישע פעסער. דער פראיעקט וועט [...]געטראגען ווערען אין סיים נאך ביי דער איצ־[...] סעסיע.
[...] דער פראיעקט זעהט פאר פיר ארט פעסער: גע־[...], אמטליכע, דיפלאמאטישע און גרופען־[...].
[...] געוועהנליכע פעסער וועלען ארויסגעגעבען ווע־[רע]ן אויף 3 יאהר, און וועט גילטיג זיין אויף מעה־[רער]ע רייזעס. דער אפצאהל וועט בעשטימט ווערען [...] אינערן־מיניסטעריום אין פערשטענדיגונג מיטן [...] מיניסטעריום. בעפרייט פון אפצאהל וועלען [...] עמיגראנטען און אומפערמעגליכע, וואס וועלען [...]וויזען, אז דאס עמיגרירען איז פאר זיי א נויט־[ווענד]יגקייט. דער מיניסטער וועט אויך קענען מאכען [...] הנחות. צום מאנס פאס וועט קענען [...] ווערען די פרוי, און צום פאס פון על־[...] וועט מען קענען צושרייבען קינדער ביז 13 [...].

[...]נגענומען א „פעקעל“ און געוואלט פאהרען קיין ארץ־ישראל
[...] איז אבער ארייגעפאלען א מינוט פאר צוג־אפגאנג

[...] איז אויפן הויפט־באהנהויף ארעסטירט [...] דער ווארשאווער סוחר שמיגבערג. ער איז ארעסטירט געווארען אוידער דער צוג איז אפגעגאנ־גען מיט א גרופע עולים קיין ארץ־ישראל.
ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האט ש. גענומען א „וואזשנע פעקעל“ ביי ווארשאווער סוחרים. כדי ער זאל האבען אויף צהרה־דרך קיין ארץ־ישראל. ש. איז צוזאמען מיט זיין מיטער ארעסטירט געווארען.

די קאדענץ פון שטאט־ראט און שטאט־פערוואלטונג
וועט פערלענגערט ווערען

די קאדענץ פון ציטוויליגען ווארשאווער שטאט־ראט און שטאט־פערוואלטונג ענדיגט זיך דעם 31־טען מערץ ה. י. ביז איצט זענען נאך נישט געמאכט געווארען קיין שום בעמיהונגען די קאדענץ צו פער־לענגערען.
ווי מ'טיילט מיט ווערט איצט צוגעגרייט א פראיעקט - אוסטאוו וועגען פערלענגערען די קאדענץ.

די הייזער אויף דער אלטשטאט
ווערען איינגעלעגט אויף א צוואנגס־אופן

ווי בעוואוסט, האט די בוי־אינספעקציע בעפוי־לען איינצוווארפען עטליכע בויפעליגע הייזער אויפן אלטען מארק. צוליב דעם, וואס ביז איצט זענען די ווירטסלייט פון די דערמאהנטע הייזער נאך נישט צוגעטרעטען צו דער ארבייט, וועט דאס איינלעגען די הייזער ארויסגעפיהרט ווערען אויף א צוואנג־אופן אויף די קאסטען פון די ווירטסלייט. צווישען אנדערע, וועט אויך איינגעלעגט ווערען דאס הויז, וואו ס'געפינט זיך דער פוילישער פען־קלוב, אלטער מארק 34.

א „מלחמה“ מיט וואנטוריסטען
זעקס פערזאן פערוואונדעט

אויף פאוויא 16 איז אין דער וואוינונג פון שלאסער באניסקי פארגעקומען א „זאבאווע“. פלוצים האט זיך אריינגעריסען א באנדע אונטערוועלט־העלדען און טעראריזירט די געסט. ס'איז געקומען צו א געשלעג. צוערשט זענען געפאלען טעלערס, גלעזער, טעפ, פלעשער א. אנד. מכשירים. שפעטער האט מען זיך גענומען צו מעסערס. די אנגעקומענע פאליציי איז געלונגען איינצופ פון די וואנטוריסטען אנצולעגען קייטלעך אויף די הענט און אפצופיהרען אין קאמיסאריאט.
ווען די פאליציי איז אוועק, האבען די איבעריגע וואנטוריסטען זיך געלאזט אויפן הויף און געשלא־גען מכות רצח די לאקאטארען. פערוואונדעט זענען געווארען: ז. יאקובאוויטש, וול. ניימאן, י. קיליאנ־סקי, כאלעווא, באניסקי און פעלדשטיין.

א שטינק־באמבע
אין אוניווערזיטעט־קאנצעלאריע

אין דער אוניווערזיטעט־קאנצעלאריע א. נ. פון י. פ. האבען אומבעקאנטע פערשוינען געווארפען א שטינק־באמבע. צוליב דעם שלעכטען ריח, האבען די בעאמטע געמוזט אוועק פון דער ארבייט.

KINO TEATR
MIRAŻ
[...]
היינט און פאלג. טעג !!!
עפיזאד
אין דער הויפט־ראלע
Paula Wessely
אויסער'ן פראגראם:
קלאנג־צוגאבע פון פאראמאונט
און P. A. T.

פּראָבלעמען פון מיטעלענדישען ים

אין משך פון דער טויזענדיעהריגער געשיכטע פון אייראָפּע האָט די טעטיגקייט פון מענש אויפ'ן מיטעללענדישען ים זיך אויסגעצייכענט מיט תקופות פון פּרעכטיגער ענטוויקלונג, ווי אויך פון צוריקשטענדיגקייט. די יאָהרהונדערטער, וואָס זענען געקומען נאָך דער ענטדעקונג פון אַמעריקא און די אומוועגען קיין אינדיען האָבען אַוועקגערוקט דעם מיטעללענדישען ים אָן אַ זייט פון דער גרויסער ים־פּאָליטיק. דאָס אַדורכגראָבען דעם סועץ־קאַנאַל האָט אָבער דעם מיטעללענדישען ים געגעבען צוריק אַ טייל פון זיין פריהערדיגער בעדייטונג.

אין משך פון די פערגאַנגענע יאָהרהונדערטער האָט ענגלאַנד פונקט ווי אויף אַלע אַנדערע ימים געהערשט אונבעגרעניצט. זי האָט ערּאָבערט גיבראַלטאַר, מאַלטא, ציפּער און עגיפּטען שאַפענדיג זיך שטיצפונקטען אויפ'ן וועג קיין אינדיען.

דאָס לויפענדע יאָהרהונדערט האָט אין דער הינזיכט אַריינגעבראַכט אַנ'ענדערונג, איינציגווייז האָבען אַנדערע לענדער אָנגעהויבען זיך צו בעפרייען פון דעם ענגלישען איינפלוס און דער ענגלישער אַנטייל אין טאָנאַזש פון די שיפען, ספּעציעל אויף דעם מיטעללענדישען ים האָט זיך אָנגעהויבען צו פערקלענערן.

די געענדערטע עקאָנאָמישע לאַגע ענטשפּרעכט אויך די פּאָליטישע און סטראַטעגישע לאַגע. דאָס בעזיצען ביידע אַרויסגענג פון מיטעללענדישען ים גאַראַנטירט שוין נישט די פולשטענדיגע זיכערקייט אויף זיינע וואַסערן. מאַלטא, וואָס האָט געזאָלט זיין די גאַראַנטיע פון דער זיכערקייט האָט איצט אונטער דער דראָהונג פון די לופט־כוחות און קליינע ים־איינהייטען, וואָס קומען פון דער איטאַליענישער באַזע סיציליען, ווי אויך פון דער פראַנצויזישער ביזערטא, פערלוירען איהר סטראַטעגישע בעדייטונג. די פּאָרטען פון איטאַליענישען דעקאַנעז און פראַנצויזישען סיריען האָבען געשטעלט אונטער אַ פראַגע־צייכען די בריטישע זיכערקייט אין מזרח'דיגען טייל פון מיטעללענדישען ים.

אויף וויפיל די אימפּעריאַלע נויטען צווינגען אויף די ענגלענדער צו פערטיידיגען זייער אימפּעריאַלען ים־וועג און זייערע האַנדעלס־אינטערעסען צווינגען זיי צו זוכען אַנ'איבערגעוויכט אויפ'ן מיטעללענדישען ים, פונקט אַזוי צווינגען פראַנקרייך די אימפּעריאַלע פּראָבלעמען און קודם כל דער שוץ פון אייגענעם טעריטאָריום צו ווידמען אַ גרויסע אויפמערקזאַמקייט דעם מיטעללענדישען ים. מיט זיין מזרח'דיגען טייל איז פאַר פראַנקרייך פערבינדען די פראַגע פון זיכערקייט פון איהרע וועגען צו איהרע קאָלאָניעס אין אינדאָ־כינא און אויפ'ן שטילען אָקעאַן און קודם כל דער צוגאַנג צו טריפּאָלי און סיריען, וואו עס ענדיגען זיך די רערען וואָס שטעלען צו פאַר פראַנקרייך נאַפט. נישט ווייניגער וויכטיג איז אויך דער מערב'דיגער טייל פון מיטעללענדישען ים פאַר דער ווירטשאַפטליכער פערבינדונג פון דער מעטראָפּאָליע מיט איהר ריזיגען אַפריקאַנישען אימפּעריום. אַ חוץ די ווירטשאַפטליכע אינטערעסען מאַכט נאָך דער מיטעללענדישער ים מעגליך פאַר פראַנקרייך דאָס איבערוואַרפען אין אַ שנעלען טעמפּאָ אויף די בעדראָהטע טעריטאָריומס די קאָלירטע פערטיידיגער, וועגען וועלכע מען האָט קיינמאָל נישט פערגעסען, אַפילו ביים אויסאַרבייטען די מאַנדאַט־סטאַטוטען, וואָס ערלויבען אַלס אויסנאַהם, און דאָס נאָר פאַר פראַנקרייך, אַדורכצופיהרען אַ רעקרוטאַציע אין די מאַנדאַט־קאָלאָניען.

אויב פאַר פראַנקרייך און ענגלאַנד קען אַ געוויסע פּאָליטישע אָדער אַ סטראַטעגישע לאַגע אויפ'ן מיטעללענדישען ים בילדען אַ דראָהונג פאַר זייערע ווירטשאַפטליכע אָדער אימפּעריאַלע אינטערעסען, מאַכט זיי דאָס אָבער נישט מעגליך קיין אַנדערע לעזונג. ענגלאַנד קאָן אויפהאַלטען די פערבינדונג מיט איהרע קאָלאָניעס, אַרומקריינדיג אַפריקאַ. פראַנקרייך וועט דאָס קענען בעווייזען אויפ'ן אַטלאַנטישען אָקעאַן. דאָס בענוצען זיך מיט פליסיגען הייץ־שטאָף מאַכט מעגליך אַ לענגערען אויפהאַלטען זיך פון די שיפען אויפ'ן ים. עס פערשטעהט זיך, אַז דאָס אויסמיידען דעם מיטעללענדישען ים וואָלט פאַר ביידע לענדער געווען פערבינדען מיט גרויסע שוועריגקייטען. ס'וואָלט אָבער פאַר זיי נישט אונמעגליך געמאַכט די פערבינדונג מיט זייערע בעזיצונגען.

פון די מלוכות, וואָס קאָנקורירען צווישען זיך אויף די ימים איז איטאַליען אַמענגסטען פערבינדען מיט דעם מיטעללענדישען ים. אויף די ברעגעס פון ים האָבען זיי כמעט די גאַנצע זייערע בעפעלקערונג ווי אויך זייערע אַרבייטס־צענטרען, אָפּשיידענדיג זיך דורך ברעג פון קאָנטינענט. אין אַזעלכע בעדינגונגען האָט אין משך פון די לעצטע 10 יאָהר דער סכום סחורות, וואָס איז איבערגעפיהרט געוואָרען דורכ'ן ים בעטראָפען 72 פּראָצענט פון דעם סכום וואָס איז איבערגעפיהרט געוואָרען מיט די באַהנען, בעת אין פראַנקרייך האָט דער דאָזיגע פערהעלטניש בעטראָפען עטוואָס איבער [...] פּראָצענט.

אין ליכט פון די דאָזיגע ציפערן [...] אַ בולט בילד די מיינונג פון איינעם פון די [...] ליענישע פּובליציסטען, קאַפּאַלי, וועלכער האָט [...] אין 1918 געשריבען, אַז דער גורל פון איטאַליען איז אונצערטרייסבאַר פערבינדען מיט די [...] פון גלייכגעוויכט אויפ'ן מיטעללענדישען ים.

די בעדייטונג פון מיטעללענדישען ים פאַר [...] דריי אויבענדערמאָהנטע מלוכות בעווייזט, אַ[ז די] רעגולירונג פון די בעציהונגען אויפ'ן [ים] איז פאַר זיי אַלע אַ פראַגע פון דער [...] בעדייטונג.

פּיער פלאַנדען

דער פראַנצויזישער אויסערן־מיניסטער, וועלכער האָט אַדורכגעפיהרט דעם פּאַקט מיט ראַטען־רוסלאַנד

פון מ. לאַרסקי

צום ערשטען מאָל האָט דעם כבוד דער „קיי דאָרסיי" (זיין פון אויסערן־מיניסטעריום) צו האָבען אַלס זיין שעף פּיער פלאַנדענען. דער נאָמען פלאַנדען אָבער דערשיינט נישט ניי סיי אין פאַר פראַנקרייך, סיי פאַר דער אויסען־וועלט.

די פלאַנדען־משפּחה ציילט צום אַריסטאָקראַטיש־בירגערליכען טייל און פון אָט אַזאַ סביבה שטאַמט פּיער פלאַנדען. זיין געבורטס־אָרט איז — פּאַריז.

פּיער דערגרייכט דעם שול־עלטער. ס'הויבען זיך אָן די גימנאַזיע־יאָהרען. ווידער פעהלען נישט ביי דער זייט די פּאַסענדיגע דערציהונגס־לעהרער, וועלכע האָבען צו זאָרגען פאַר פּיערס גוטע אויפפיהרונג און ענטוויקלונג. די לעהרער האָבען נישט קיין סך מיה מיט איהם: פּיער פאָלגט, איז אויפמערקזאַם, פיהרט אויס אַלץ ממש געוויסענהאַפט. אין גימנאַזיע אַגב אויסדערוועהלט נאָר פאַר קינדער פון דער אַריסטאָקראַטיע, איז פּיערס אויפפיהרונג געווען מוסטערהאַפט, האָט געלערנט מיט חשק און אַרויסגעוויזען מעהר ווי דורכשניטליכע פעהיגקייטען. ס'זענען אַוועקגעלאָפען אייניגע נאָכאַנאַנדיגע די יאָהרען און פּיער שטייט ערב אַבּיטור.

פּיער שטודירט יוריספּרודענץ און פיהרט זיך דערביי סיי אין פּרט פון שטודיום, סיי אין זיין פּריוואַטען אומגאַנג לויטן אַלטען שטייגער: ער איז פלייסיג, אַרבייט פּלאַנמעסיג, איז אויפמערקזאַם, סאָליד, געלאַסען אין רעדען און אויך אין טאָן און אַז זיינע האַנדלונגען זענען אַלעמאָל בעקלערט און טוט נישט דאָס וואָס איז כאַראַקטעריסטיש פאַר לייכטזיניגע, היץ־קעפּיגע נאַטורען. דאָס יוריסטישע שטודיום גיט זיך איהם לייכט, עטליכע יאָהר זענען אַריבער און פּיער דערגרייכט דעם דאָקטאָר־גראַד.

און אַזוי הויבט זיך אָן אין פּיערס לעבען אַ נייע תקופה, די אַזוי גערופענע פּאָליטישע תקופה, אין זיין מוח איז נאָך אַלץ לעבעדיג דער געדאַנק צו ווערען אַ פּאָליטיקער. נישט אַלס פּראָפעסיע, ווי ער האָט אַמאָל געטראַכט, נאָר פּשוט אויס ליבע צו קונסט, ווייל ער עס, אגב קען עס מאַכע אַמאָל אויך איהם נוצען דענקט ער און פּיער פלאַנדען בסוד סודות פון זיינע נאָהענטסטע ווידמעט זיך דעם אוויאַציע־שטודיום און האָלט אויס דעם פּילאָטען־עקזאַמען. האַלבנעדיג שוין אויך דאָס דערגרייכט, געהט ער מיט אַ רוהיגען האַרצען זיך פעשעפטיגען מיט אַדוואָקאַטור.

ס'גייט אַוועק אַ קורצע צייט און דער אַדוואָקאַט פּיער פלאַנדען ציהט אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון גרויסע פּערזענליכקייטען. מ'בעוואונדערט די גראַדליניגקייט פון זיין שכל, רוהיגקייט און ערנסטען צוגאַנג צו דער זאַך. פּיער פלאַנדען האָט פון דאַן אָן שאַנסען אויף אַ גוטע קאַריערע. פון נאַטור איז נישט נאָר אַ ליבהאָבער פון אוויאַציע־וועזען, נאָר אויך אַ מענש, וועלכער האָט גרויס אינטערעס פאַר פּאָליטיק ווידמעט ער דער לעצטער אַ סך אויפמערקזאַמקייט.

ווען די מלחמה ברעכט אויס, שיקט מען איהם אַוועק אויפן פראָנט אַלס אוויאַציע־אָפיציער, לאַנג פליהט ער דאָרט נישט, ווייל אין זיינע אוויאַציע־ידיעות נויטיגט זיך די קאַמער, ווי אין אַנ'עקספּערט ביים בעשטימען אין אַלגעמיינעם קריגס בודזשעט די הוצאות פאַר לופט־פלאָט. פון דאַן אָן ווערט פלאַנדען פּאָפּולער אין מלוכה־לעבען, פריהער פון אַלץ אָבער אין דעם קריגס־מיניסטעריום, וואו קלעמאַנסאָ איז געשטאַנען בראש. דער יונגער פלאַנדען געפעלט זעהר גוט קלעמאַנסאָן בעיקר וועגען זיין טיכטיגקייט און געניסט דערפאַר דעם זכות אָנטיילצונעהמען אין ווערסאַלער שלום־קאָנפערענץ. ער בעטייליגט זיך דאָרט אַלס עקספּערט אין אוויאַציע־פראַגען און לויט זיין איניציאַטיוו ווערט דאָרט די אינטערנאַציאָנאַלע לופט־קאָנווענציע געשאַפען. פלאַנדענס ווייטערדיגע פּאָליטישע קאַריערע בע[וועגט] זיך ראַן שנעל און דערפאָלגרייך: [...] ער וויצע־מיניסטער פון אוויאַציע; [...] מיסיע פון גאַנצען קאַבינעט, ווערט ער [...] פון פּראַגע [...], אַ צייט איז ער [...] פּרעזידענט פון דער קאַמער און שפּעטער [...] שלאָגט אויך די שטעלע פאַר איהם פון [...] מיניסטער־פּאָסטען. ער ווערט האַנדעלס־מי[ניסטער] אין פראַנסואַ מאַרסאַלס קאַבינעט.

אַט בילדעט טאַרדיע אַ קאַבינעט, [...] דען האַנדעלס־מיניסטער; בילדעט לאַוואַל [...] בינעט איז ער פינאַנץ־מיניסטער. מיט [...] דער יונגער פלאַנדען, ערשט אַריבער [...] פון 40־טען לעבענס־יאָהר, קען שוין [...] מעהרמאָליגע מיניסטער־געשיכטע [...] יאָהר שפּעטער ווערט די דאָזיגע געשיכטע [...] בער. מיט עטליכע יאָהר צוריק, בעת [...] זיין „נאַציאָנאַלען קאָאַליציע־קאַבינעט" [...] פלאַנדענען איבערגעגעבען דאָס מיניסטעריום [...] עפענטליכע אַרבייט. דער דאָזיגער פּאָסטען [...] ראַנגיג און פלאַנדען איז דאָרט נישט [...] גען פּלאַץ. איהם האַלט מען אין די [...] פּאָליטישע קרייזען מעהר פּאַסיג פאַר [...] שען דינסט, כדי צו רעפּרעזענטירען [...] געוויסע מיסיעס אין אויסלאַנד, מחמת [...] דער מאַן, וועלכער קען מאַכען אַנ'איינדרוק [...] איינדרוק אויף די, מיט וועמען ער האָט [...] ער איז קודם כל רוהיג, געהערט נישט [...] ווערען שנעל אויפגערעגט, ער איז געוואוינט [...] נייש האָט דערפאַהרונג אין אויסענפּאָליטיש [...] האַנדלונגען און וואָס ער מאַכט, מאַכט ער [...] אויסערלעך ווירקט ער אויפן זייטיגען [...] צוציהענדיג: ער איז ליב, קען שמייכלען [...] געפינט פאַר נויטיג, איז עלעגאַנט און [...] מענש מיטן „באָן טאָן" מיט איין וואָרט [...] מאַכט אייגענשאַפטען, נויטיגע אין די [...] דינסט. גאַנץ אומדערוואַרט קריגט די [...] שאַצונג פון פלאַנדענס פעהיגקייט פאַר די [...] שען דינסט מיט איינמאָל אַנ'אַקטועלע [...] פּאַסירט האָט עס נאָך דער דערמאָרדונג [...] פראַנקרייך שטעהט פאַר דער וואַהל־[...] לאַוואַל אַלס פראַנקרייכס אויסערן־מי[ניסטער] [...] זיגער פון „קוי דאָרסיי" בלייבט לאַוואַל [...] פלאַנדען בלייבט שפּעטער נישט אויף [...] פאַר עפענטליכע אַרבייט: נישט צוליב [...] דימיסיע, נאָר צוליב דומערגס בשייכות [...] געפּלאַנטער קאָנסטיטוציע־רעפאָרם [...] פלאַנדען אין גאַלאָפּ־שריט פאָרויס [...] געזעצט פון פּשוט'ן מיניסטער שטוהל אין [...] פּרעמיער־פאָטעל. עס איז ביז איצט די [...] און וויכטיגסטע געשעהעניש אין פלאַנדענ[...] שער קאַריערע. 45 יאָהר איז ער דאַן אַלט [...] האָט ער זיך מיטן פּרעמיער־פאָטעל [...] אָנפריהען. בלויז געטויע 7 מאָנאַטען אין [...] דעם ערשטען יוני 1935 צוליב די ענט[...] נאַנציעלע שוועריגקייטען בשייכות מיט [...] דעפיציט, שפּעקולאַציע און פראַנק־[...] פלעגער, פערלאָזען בכלל דעם מיניסטער[...]

צי וועט פלאַנדען זיין שטאַרקער [...] פראַגע פון דער צייט. איינס איז אָבער [...] לאַווירענדיג צווישען רעכטס און לינקס [...] עס מאַכען געשיקטער פון לאַוואַלן [...] אין די פראַגען פון איטאַליעניש־אַבעסי[נישען קאָנ]פליקט און ראַטיפיקאַציע פון סאָוויעטי[...] זישען אָפּמאַך וועט פלאַנדען האַנדלען [...] פון די, וועלכע האָבען לאַוואַלן געשטיצט [...]

דערפון איז אָבער נישט געדרונגען, אַז [...] אַנדערע פעהלערן נישט מאַכען, וועלכע [...] זיין שפּעטער־אַהין צו זיין דימיסיע, ווי [...] אין פראַנקרייך.

געזעלשאַפטליכע און פּאָליטישע געגענזאַצע אין מאָדערנעם יאַפּאַן

די בלוטיגע געשעהענישען אין יאַפּאַן האָט איצט געווענדעט די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמקייט אויף דעם דאָזיגען לאַנד. אין דער נעכטיגער „ק. פ." געפינען מיר אַ כראָנאָלאָגישען איבערבליק וועגען דער געשיכטע פון די לעצטע פאַר צעהנדליג יאָהר, וואָס האָבען געמאַכט אַ געוואַלדיגע ענדערונג אין גאַנצען לעבענס שטייגער פון דאָזיגען לאַנד.

בעת 1868 האָט יאַפּאַן געשטעקט אין דער פינסטערניש פון פעאָדאַלען מיטעלאַלטער — אין 1930 זענען שוין אין דעם לאַנד פאָרגעקומען 1823 שטרייקען, וואָס האָבען אַרומגענומען איבער 160 טויזענט אַרבייטער, ווען מען נעהמט אין אַכט די דאָזיגע קאָלאָסאַלע ענטוויקלונג מוז פערשווינדען דער איבערגעבליבענער בעגריף וואָס מיר האָבען וועגען דער יאַפּאַנישער עקזאָטיק, כאַראַקטער ווערט שוין דאָרט געמאַכט אַלס זעלטענער און די נאַציאָנאַלע קליידער ווערען געטראַגען (מיט'ן אויסנאַהם פון די דערפער) נאָר אין יום־טובים. אין דער ברייטער פאָלקס־מאַסען, בעזונדערס צווישען די פּויערען — ווערט אָפּגעהיט די אַלטע רויהע איינפאַכקייט פון די מנהגים, וועלכע ווערט איבעריגענס דיקטירט דורך דער נויט. עס איז געבליבען די פערשטאַרקטע עטיקעטע אַפילו צווישען נאָהענטע קרובים. עס איז אָפּגעהיטען געוואָרען דער ריטערליכער קולט פאַר פרויען אין דער דאָזיגער פּאַטריאַרכאַלישער געזעלשאַפט.

און דערמיט ענדיגט זיך די גאַנצע עקזאָטיק פון די מנהגים. עס בלייבט דאַגעגען אַ ריזיגע עקזאָטיק אויפ'ן געביט פון די בעגריפען און צוזאַמענשטעל פון די פּאָליטישע געזעלשאַפטליכע כוחות.

עס איז נאָך כדאי צו ציטירען אַ צוזאַמענשטעלונג פון עטליכע כראָנאָלאָגישע דאַטען פון דער נייעסטער געשיכטע פון יאַפּאַן: אין 1846 ענטשטעהען אין יאַפּאַן די ערשטע גרויסע שמעלץ־אויווענס. אין 1856 די ערשטע שיף־בוי ווערשטאַטען אין נאַגאַסאַקי. אין 1868 האָבען די פאַמיליעס וואָס האָבען זיך פערנומען מיט האַנדעל קיאָסון, סאַטסומאַ מאַסאַ און הודזען, וועלכע די פעאָדאַלע צושפּליטערונג פון לאַנד האָט בעשווערט די טראַנזאַקציעס, אַדורכגעפיהרט אַ זיגרייכע רעוואָלוציע מיט דער אונטערשטיצונג פון די אָרימערע סאַמוראַיען (אַריסטאָקראַטען). די דאָזיגע אַנטי־פעאָדאַלע רעוואָלוציע האָט געבראַכט אַ נצחון דער צענטראַליזירטער אַבסאָלוטער מאָנאַרכיע פון קלאַסען כאַראַקטער.

אין 1872 זענען ענטשטאַנען די ערשטע בענק. אין 1890 ווערט יאַפּאַן אַ קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנאַרכיע און דערביי איז די קאָנסטיטוציע געבויט לויט'ן פּרייסישען מוסטער. אין 1893 ברעכט אויס דער ערשטער שטרייק אין די טעקסטיל פאַבריקען אין אָסאַקאַ. אין 1918 ווערט יאַפּאַן אַרומגענומען פון די אַזוי גערופענע „רייז־בונטען". דאָס איז אַ בעוואָפענטער אויפשטאַנד פון די קליינע פּעכטער, וואָס בילדען ביים גרעסטען טייל פון דער פּויערען מאַסע אין יאַפּאַן. זיי זענען דערפיהרט געוואָרען צו פערצווייפלונג צוליב דעם איבערמעסיגען פּאַכט־אָפּצאָהל און די ליכוואַרסקע פּרייזען וואָס האָבען פון זיי געריסען די אייגענטימער פון באָדען. דעם אויפשטאַנד האָבען אונטערשטיצט די אַרבייטער פון אָסאַקאַ, קאָבע און קראָטאָ.

דער אויפשטאַנד איז בלוטיג אונטערדריקט געוואָרען, וואָס האָט פערשטעהט זיך נישט בעזייטיגט דעם באָדען צו אַ אַגראַר רעוואָלוציע, וואָס עקזיסטירט כסדר אין יאַפּאַן נאָך פון יאָהר 1637. ווען אויף דער אינזעל קיו־סיו איז אויסגעבראָכען אַ קלאַסישע „פּויערען מלחמה" אין וועלכער עס זענען געפאַלען 40 טויזענד מענשען. עס איז כאַראַקטעריסטיש, אַז צום אויפשטאַנד זענען דאַן צוגעשטאַנען די מאַסען פון דער קליינער אַריסטאָקראַטיע, וואָס האָבען דאַן געשפּילט אַזאַ ראָלע ווי איצט די יונגע אָפיצירען.

די בעציהונגען פון יאַפּאַן מיט אויסלאַנד האָבען אַדורכגעמאַכט פאָלגענדע עוואָלוציעס.

די אייראָפּעער (די פּאָרטוגאַלער) זענען צום ערשטען מאָל געקומען קיין יאַפּאַן אין 1542, אין 17. יאָהרהונדערט האָט זיך אין נאַגאַסאַקי געפינען אַ צאָהלרייכע האָלענדישע קאָלאָניע. אין דער העלפט פון פערגאַנגענעם יאָהרהונדערט האָט יאַפּאַן געשלאָסען מיט אַ רייהע מלוכות קאַפּיטולאַציע אָפּמאַכען פון וועלכע עס איז נאָך איהר געלונגען צו בעפרייען ערשט אין 1894. אין דער צייט האָט דאָס יאַפּאַנישע פאָלק איבערלעבט אַ ריי טראַגישע מאָמענטען, וואָס האָבען טיף בעליידיגט זיין שטאָלץ: אין 1854 האָט יאַפּאַן אונטער דער דראָהונג פון האַרמאַטען געעפענט איהרע פּאָרטען פאַר אייראָפּעאישע און אַמעריקאַנישע שיפען. אין 1861 האָט רוסלאַנד אַרויסגעזעצט מיליטער אויף דער אינזעל טסושימע, נעבען וועלכען דער רוסישער פלאָט האָט אין 40 יאָהר אַרום געליטען אַ ענטשיידענדע מפּלה, אין 1864 האָבען די ענגלישע, האָלענדישע און פראַנצויזישע עסקאַדרעס באָמבאַרדירט סימאַנאָסעקי.

און 1894-95 האָט יאַפּאַן אָפּגעהאַלטען אַ נצחון איבער כינע און זינט דאַן הויבט זיך אָן איהר עקספּאַנסיע אויפ'ן אַזיאַטישען קאָנטינענט, די זיגרייכע מלחמה מיט רוסלאַנד, מאַכט פון יאַפּאַן אַ גרויס־מאַכט. אין דער וועלט מלחמה האָט זיך יאַפּאַן בעטייליגט נישט קיין גאַנצען חודש און דאָס האָט איהר אַריינגעבראַכט די דייטשע קאָלאָניעס אויף די אינזלען פון שטילען אָקעאַן.

אין 1919 איז דער יאַפּאַנישער עקספּעדיציע קאָרפּוס צוגעקומען ביז צום אינזעל און טאָקיאָ האָט אָנגעהויבען חלומען שטאָלצע פּאַנאַזיאַטישע פּלענער. אויפ'ן פאָהן פון דער דאָזיגער כראָנאָלאָגישער צוזאַמענשטעלונג ווערט פערשטענדליך די פּאָליטישע עקזאָטיק פון היינטיגען יאַפּאַן, וואו נעבען דער איינטיילונג אויף קלאַסען, מעכטיגע פינאַנסיעלע אינדוסטריעלע קאָנצערנען און אַ מיליאָנענדיגען פאַבריקס פּראָלעטאַריאַט הערשט פאַקטיש אַ טעאָקראַטישע מאָנאַרכיע, ווי אויך די טראַדיציע פון די אַלטע פאַמיליעס־שבטים, וואָס האָבען ווייטער אַ מעכטיגען איינפלוס אין דער אַרמעע און פלאָט.

פּראָפעסיאָנעלע פעראייניגען, אַ סאָציאַליסטישע פּאַרטיי און זייט 1920 אויך אַ קאָמוניסטישע (אונלעגאַל). אַנאַרכיסטען (אַ אַטענטאַט אויפ'ן איצטיגען קייסער — דאַן אין 1923 טראָהנפאָלגער) און נעבען דעם עטליכע הונדערט געהיימע אָרגאַניזאַציעס, וואָס חלומ'ען וועגען אַ צוריקקעהר צום פעאָדאַליזם און אַ ענגערע איזאָלאַציע און שאַרפער שנאה צו ווייסע, ווי למשל די בעריהמטע אָרגאַניזאַציע „שוואַר[...]צען שלאַנג", וואָס איז געגרינדעט [...] 1901.

אין דער גלייכצייטיגער עקזיסטענץ [...] דיגען, אָפּמאָל בלוטיגע צוזאַמענשטויסען [...] אויבענדערמאָהנטע עקסטרע קאָנטראַ[...] שטעהט דאָס נייע [...] נע מלוכה, אין [...] פון אַ מאָדערנ[...] ליכע כוחות און [...] ליכע דינאַמיק, [...] יאָהר 1868 איז [...] און איצט מיט [...] 90 מיליאָן.

גרויסע דעבאַטע אין לאָרדען-הויז וועגן לעגיסלאַטיוו-ראַט-פּראָיעקט אין א"י

לאָנדאָן. (יט"א) די לעצטע דעבאַטע אין לאָרדען-הויז איבער א"י-פראַגען האָט, ווי יט"א שוין מיטגעטיילט, געעפנט לאָרד סנעל.

דער רעדנער שטעלט דער רעגירונג די פראַגע, אין איהר שטעלונג לגבי דעם פּראָיעקטירטען לעגיסלאַטיוו-ראַט, צי האָט די רעגירונג גרינדליך דורכגעטראַכט אַלע פאַרזאָרגען געגען פּראָיעקט און צי וועט זי בעטראַכטען די ראַטזאַמקייט פון האַלטען דעם פּראָיעקט ביז עס וועט זיין אַ בעסערע ערפאַהרונג אין געביט פון דער זעלבסט פערוואַלטונג.

סנעל אונטערשטרייכט, אַז ער האָט נישט צו ברענגען די רעגירונג אין אַ פערלעגענהייט. דעם גאַנצען בריטישען פאָלק איז גאַהענט דער ארצען דער וואויל פון די אַראַבער און ער, אליין האָט שוין ביי אַ פריהערדיגער געלעגנהייט געהאַט געמאַכט פאָרשלאַגען צו פערשטאַרקען די פריינדליכע בעציהונגען צווישען אַראַבער און יודען.

דער גורל — זאָגט סנעל — האָט געוואָרפען די ביידע פעלקער צו לעבען מיטאַנאַנד אויף ערד, וואָס איז זיי ביידען טייער, און עס זיין אַ גרויסע פריוילעגיע פאַר יעדער פּאַרטיי צו זיין אַ פרידליך צוזאַמענלעבען צווישען ביידע פעלקער און דעם לאַנד, וואָס איז הייליג קריסטען, יודען און מוזולמענער. דערפאַר אַפּעליר איך צו דער רעגירונג, זי זאָל נאָכמאָל גוט איבערלעגען די געמאַכטע פאָרשלאַגען ל.ר. וואָס אויב זיי זאָלען רעאַליזירט ווערען, זיי עלול צו שטערען דעם וואוקס פון די פריינדליכע בעציהונגען צווישען ביידע פעלקער אין א"י. דער ל. ר.-פאָרשלאַג איז עלול אויפצואַקערען די ראַסען-געפיהלען אין א"י און וועט איבערלעבען אונזער לאַנד פון דער פריינדשאַפט פון גרויסען יודישען פאָלק, וואָס איז צו איבער דער גאַנצער וועלט. חוץ-לזה קען דער ל. ר.-פאָרשלאַג שטעלען אין סכנה די פערטיידיגונגס-ויכערקייט פון א"י גופא.

מען מוז געדענקען, אַז די יודען אין א"י זענען בכוח צו געבען אַ גאַראַנטיע פאַר דער זיכערקייט פון ענגלישען לופט-פלאָט, וועלכער קען זיך אָנשפאַרען אויף איראַק.

עס פרעגט זיך דעריבער, פאַרוואָס האָט די רעגירונג דווקא די איצטיגע צייט, וועלכע איז לויט דער דעה דערצו נישט צוגעפּאַסט, אויסגעקליבען צו קומען מיט דעם ל. ר.-פאָרשלאַג, וועלכער איז פול ארויסצורופען ראַסען-ליידענשאַפטען און שנאה אין א"י.

עס ליגט נישט אין אינטערעס פון לאַנד, דער ל.ר. זאָל איצט געשאַפען ווערען. ער איז נישט נויטיג צו זיכערן א ווירקזאַמע פונקציאָנירונג פון דער אַדמיניסטראַציע. עס איז נישט פאַרהאַן קיין פעסטע פאָדערונג פון וועלכען עס איז פאַרן ל.ר., דער פאָרשלאַג איז געקומען בלויז פון דער אַדמיניסטראַציע. עס איז נישטאָ דערפאַר קיין שום נויטווענדיגקייט. די פליכט פון דער מאַנדאַטאָר-מאַכט איז צו שאַפען גינסטיגע בעדינגונגען פאַר דער אויפשטעלונג פון דער יודישער נאַציאָנאַל-היים אין א"י און פאַר דער איינפיהרונג פון זעלבסט-רעגירענדע אינסטיטוציעס. עס איז אָבער אַ שטאַרקער ספק, צי די א"י-רעגירונג האָט געהעריג געטון אַלץ, וואָס דער מאַנדאַט פאָדערט.

אין פערשידענע געגענדען פון א"י, וואו די אַראַבער בילדען אַ גרויסע מעהרהייט, זענען זיי גרייט איבערצונעהמען אין זייערע אייגענע הענד די לאָקאַלע זעלבסט-פערוואַלטונגען — פאַרוואָס זשע וויל די רעגירונג אויף זיי אַרויפצווינגען די אחריות פאַר אַ צענטראַל-רעגירונג? אויב א.ל. איז נויטיג, וואָלט ער געדאַרפט צוגעגרייט ווערען דורך דעם, וואָס די בעפעלקערונג וואָלט בעקומען גרויסע געלעגענהייטען צו לערנען זיך די תורה פון זעלבסט-פערוואַלטונג.

לאָרד סנעל וויל וויסען, צי איז ריכטיג אויסגעקליבען די צייט איינצופיהרען רעפאָרמען, וואָס שטעלען אין געפאַהר די בעציהונגען צווישען אַראַבער און יודען. זאָל די רעגירונג אויסאַרבייטען אַ צעהן-יעהריגען פּלאַן פאַר דער ענטוויקלונג פון זעלבסטפערוואַלטונגס-אינסטיטוציעס אין א"י. זאָלען ביסלעכווייז פערברייטערט ווערען די וואַהל-רעכטע, זאָלען געשאַפען ווערען נייע לאָקאַלע זעלבסטפערוואַלטונגס-אינסטיטוציעס, זאָל די רעגירונג די דאָזיגע ערפאַהרונג אויסנוצען פאַר אַ שפּעטערען פּראָיעקט פון א.ל. ר. ביז אָבער דאָס געשעהט זאָל די רעגירונג צוויי מאָל איבערקלערען איהר איצטיגען פאָרשלאַג, וועלכער איז עלול צו ווערען אַן אינסטרומענט פון מחלוקת צווישען דער בעפעלקערונג. וואָס איז דאָך קודם-כל בערעכטיגט צו פרידען און פאָרטשריט.

דער צווייטער רעדנער

לאָרד ליטאָן,

ער בעמערקט, אַז ער איז נישט, פּראָאינטערעסירט אָנצונעמען זיך נישט פאַר די אַראַבער און נישט פאַר די יודען. זיין פולע סימפּאַטיע שענקט ער אין דעם פאַל דעם הויך-קאָמיסאַר. לאָרד-ליטאָן איז איבערצייגט, אַז אויב פון א"י זאָל בעזייטיגט ווערען א קליינע צאָהל אַגיטאַטאָרען, וואָלט דאָס לאַנד זעהר שנעל נישט בלויז געווען — ווי עס איז איצט — איינס פון די אַמבעסטען פּראָספּערירענדע, נאָר אויך איינס פון די צופריידענסטע אין דער וועלט.

די א"י-רעגירונג — זאָגט ליטאָן — האָט אַ שווערע אויפגאַבע צו ברענגען צו אַ שלום צווישען די בעזונדערע בעפעלקערונגס-טיילען, זי האָט אָבער נאָך אַ צווייטע פליכט, נעמליך צו שאַפען זעלבסט-רעגירונגס-אינסטיטוציעס. עס זענען געווען סיבות, צוליב וועלכע די פליכט האָט ביז איצט נישט געקענט ערפילט ווערען. עס איז קלאָר, אַז יעדע רעגירונג פון לאַנד מוז אנערקענען די בעשטימונגען פון מאַנדאַט. דאָס אָבער האָבען די אַראַבער קיינמאָל נישט געוואָלט. אדרבה, זיי פלעגען זיך כסדר בעקלאָגען, אַז דער מאַנדאַט איז, זיי דערווידער. די דאָזיגע שטעלונג איז דערוויל נישט בעזייטיגט געוואָרען.

עס זענען דאָ בלויז צוויי מעגליכקייטען. איינע איז: שאַפען א ל. ר. און צוריקהאַלטען פון זיינע קאָמפּעטענצען די פראַגע פון יודישער אימיגראַציע, וועלכע איז פאַרגעזעהען אין מאַנדאַט. די צווייטע איז: וואַרטען בי די איינוואוינער פון לאַנד וועלען בעסער איינזעהען דעם נוצען, וואָס דאָס לאַנד האָט פון דער יודישער אימיגראַציע.

לאָרד ליטאָן גלויבט, אַז עס וואָלט געווען צום בעסטען שיקען קיין א"י אַ שטודיום-קאָמיסיע פון ערפאַהרענע קענער פון קאָנסטיטוציאָנעלען רעכט אין דער אימפּעריע און אויסהערען דעם בעריכט פון אַזאַ קאָמיסיע וועגן דער לאַגע אין א"י. דאָס זעלבע איז אויך געהאַט געטון געוואָרען אין בעצוג אויף אינדיען. די רעגירונג וואָלט אַ דאַנק דעם בעקומען א ריכטיגע בילד איידער זי נעמט אָן בעשלוסען. דאָס דעלעגירען אַזאַ קאָמיסיע וואָלט צוגענומען צייט, די פערשפּעטיגונג וואָלט אָבער געקענט גוט אויסגענוצט ווערען.

לאָרד לאָטהיען

ערקלערט, אַז דער ל.ר.-פאָרשלאַג רופט ביי איהם אַרויס זעהר גרויסע בעאונרוהיגונג. ער האָט שטענדיג פון גאַנצען האַרצען סימפּאַטיזירט מיט דער באַלפור-דעקלאַראַציע. לאָרד באַלפור האָט געזאָגט, אַז די ציוויליזאַציע איז שולדיג אַ חוב דעם פאָלק, וואָס איז זייט צוויי טויזענד יאָהר געהן אַ היים און תמיד אַ מינדערהייט. די ליידען פון דעם פאָלק זענען היינט קלאָר פאַר אַלעמען.

די דאָזיגע נאָבעלע פּאָליטיק האָט אָבער אָנגעטראָפען אויף אַן אָפּאָזיציע מצד די אַראַבער. און ביי דעם היינטיגען צושטאַנד פון די פערשאַרפטע רעליגיעזע און ראַסען-אונטערשיידען אין א"י וואָלט געווען זעהר געפעהרליך צו מאַכען דעם פּרוב צו שאַפען אין א"י אַ זעלבסט-רעגירונג. אַזאַ אינסטיטוציע וואָלט געבראַכט דערצו, דאָס די אונטערשיידען וואָלטען נאָך מעהר אויפגעפלאַקערט געוואָרען. מען מוז — זאָגט לאָטהיען — אָבלעגען דעם פּראָיעקט ביז די פּרינציפּען פון מאַנדאַט וועלען זיי געהעריג זיך איינפונדעווען. די בעפעלקערונג דאַרף בעקומען אַן ענטשפּרעכענד מיטעל צו לאָזען הערען איהר מיינונג, דאָס הייסט אָבער נישט, אַז מען מוז שאַפען א. ל. ר., אין וועלכען די מעהרהייט וועט אָננעמען בעשלוסען לרעה פון דער מינדערהייט. איך שטיץ אונטער זעהר שטאַרק — פערענדיגט דער רעדנער — דעם פאָרשלאַג פון לאָרד ליטאָן צו שיקען קיין א"י אַ קעניגליכע קאָמיסיע, וואָס זאָל שטודירען און בעריכטען וועגן דער לאַגע.

לאָרד דזשעסעל

ווייזט אָן, אַז נישט בלויז די יודען זענען אַזוי שאַרף געגען דעם ל.ר.-פּראָיעקט, נאָר אפילו די אַראַבער זענען גאַרנישט אַזעלכע הייסע חסידים פון די רעגירונגס-פאָרשלאַגען. יודישע רעפּרעזענטאַטיוע קערפּערשאַפטען איבער דער גאַנצער וועלט זאָגען זיך אַרויס געגען דעם פּראָיעקט. דער פאָרשלאַג צו שיקען אַ קעניגליכע קאָמיסיע קיין א"י קען זיין פון גרויס נוצען. מען וואָלט געקענט אויסהערען ביידע צדדים און דערוויסען זיך, וואָס זיי ווילען באמת.

לאָרד עליבאַנק

ערקלערט, דאָס די בעהאַנדעלטע אָנגעלעגענהייט איז עלול צו האָבען איהר אויסווירקונג נישט בלויז אין א"י, נאָר איבער דער גאַנצער וועלט. דער רעדנער גלויבט, אַז די א"י-רעגירונג האַלט זעהר גוט די גלייכגעוויכט צווישען ביידע בעפעלקערונגס-טיילען פון א"י. דער רעדנער איז נישט געגען אויטאָנאָמיע, קיינער וויל אָבער נישט אַזאַ אויטאָנאָמיע, וואָס זאָל שאַפען אַן אַראַבישע איבערהערשאַפט אין לאַנד. דאָס וואָלט געווען אַן עוולה לגבי די יודען. עס איז נישט רעכט, אַז דאָס זאָל געטון ווערען די יודען אין א"י. די יודען פערדינען אויף אַ בעסערע בעהאַנדלונג, בעזונדערס פאַר דער אונטערשטיצונג, וועלכע די רעגירונג געפינט ביי זיי פאַר אַלע איהרע מאָסנאַהמען אין אַלע ריכטונגען.

לאָרד עליבאַנק גלויבט, אַז עס וואָלט געווען אמבעסטען, ווען די רעגירונג זאָל שאַפען א ל. ר., וואָס זאָל בעשטעהן אויסשליסליך פון נאָמינירטע מיטגלידער: 5 אַראַבער, 5 יודען און 6 בעאַמטע. אויף דעם וועג וואָלט מען געקאָנט אָנהויבען די ענטוויקלונג פון א זעלבסטרעגירונג פון א"י.

לאָרד מאַנספילד

גלויבט, אַז מען דאַרף דעם ל. ר.-פאָרשלאַג אָבלעגען אויף א גרויסע צייט ביז מען וועט זיך קענען איבערצייגען, אַז די ראַסען-אַנטאַגאָניזמען זענען נישט אַזוי פערשאַרפט ווי היינט. דער רעדנער זאָגט זיך אַרויס פאַר אַרויסשיקען קיין א"י א קעניגליכע קאָמיסיע.

עס רעדען נאָך

לאָרד מעלטשעט און לאָרד מערלי

און לסוף ענטפערט די קריטיקער דער אונטער-שטאַטס-סעקרעטאַר פאַר קאָלאָניען-ענינים.

לאָרד פלימוטה אין נאָמען פון דער רעגירונג

די דאָזיגע אָנגעלעגענהייט — זאָגט לאָרד פּלימוטה — איז זעהר גרינדליך בעטראַכט געוואָרען ביי אין א"י. סיי דורך דער רעגירונג אין לאָנדאָן, סיי יעדען געזיכטספּונקט.

ער וויל גאָרנישט זאָגען אַזוינס, וואָס וואָלט נאָך געקענט פערגרעסערען די שוועריגקייטען. אין ל. ר.-פאָרשלאַג איז גאָרנישט דאָ קיין ... בעציפיעל-נייעס. דער פאָרשלאַג שטעהט נישט אין סתירה נישט מיט'ן וואָרטלויט און נישט מיט'ן גייסט פון מאַנדאַט. פערקעהרט, דער מאַנדאַט האָט בפירוש אַרויפגעלעגט אויף דער מאַנדאַטען-מאַכט די פליכט צו זאָרגען פאַר דער שאַפונג פון א לאַנדעס-רעגירונג. דער פאָרשלאַג צו שאַפען א ל. ר. איז איינגעשטעלט געוואָרען נאָך אין יאָהר 1922 און איז דורך דער רעגירונג בעשטעטיגט און צוגעזאָגט געוואָרען. די הבטחות זענען געווען קלאָרע, דערין קען קיינער נישט צווייפלען, און עס איז זיכער, אַז יעדער סימן, וואָס וועט ווייזען, אַז די רעגירונג האָט די טענדענץ אָבצולעגען די אויספיהרונג פון די דאָזיגע צוזאַגען אויף אַן אונבעשטימטע צייט וועט אויף אַן ערנסטען אופן אויפטרייסלען אין א"י דעם צוטרוי צו דער רעגירונג און פיהרען צו ערנסטע אונרוהען.

די איינציגע שווי פראַגען — זאָגט לאָרד פלימוטה זענען: א) צי איז די צייט פּאַסיג פאַר דער שאַפונג פון א ל. ר. און ב) צי וועט עס זיכערען די פולע מאַכט פון דער רעגירונג אויסצופיהרען איהרע מאַנדאַט-התחייבות׳ן. מען דאַרף אָננעמען, דאָס אויב אימיצער געפעלט נישט א פאָרשלאַג, וועט ער זאָגען, אַז די צייט איז נישט פּאַסיג. עס איז די דורכגעטראַכטע מיינונג פון הויך-קאָמיסאַר, אַז דער דאָזיגער וויכטיגער שריט זאָל געמאַכט ווערען און מען זאָל איהם ווייטער נישט אָבלעגען. דער הויך-קאָמיסאַר האַלט, אַז דער ל. ר. איז ווינשענסווערט אין די אינטערעסען פון גאַנצען לאַנד. ער מיינט נישט, אַז די שאַפונג פון ל. ר. וועט פיהרען צו פּירוד און מחלוקת.

אדרבה, דער הויך-קאָמיסאַר האָפט און איז איבערצייגט, אַז דער ראַט וועט געבען א גוט און קאָנסטיטוציאָנעל מיטעל פאַר מיינונגס-אויסערונגען. עס איז ווינשענסווערט, אַז דער ל. ר. זאָל ערזעצען די געוואַלדזאַמע פּראָפּאַגאַנדע און עפענטליכע דעמאָנסטראַציעס, וואָס קומען איצט פאָר אין א"י.

אין פערשידענע ריכטונגען קומט שוין איצט פאָר א האַרמאָנישע צוזאַמענאַרבייט פון יודען און אַראַבער. דאָס געשעהט אין די מוניציפּאַליטעטען פון גרעסערע שטעט און אין קאָמיטעטען פאַר האַנדעל, לאַנדווירטשאַפט און אייזענבאַהן-וועזען.

לאָרד פלימוטה איז איבערצייגט, אַז אויב די א"י-בעפעלקערונג זאָל זיך דערוויסען, אַז די רעגירונג האָט נישט בדעה אויסצופיהרען איהרע מעהרמאָליגע הבטחות אין דער ל. ר.-אָנגעלעגענהייט, וועט עס גורם זיין ערנסטע אונרוהען און אונאָרדנונגען. די פאָרשלאַגען, וועלכע דער הויך-קאָמיסאַר האָט געמאַכט ביידע צדדים, זענען פערעפענטליכט געוואָרען. די פאָרשלאַגען זענען בעקאַנט אַלס רעגירונגס-פאָרשלאַגען און יעדער פּרוב אָפּצושלעפען זייער אויספיהרונג דורכ'ן אַרויסשיקען א קעניגליכער קאָמיסיע אָדער אויף אַן אַנדער וועג וואָלטען די אַראַבער אויפגעפאַסט אַלס אויסרייד פאַר א ברוך פון צוזאַגען, וואָס די רעגירונג האָט געגעבען.

לאָרד פלימוטה האָט פערענדיגט מיט אויס-דריקען די האָפנונג, אַז די יודען וועלען איינזעהן די מעגליכקייט אַריינצוטרעטען אין לעגיסלאַטיוו-ראַט און צוזאַמענאַרבייטען אין דעם רעפאָרם-ווערק, וועגן וועלכען די רעגירונג גלויבט, אַז עס איז לטובה פון דער א"י-בעפעלקערונג אַלס גאַנצעס.

לאָרד סנעל דריקט דאַן אויס צופרידענהייט מיט'ן ענטפער פון דער רעגירונג און ציהט צוריק זיין פאָרשלאַג.

אַביסעלע קיביץ

(הומאָר פון טאָג)

רב איזעלע, דער סלאָנימער רב, פלעגט אפט זיך פערשטעלען פאַר א בעטלער, דערמיט אָפּצוריכטען גלות. איין מאָל, איבערנעכטיגענדיג אין א בית המדרש, אויף א האַרטער באַנק, האָט ער אין דער פינסטער געהערט מענש ליכע טריט. גאַנץ פריה האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די לויכטער פעהלען פון בית המדרש. מען האָט זיך גענומען גלייך צום „אָרימאַן": „גנב, די לייכטער גיב אָפּ!" רב איזעלע האָט קיינעם נישט געוואָלט מבייש זיין. אָבער אַז מען האָט איהם גענומען מיט געוואַלד שלעפען צום אוראַדניק, ס'הייסט איבערגעבען אין גויאישע הענט, האָט ער געכאַפּט א 2שטיק קרייד און אָנגעשריבען אויף דער טיר „וחם השמש ונמס". אויף דער פראַגע פון די צעטומעלטע באַלעבאַטים, וואָס דאָס מיינט, האָט רב איזעלע אונגערן פערטייטשט: וחם, אַזאַיהר וועט א וואָרים טון, השמש, דעם שמש, ונמס, וועט זיך דערגעהן ווער עס האָט גענומען..

ס. מאַזאָוש.

גרויס איז די שטאָט...

א מתנה חיין פריינט ש. פּרעגאַל.

(גאַווע לע)

(ס ו ף)

און אָט אין איין געשעפט, וועלכעס האָט ... געפינען, אויף אַן ערשטען שטאָק, האָט מען ... געהייסען זיך אַנידערזעצען. באַלד אויפ'ן ... אויגענבליק, האָט אין איהם אויפגע... ... אַ היימיש געפיהל. דאָס געשעפט זעהט נישט ... צו זיין אַזוי גרויסאַרטיג, אַן אייסגעטראָ... ... פערמוישעווטע פּאָדלאָגע. אויך דער אייגענ... ... איז אַ פּשוט'ער, יודישער מענש; אַ שוואַר... ... אַ בעוואַקסענער מיט אַן אומרוהיג, בלאַס ... פּנים. דער אייגענטימער פרעגט איהם אויס, ... איז אַ יוד און וואָס ער האָט געטון ... איצט. עלע'ס געמיט נעמט אויפטאָיען און ... דערציילט וועגן אַלעם. דערציילט, ווי אַזוי עס ... יודען ערגער פון טאָג צו טאָג אויף דער ... דערציילט, אַז ס'איז זעהר אומרוהיג... ... בונטעווען זיך... עלע בעמיהט זיך צו דער... ... אין אַ שיינעם נוסח און ווערט דערביי אי... ... פון זיינע אייגענע רייד. דער אייגענ... ..., ביי יעדע עטליכע ווערטער, רייסט איהם ... ,מיט אַ חידוש'דיגען — אַזוי, אַזוי! יאָ,

יאָ, וואָס מ'הערט? — עלע, אויף דעם, מיט מעהר קוראַזש, מיט מעהר חשק שיט מיט מעשיות, ביז דער אייגענטימער רייסט איהם איבער:

— יאָ, א בעל-דרשן זעהט אויס, זענט איהר א גוטער, אָבער מיט וואָס טויגט איהר הײַנט אַ געשעפט אַריין, לאָזט מיך הערען —

עלע האָט זיך אַ טרייסעל געטון, ווי מ'וואָלט איהם איבער'ן מוח אַ קלאַפּ געגעבען און פאַר זיינע אויגען האָט עפּעס גענומען נעפלען ווי מען וואָלט אַש געשיט און אַ צעמישטער, אַ פערלוירענער האָט ער אַרויסגעשטאַמעלט:

— וואָ-ס הייס-ט, אַלע מיינע יאָהרען געהאַט צו טון מיט מסחר, נישט בלויז איך — מיין גאַנצע משפחה — עלע האָט אַרויסגענומען אַ טאַשען-טיכל אָפּצווישען זיך די אַנגסטען וואָס האָבען פלוצלינג בעפּערלט זיין רויטען, פערלאָפענעם שטערן.

דער אייגענטימער האָט איהם אַרונטערגערופען אונטער דער טאַשעווענע און געגעבען איהם צו מאַכען עפּעס אַ רעכענונג. עלע האָט זיך מיטאַמאָל דערפילט ווי אַ חדר-יונגעל. און קליין, נישטיג ווי אַ מילב... ביים נעמען די פענע, האָט זיך זיין האַנט א קורטשע געטון און זיך אַ וואָרף געגעבען ווי מ'וואָלט זי איצט ערשט איבערגעשניטען. און ציפערן זענען אַרויסגעשפּרונגען: פערקלעקטע, קרומע, געציקעלטע, געדריידעלטע. דעם אייגענטימערס בליק האָט זיך געגליטשט מיט חוזק אויף די פערקלעקטע שורות מיט ציפערן... עלע, דערפילענדיג זיין בליק, איז פונסניי צעטומעלט געוואָרען און שטאַרק רויט-ווערענדיג איז די איהם די האַנט געבליבען ליגען ווי געליימט אויף דער „טאַשעוואַניע". דער אייגענטימער האָט הויך און בייז אויסגעשריגען:

— אַ חוצפה, פעטער, ווען פערדרייט איהר דעם קאָפּ, גייט אייך געזונדערהייט, אַז דאָס קען קיין פענע האַלטען אין האַנט....

עלע האָט זיך געפיהלט אויפגערעגט און צו גלייכער צייט שולדיג... און ער האָט געוואָלט עפּעס צוריק ענטפערן. נאָר דעם אייגענטימערס בליקען האָבען איהם מיט שפּאָט אַרויסגעיאָגט. אונטער דער טיר האָט ער געהערט ווי דער אייגענטימער ווערט שיער נישט צעשפּרונגען לאַכעדיגערהייט:

— אַ מבין, אַ קליינשטעטלדיגער פ..

אַראָפּ פון ערשטען שטאָק, איז שוין עלע נישט געגאַנגען, נאָר ס'האָט איהם ווי אַ רוח גע טראָגען. זיינע אויגען — צוויי אַרויפגעדרייטע קנויטען, האָבען איהם ווייטאָגדיג געברענט. די חרפה האָט איהם געשטיקט אין קעל און ווי סם אַריינגעטריפט אין זיין בלוט. זיין לייב — אַ פלאַם, האָט איהם געבריהט און ער איז געלאָפען.

אָ; גאָרנישט נאָך אין לעבען, האָט איהם אַזוי ווי געטון, ווי אָט דער שוואַרצער שד. אַז ער איז דאָך באַלד אויסגען געזען אויף חוזק, אַזאַ מנוול...

אָנהויב נאַכט. עלע זיצט אין אַ בית-המדרש, ער רוהט זיך אָפּ. אין פערפּאָרעטען, האַלב-טונקעלען בית - המדרש דרייען זיך, ארויף, אַראָפּ יודען, מיט פערפעצטע, געלאַטעטע מלבושים, פּרע פעלן, כראַקענען און שפּייען. א טייל שטייען אין רעדלעך און דערציילען זיך „נייעס". פון אַ ווינקעל אַרויס שמייכלט חסר העה/דיג אַ קאַליקע, קראַצט זיך און בעגאַוועדט זיך. עלע זיצט אַליין פאַר זיך און מישט זיך נישט מיט קיינעם אויס. צווישען איהם און זיי אַלע — שטייט ווי אַ וואַנט, דער היינטיגער, ניבזהדיגער טאָג... פאַר זיינע אויגען דרייט זיך אין אַ ווילדען ווירוואַר אומצייליגע פּע-נענע קליאַמקעס, פנימ'ער — פרעמדע, קאַלטע, אוסטערלישע פנימ'ער און אַ טומעלדיגער פלאָנ-טער — פון טראַמוואַיען, אויטאָס, יועגענער און דראָזשקעס. זיין האַרץ זעצט איהם אַזוי שטאַרק, ווי דער גאַנצער פלאָנטער וואָלט זיך אָנגעזעצט אין איהם... פון מאָל צו מאָל שטייגט פון דעם געמיש, שאַרף און בולט אַרויס צוויי גליטשיגע, זוגהשע הענט, וועלכע פערפלעכטען זיך. ארום זיין האַלז. דער בראָנזענער געץ גלאָצט אויף איהם ווי אַ טולע, און דער שוואַרצער יוד מיט זיין אומ-רוהיגער, בלאַסליכער צורה, מיט זיין ניבול-פּהדיגען געלעכטער, דעמאָלט הערט אויף אין עלע'ן צו זעצען ס'האַרץ, און ס'נעמט איהם ווערגען אין דער קעל. דאָס גאַנצע בית-המדרש גיט זיך מיט איהם אַ וויג און זיין קאָפּ ווי אַ צעשמאָלצען ליכט בייגט זיך קרומליך אויס און פאַלט אום מיט אַ זעץ אויפ'ן טיש......

די מענדעלע-אויסשטעלונג אין ייווא

(בריף פון ווילנע)

נישט געקוקט אויף די פרעסט, זענען שוין איבער טויזענד מענשען געווען אויף דער מענדעלע אויסשטעלונג אין יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

די אויסשטעלונג בעשטייט פון פערשידענשפראַכיגע ביכער, צייטונגען און זשורנאַלען, וואָס אין זיי האָט זיך געדרוקט מענדעלע, אָדער עפּעס וועגען איהם; פון כתב-ידן, פאָטאָגראַפיעס און פון טאַבעלען.

די טאַבעלען שילדערען מענדעלעס לעבען (און טיילוויז שאַפען) פון געבוירען ביז'ן טוט (אויפ'ן פון דער עפּאָכע). שוין די ערשטע טאַבעלע דערציילט וועגען דעם, אַז חיים-משה ברוידע (ווי מענדעלעס טאַטע האָט געהייסען; ערשט אין 1853 האָט מענדעלע אָנגענומען די פאַמיליע אבראַמאָוויטש) האָט נישט פערשריבען זיין זוהן אין די ביכער און דערפון איז אַרויסגעוואַקסען פאַר דער יודישער ליטעראַטור-געשיכטע אַ פּראָבלעם, ווען איז מענדעלע געבוירען געוואָרען? דער ייוואָ האָט אויפ'ן סמך פון פערש'דענע קוועלען קאָנסטאַטירט אַלס דעם טאָג פון מענדעלעס געבוירען דעם 20-טען דעצעמבער 1835 לויט'ן אַלטען סטיל, דאָס הייסט דעם 1-טען יאַנואַר 1936 לויט אונזערען.

אַ גאַנצע רייה אַנדערע טאַבעלען און עקספּאָנאַטען דערציילען אייך, פון וואַנען עס שטאַמט דער פסעוודאָנים פון דעם שעפער פון דער מאָדערנער יודישער ליטעראַטור — מענדעלע מוכר-ספרים און ווי אַזוי דער טרעגער פון דעם דאָזיגען נאָמען איז געקומען צו יודיש, דער שפּראַך פון דער יודישער מאַסע.

מענדעלעס ערשטע זאַך האָט זיך אָפּגעדרוקט צופעליג. ער אַליין איז דאָס גאָר נישט געווען אויסען. ער האָט אָנגעשריבען אַ זאַך וועגען דערציהונג, האָט עס געגעבען זיין עלטערן ברודער; יענער האָט עס בעוויזען דעם דאַן שוין בעקאַנטען משכילישען שרייבער גאָטלאָבער, וועלכער האָט עס אָפּגעשיקט אין „המגיד“, וואו עס האָט זיך אָפּגעדרוקט אַלס „מכתב על דבר החינוך“ אין 1857, זינט דאַן שרייבט מענדעלע העברעאיש און קריגט אַ נאָמען אַלס ערנסטער העברעאישער קריטיקער. גאָר גיך אָבער (טיילוויז אונטער דער ווירקונג פון „ערשטען יודישיסט“ יהושע-מרדכי ליפשיץ) פערשטייט מענדעלע, אַז ס'איז קיין עסק נישט צו שרייבען אין העברעאיש. „וואָס קומט אַרויס דעם שרייבער פון דער גאַנצער האָרעוואַניע און פון זיין טראַכטען — לייענען מיר פון אַ טאַבעלע, וואָס ברענגט אָנ'אויסצוג פון מענדעלעס אויטאָביאָגראַפיע — אַז ער ברענגט נישט קיין נוצען זיין פאָלק? די דאָזיגע פראַגע: פון וועמעס וועגען האָרעווע איך? האָט מיר נישט געלאָזט רוהען און האָט מיך אַריינגעבראַכט אין גרויס צעדודרונג“. די „חובבי הלשון העברית“ האָבען איהם אפילו געסטראַשעט, אַז טאָמער גייט ער חלילה אַריבער צו זשאַרגאָן „וועט ער פערשוועכען זיין שם און כבוד צווישען יודען“, אָבער מענדעלע האָט זיי נישט געפאָלגט. „די ליבשאַפט צום נוציגען האָט גובר געווען און (פון דעמאָלט אָן (אין 1864) האָב איך זיך פערליבט אין יודיש, איך האָב זי מיר פערקנסט אויף אייביג, זי איז געוואָרען אַ בעחנטע און שיינע דאַמע און זי האָט מיר געוואונען אַ סך קינדער“.

אין דעם זעלביגען יאָהר שרייבט שלום-יעקב אבראַמאָוויטש אָן זיין ערשט ווערק אין יודיש — „דאָס קליינע מענשעלע“ און שיקט עס אַוועק אין דעם משכילישען אָרגאַן אויף „זשאַרגאָן“ „קול מבשר“. צום ערשטען מאָל בעוויזט זיך דאַן אין דער ליטעראַטור דער נאָמען, וואָס וועט שוין פון איהר קיינמאָל נישט פערשווינדען: מענדעלע מוכר-ספרים. אַ טאַבעלע דערציילט אייך אָבער, אַז דעם דאָזיגען פּסעוודאָנים האָט גאָר אויסגעקלערט נישט שלום-יעקב אבראַמאָוויטש. אין דעם מאַנוסקריפּט, וואָס אבראַמאָוויטש האָט געשיקט אין „קול מבשר“ האָט זיך געשריבען: „אַליין בין איך אַ געבוירענער פון צביאַטשיץ, איך הייס סענדערל דער מוכר-ספרים“. האָט דער מזל געוואָלט, אַז גראַד זאָל דער רעדאַקטאָר פון „קול מבשר“ אויך הייסען סענדער (אַלכסנדר צעדערבוים), איז איהם (דעם רעדאַקטאָר) די זאַך נישט אָנגעשטאַנען און ער האָט אָנשטאָט סענדערל דער מוכר-ספרים איינגעשטעלט מענדעלע מוכר-ספרים.

מענדעלע, וואָס האָט געוואוסט צו שאַצען יעדן אייגענעם ווערט, שרייבט אין זיין אָקערשט דעמאָנסטער אויטאָ-ביאָגראַפיע, אַז „דאָס קליינע מענשעלע איז געוואָרען דער ווינקעלשטיין פון דער מאָדערנער יודישער ליטעראַטור און אַז ביז איהם איז נישט געווען קיין יודישע ליטעראַרישע שפּראַך. עס איז דעריבער פון גרויס אינטערעס די טאַבעלע, וואָס ווייזט אייך די עטאַפּען פון מענדעלעס לעבען (ביז 1853 אין ליטע און רייסען און פון דאַן אין וואָלין און פּאָדאָליע) און ממילא די ספערע פון יודישע דיאַלעקטען אין וועלכער ממ"ס האָט זיך בעוועגט.

מענדעלעס ביאָגראַפיע און שריפטשטעלעריי איז אילוסטרירט מיט אַ היבשען קולטור-שטייגערישען און ליטעראַריש-היסטאָרישען מאַטעריאַל, וואָס גיט אַ בילד פון יענער עפּאָכע (ד"ה זינט דעם אויפקום פון רוסישען קאַפּיטאַליזם ביז זיין בראַך בעת דער אָקטאָבער-רעוואָלוציע) אויף וויפיל ס'איז שייך צו יודען, איהר געפינט אַ טשעקאַווע טאַבעלע וועגען די בילדונגס-און קליידונגס-רעפאָרמען, וועגען די פּאָגראָמען אין 1881, די פּרנסות אין אַ יודישען שטעטעל אין תחום (קאַפּוליע), די השגות פון אַ יודישען יונגעל, אַ גאַנצע רייה פאָטאָגראַפיעס פון שטעט, דערונטער ווילנע אין מיטען 19 י"ה, ווען מענדעלע איז דאָ געווען אַ"אַנד. אויף הענגען פאָטאָגראַפיעס פון די יודישע שרייבער פון יענער צייט. אַזוי למשל, קענט איהר זעהען דאָס בילד פון אַ. קאָווּנער, וועלכער האָט אין זיינעם אַ חיבור שטאַרק אָנגעגריפען מענדעלען. קאָוונערס בילד געפינט זיך אויף אַ שטיק-בריף, וואָס די פּאָליציי האָט נאָך איהם אַרויסגעשיקט. די מעשה איז געווען אַזאַ: קאָוונער, אגב איינער פון די אינטערעסאַנטסטע יודישע פּערזענליכקייטען אין יענער תקופה, האָט געאַרבייט אין אַ באַנק. אָבער דער דירעקטאָר האָט נישט אָנערקענט זיינע (קאָוונערס) ליטעראַר'שע פעהיגקייטען — נעמט ער פאַר כעס און גנב'עט צו הונדערט אַכט און זעכציג טויזענד רובעל, איבערלאָזענדיג אַ בריף ... וואָלט געקענט צונעהמען מעהר געלד, אָבער ... גייט בלויז אין פּרינציפּ צו בעשטראָפען ... טאָר. ווי איהר זעהט, אַלזאָ, איז דער ... ליטעראַרישער אָנערקענונג אַמאָל געפיהרט ... אויף גאָר אַנדערע אופנים...

דאָס אַלץ דערציילען די ווענט פון דער ... שטעלונג. די טישען ווייזען אייך מענדעלעס ... אין כראָנאָלאָגישען סדר, צווישען זיי ... גאַבעס, וואָס זענען שוין היינט ... מענדעלעס פּערדיגען כתב, קריטיק אויף ... זכרונות, אַרטיקלען, ענציקלאָפּעדיעס און ...

מען וואָלט נאָך געקענט אַ סך שרייבען ... דער אויסשטעלונג, אָבער „נישט דאָס ... אויסען“, ווי מענדעלע וואָלט געזאָגט. ... בעשרייבען קען מען; סיי ווי נישט — וואָס ... וג בלויז צו דערמאָנען, אַז אויף דער ... אויסשטעלונג איז פאַראַן וואָס צו זעהן ... שען דעם געבוירענס-יאָהר מענדעלעס ... און דער סאָציאַליסטיש-יודישער שול ... אויף מענדעלעס נאָמען ליגט 100 יאָהר ... און אינטערעסאַנטע יודישע קולטור און ... יעדער איינער דאַרף עס אָנקוקען. ... מען עס זעהען.

רייט...

ווי אַזוי די אַראַבער ראַטעווען די לבנה פון איהר שונא

(קאָרעספּאָנדענץ)

דעם 8-טען יאַנואַר האָבען מיר אין ירושלים ווי אין גאַנצען נאָהענטען מזרח, געהאַט אַ „לקוי לבנה“, וועלכע איז געווען כמעט אַ פולשטענדיגע, וועלכע האָט אָנגעהאַלטען ביז 23 סעקונדען. איך האָב זיך צוגעגרייט און האָט צוגעזעהן מיט די אייגענע אויגען, ווי אַזוי די מאַכמעדאַנישע אַראַבער בעהאַנדלען אַזאַ נאַטור-ערשיינונג און ווי זיי „ראַטעווען די לבנה“.

אַ לקוי חמה און אַ לקוי לבנה ערקלערען די אַראַבער אַזוי:

צווישען ריזיגע, ווילדע און שרעקליכע חיות אין דעם גרויסען ים, איז די גאָר ריזיגסטע, ווילדסטע און שרעקליכסטע דער „האַיוט“, וועלכער איז ענליך צו אַ פיש, און איז אַ טרייער דינער פון דעם שוואַרצען שטן. שטענדיג פערפאָלגט ער די לבנה מיט דער זון, און ביי יעדער געלעגענהייט עפענט דער דאָזיגער מאָנסטער זיין גרויס מויל, זיי איינצושלינגען און פערניכטען.

מערסטענס בעווייזען די זון מיט דער לבנה אויסצומיידען דעם מאָנסטער'ס געפערליכען מויל. אַמאָל געלינגט זיי צו רעטען זיך אפילו דאַן, ווען ער פאַקט זיי יאָ. נישט מעהר: אין דעם מאָנסטער'ס מויל בלייבען פון זיי קליינע שטיקלעך (דע מאָלט זעהען מיר דאָס בלויז קליינע „לקיס“); אָבער — עס פּאַסירט אויך, אַז דער דאָזיגער מאָנסטער פערשלינגט איינגאַנצען די זון בעזונדער אָדער די לבנה בעזונדער, צי גאָר ביידע צוזאַמען.

די זון, ערקלערט דער אַראַבער, איז אַ זעהר שטאַרקע און ביטערע עקבה, און כאָטש זי איז אַזוי מאָגער, האָט אויף זיך קיין לויט פלייש נישט, און איהר גאַנצער קערפּער בעשטעהט פון לויטער אויסגעטריקנטע און פערדאַרטע ביינער, איז זי דאָך פול מיט שרעקליכער ליידענשאַפט, צאָרן און יעהמאָג.

זייענדיג אַליין נישט פּרוכטבאַר, איז זי איהר גאַנץ לעבען זעהר אייפערזיכטיג אויף אַלץ, און זי וואָלט יעדע פּרוכט, יעדעס לעבען און וועזען גערן פערדאַרבען און פערניכטעט נאָך ווען דאָס איז אין סאַמע אָנהויב פון וואוקס און ענטוויקלונג. ווען זי טוט דאָס נישט האָבען מיר דאָס צו פערדאַנקען בלויז דעם גרויסען, מעכטיגען און הייליגען אַללאַ (גאָט).

די זון, ערקלערט ווייטער דער אַראַבער, איז דער לבנה'ס ווייב, אָבער ער לעבט נישט מיט איהר, אויסער אין דעם לעצטען טאָג פון דעם פערגעהענדען און אין דעם ערשטען טאָג פון דעם אָנקומענדען נייעם חודש.

איינמאָל האָט צווישען דעם דאָזיגען פּאָר אויסגעבראָכען אַ זעהר שווערע קריגעריי. זיי האָבען זיך אָנגעהויבען שלאָגען צום טויט, אַזוי לאַנג און אַזוי בריית ביז איינער האָט דעם צווייטען אַרויסגענומען אַנ'אויג. זייט דעמאָלט פערמאָגען זיי בלויז צו איינציגע אויגען, און אויף יעדענס געזיכט מערקט מען אַלעמאָל אַ שוואַרצען פלעק.

די לבנה ווידער שטעלען די אַראַבער פאָר ווי אַ לוסטיגען און פרעהליכען יונגעמאַן, פול מיט שטאַרקען גייסט, קרעפטיגען מוט און הויכען געמיט, און ער, דאָס הייסט די לבנה, איז דאָס דער, וואָס ציהט צו די וואָלקענס און רייצט זיי, טריפט און פערשפּרייט דעם טוי אויף די פּאַשעפעלדער און לאָנקעס און ערמעגליכט דאָס וואַקסען איז לענגער לעבען.

פאַר אַ „לקוי-חמה“ האָבען די אַראַבער כמעט קיין מורא נישט. די זון איז דאָך, ווי שוין געזאָגט, לויטער טרוקענע און דאַרע ביינער אָהן אַ לויט פלייש אפילו, און דעריבער קען דער מאָנסטער, דער „האַיוט“, זי נישט צוקייען און נישט פערדייען.. און אַזוי שנעל ווי ער שלינגט זי איין מוז ער זי באַלד אויסמייקענען און אָפּגעבען צוריק אַ לעבעדיגע, געזונטע און כמעט גאָרנישט בעשעדיגטע.

גאַנץ אַנדערש איז אין פאַל פון אַ „לקוי-לבנה“. די לבנה בעטראַכטען זיי אַלס די פּרנסה געבערין פון די מענעשן, זייגע שאָף און רינדער, אי'י יועגען איהר שיקזאַל זענען זיי שוין ... שטאַרק בעזאָרגט.

און ווען די אַראַבער מערקען, אַז דער ... סטער „האַיוט“ האָט זיך איינגעביסען מיט ... גרויסען מויל אין דער לבנה, שטראָמען ... מענער און פרויען, יונג און אַלט, אַרויס אין ... גאַסען און איילען זיך צו העלפען דער לבנה ... איהר גרויסער נויט און געפאַהר...

די פרויען קלאַפּען אין זייערע אייזערנע ... (קופּערנע איז נאָך בעסער), און די מענער ... מיט זייערע שווערדען, שפּיזען און קינדער ... און דערביי שרייען אַלע:

— גרויסער האַיוט! לאָז די לבנה צו ...

ווען עס געהען פערביי אַ פּאָר מינוט ... געשרייען, קלאַפּערייען און פּאָכערייען ... נישט אָפּ דעם „האַיוט“, ער זאָל די לבנה ... לאָזען פון זיין גרויסען מויל, דאַן שפּרינגען ... מען ער אַרויף אויף די פערד און די פרויען ... די קעמלען און הויבען אָן גאַלאָפּירען. און ... מיטעל העלפט שוין זיכער. דער מאָנסטער ... שרעקט זיך פאַר זיי. לאַנגזאַם לאָזט ער ... לבנה פון זיין מויל און... די לבנה איז געראַטעוועט...

ביז איצט איז זיי אַלעמאָל געלונגען ... טע'ייען די לבנה אָבער זיי האָבען נאָך ... דעם „האַיוט“ זאָל, חלילה, נישט ... פערשלינגען די לבנה און זי פערניכטען ... אייביג. דעריבער איז ביי זיי איינגעפיהרט ... אַכט-ווענטער היט אויף די לבנה, ... היט די שאָף און רינדער.

י. איצקאָוויטש

בעשטראָפט פאַר שלעכטע בעציהונג צו מינדערהייטס-שפּראַכען

צוויי טוערס אין קיעוו, זענען אַראָפּגעזעצט געוואָרען פון זייערע אַמטען דערפאַר, וואָס אַלס אָנפיהרער פון קולטור-אַרבייט האָבען זיי אַרויסגעשיקט אַ צירקולאַר צו פערקלענערן די פערשפּרייטונג פון די צייטונגען און אויסגאַבען אויף די שפּראַכען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען — יודיש, פויליש, דייטש. די צוויי זענען: מוראַווסקי און באַסקין, וואָס האָבען זיך פערענטפערט דערמיט, אַז עס איז „איבעריג“ צו פערשפּרייטען אַנדערע שפּראַכען אַ חוץ דער אַלגעמיינער אוקראַאינישער הייסט עס.

דער קרעדיט פאַר אָט דער בעשטראָ... איינגאַנצען דער רעדאַקציע פון מאָסקווער ... וועלכע האָט אָפּגעדרוקט אַ שאַרפען ... וועגען דער שענדליכער האַנדלונג פון ... סקי'ן און אויפגעפאָדערט די אוקראַאינישע ... ליכקייט צו נעהמען די געהעריגע שריט...

ווען דער אורטייל איז בעקאַנט ... האָט דער „עמעס“ אויסגעדריקט זיין צופרי... די צייטונג בעמערקט אָבער ריכטיג ... די בעשטראָפונג אַליין איז נישט גענוג. ... מוראַווסקי-באַסקין, זאָגט דער „עמעס“, ... רען צו אַ מעהר אַלגעמיינעם שלוס. ... געגענגליכער פּאַרטיי-קאָמיטעט דאַרף ... אָט דעם פאַל פאַר א גרינדליכער ... דער גאַנצער טעטיגקייט לטובת די ... מינדערהייטען אויף זייער מוטער - שפּ... „עמעס“ פאָדערט אויך אויף די טוער פון ... ציאָנאַלע מינדערהייטען ביים אויספיהר... (רעגירונג), פון דער קיעווער געגענד, ... זאָגען זייער וואָרט אין דער מעשה ... און זיי זאָלען נישט אויפהערען אַכטונג ... אַז די נאַציאָנאַלע מינאָריטעטען זאָלען ... עוולה'ט ווערען צוליב די קאַפּריזען ... ברעכענס פון עפּעס אַ בעאַמטען.

דער פערהער

פון ערנסט טאָלער

— האָט איהר נאָך אַ וואונש? — האָט דער „געסטאַפּאָ“ - בעאַמטער געפרעגט דעם שטאַרבענדען.

מיט פוסטע אויגען האָט דאָס יונגעל אַ בליק געטון אויף די פענסטער-קראַטעס, וואָס האָבען צוטיילט דעם הימעל אין בלויע קוואַדראַטען.

אויפ'ן הויף איז געשטאַנען אַ קאַשטאַנען-בוים, שווער פון ברוינע פרוכטען. דאָרטען, האָט ער געטראַכט, זענען די קאַשטאַנעס זיס, מען קען זיי עסען. ווען זיי ווערען רייף, פאַלען זיי אַליין אין מויל אַריין. איך וואָלט מיך ווי'ט געקאָנט אָנעסען

— פאַרוואָס וואָלט איך נישט קענען פון דאָנען אַנטלויפען?

— האָט איהר מיך פערשטאַנען? — האָט געפרעגט דער בעאַמטער. — האָט איהר נאָך אַ וואונש?

איך וואָלט האָבען אַ וואונש — האָט געטראַכט דאָס יונגעל, — איך וואָלט נישט וועלען זיין אין געפענגניש, זיך לאָזען פון אייך שלאָגען און פערפייניגען און בעשפּייען. וואָלט איך דען אַנדערש אַרויסגעשפּרונגען פון תפיסה? ער מיינט מסתמא, אַז איך בין אויף אַ ווינק געשפּרונגען.

— אפשר ווילט איהר נאָך זעהען אייער מוטער, איידער איהר דאַרפט שטאַרבען?

דאָ איז געווען דאָס וואָרט. „שטאַרבען“. פאַרוואָס מוז ער דאָס זאָגען? איך ווייס אַליין, אַז איך מוז שטאַרבען. ווי געמיין ער איז דאָס מיר צו זאָגען אין פנים. ער שטאַרבט נישט, ער געהט באַלד אַהיים. יאָ, מיין מוטער וואָלט איך נאָך וועלען זעהן. ווי פריינדליך ער איז מיט אַמאָל געוואָרען.

ער האָט אָהן בליקען אָנגעקוקט דעם בעאַמטען און אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

— איך האָב שוין געשיקט ברענגען אייער מוטער, זי וועט באַלד דאָ זיין. נאָר אויף איין פראַגע מוזט איהר נאָך ענטפערען: ווער האָט אייך געגעבען די פלוגבלעטער?

דער בעאַמטער האָט געוואַרט.

דערפאַר — האָט דאָס יונגעל געטראַכט, —

דערפאַר, אַנ'עקעל האָט ווידער זיך אַריינגעריסען צו איהם אין מויל. דאַן האָבען זיי איהם אויך אַריינגעשטאָפּט אַ שמאַטע אין מויל, כדי ער זאָל נישט שרייען. איצט זאָל ער שרייען, פערראַטען די חברים, וואָס זיי האָבען זינט וואָכען אומזיסט געזוכט — ווי געמיין, ווי געמיין!

— איך וועל נישט פערראַטען!

— דערמאָנט זיך אָן אייער מוטער.

דאָס יונגעל האָט זיך אַ וואָרף געטון אויפ'ן דיל.

פיר שעה האָט ער נאָך געלעבט. מען קען אין פיר שעה אַ סך פראַגעס שטעלען. אפילו ווען מען שטעלט אין יעדע דריי מינוט איינע, זענען דאָס אַכציג. דער בעאַמטער איז געווען אַ פעהיגער בעאַמטער. ער האָט פערשטאַנען זיין מלאכה. ער האָט שוין אַ סך מענשען פערהערט, אויך שטאַרבענדיגע. מען דאַרף נאָר וויסען די שוואַכע ערטער. ביי איינעם מוז מען שרייען, ביי איינעם שעפּטשען; איינער איז זיך מודה, ווען מען דראָהט, אַ צווייטער, ווען מען ציהט צו!

— איך מיין בלויז אייער טובה, — האָט געזאָגט דער בעאַמטער. דער יונגער מענש האָט אָבער מעהר נישט געהערט קיין הויכע און שטילע פראַגען. ער איז שטייענדיג געשטאָרבען.

אויף מאָרגען האָבען די צייטונגען געבראַכט פאָלגענדיגע נאָטיץ:

„בעה בעאַמטע פון דער „געסטאַפּאָ“ האָבען געוואָלט אַרעסטירען דעם יונגען קאָמוניסטישען אַרבייטער ט. אין שטוטגאַרט, וואָס האָט פערטיילט אַנטי-מלוכה'שע פלוגבלעטער, איז ער אַרויסגעשפּרונגען פון אַ וואוינונג אויפ'ן דריטען שטאָק. מיט אַ געבראָכענעם רוקען איז ער געבליבען ליגען אויפ'ן הויף. אין אַ פּאָר טעג אַרום איז ער געשטאָרבען אין פּאָליציי-פּאַלאַטע פון שפּיטאָל.“

Dr. med. L. Berman
צעגעלביאַנאַ 15, טעל. ...
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכ...
האַנדלונג און סעקסועלע בעראַ...
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 ...
זונטאָג פון 9—1 פּאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע - ביי...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 2 ח' אדר תרצו

מערץ

זון-אויפגאנג 6.02

זון-אונטערגאנג 5.17

היינט-אנהויב פון טעקסטיל-שטרייק

די נעכטיגע בעראטונגען פון די פראפעסיאנעלע פאראיינען

(א) אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון די בעזונדערע טעקסטיל-פאראיינען, הויבט זיך היינט אינדערפריה אן די שטרייק-אקציע אין די אלע טעקסטיל-פאבריקען, וואס האבען נאך נישט אונטערגעשריבען דעם קאלעקטיוון אפמאך, אדער פאסען זיך נישט צו צו די ארבייטס-און-לוין-בעדינגונגען פונ'ם אפמאך, וואס איז אונטערגעשריבען געווארען דורכ'ן אפמאך פון 1933.

אין שייכות מיט'ן שטרייק, זענען נעכטען פארגעקומען ארבייטער-פערזאמלונגען אין פערשידענע פונקטען פון דער שטאט, אויף וועלכע עס איז, צ. א., פעסטגעשטעלט געווארען די רשימה פון די פאבריקען אין וועלכע עס וועט געפיהרט ווערען די שטרייק-אקציע.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען דאס טעטיגקייטס-סיסטעם אויף אזא אופן, אז דער פאבריקס-דעלעגאט וועט בעקומען א בעפולמעכטיגונג פון דער שטרייק-קאמיסיע און פון היינט, 5 פארטאג וועט ער אמטירען פאר דער פאבריק מודיעזייענדיג די ארבייטער וועגען דער שטרייק-אקציע.

טראץ דעם, וואס עס איז נישט געבילדעט געווארען קיין צווישענפאראיינס-קאמיסיע, וועלען די בעזונדערע פאראיינען דאך בלייבען אין קאנטאקט, בכדי די שטרייק-אקציע, וואס וועט פראקלאמירט ווערען דורך איין פאראיין, זאל, אין פאל פון א נויטיגקייט, אונטערשטיצט ווערען דורך די דעלעגאטען פון אנדערע פראפעס. פאראיינען.

דער שטרייק זאל געפיהרט ווערען סיי אין די לאדזער פאבריקען, סיי אין די פאבריקען פונם לאדזער קרייז.

לויט ווי עס איז אונז געלונגען פעסטצושטעלען, וועלען וואהרשיינליך היינט און מארגען געפיהרט ווערען אונטערהאנדלונגען אין דער ריכטונג פון צווינגען די אינדוסטריעלער, וואס האבען לעת עתה דעם קאלעקטיווען אפמאך נישט אונטערגעשריבען, אז זיי זאלען איהם אונטערשרייבען.

* * *

(א) נעכטען האבען אויך אפגעהאלטען בעזונדערע בעראטונגען וועגען זייערע פראפעסיאנעלע ענינים: די קאטאן-ארבייטער, זאקען-ארבייטער, און שפייז-אינדוסטריע-ארבייטער.

ריזיגע שרפה אין „פאוו"

די גרויסע וועש-פאבריק אין פלאמען

(א) נעכטען 11 אינדערפריה איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אין דער פאבריק פון דער פירמע „פאוו" (פעטריקאווער 167).

אויפ'ן ארט זענען תיכף אנגעקומען 3 פייערלעשער-אפטיילונגען אבער שוין באלד אין אנהויב האט זיך ארויסגעוויזען, אז די דאזיגע הילף איז צו קנאפ און מ'האט דעריבער באלד ארויסגערופען נאך 2 פייערלעשער-אפטיילונגען.

דאס פייער, וואס איז ענטשטאנען אין קאנטאר פון דער פאבריק אויפן צווייטען שטאק, האט זיך שנעל איבערגעטראגען אויפן ערשטען שטאק, וואו עס האבען זיך געפונען די מאשינען און די גאנצע פאבריק-איינריכטונג.

דאס פייער גופא, מחמת דעם שטארקען ווינט, ווי אויך צוליב די לייכט-ברענענדע מאטעריאלען — וואהל-באנוועל-און-זיידען-גארן האט זיך פערשפרייט מיט אנ'אויסער געווענליכער שנעלקייט און די פלאמען, וואס האבען זיך שטורמיש ארויסגעריסען פון דעם ברענענדען בנין. האבען בעדראהט די שכנות'דיגע געביידעס—פון פעטריקאווער 165 און 167, ווי אויך דאס וואוין-הויז אויף באנדורסקיעגא 4.

ביי די לאקאטארען פון די אלע הייזער איז ענטשטאנען א מורא'דיגער פאניק און מ'האט זיך שנעל אנגעהויבען צו פאקען...

נאר א דאנק דער אנגעקומענער פאליציי איז געלונגען דעם עולם צו בערוהיגען, און שאפען פאר די פייערלעשער בעקוועמליכע בעדינגונגען פאר דער רעטונגס-ארבייט.

די ערשטע אויפגאבע פון די פייערלעשער איז געווען דאס פייער צו לאקאליזירען, און זעהן צו ראטעווען, וואס עס לאזט זיך נאך. דאס איז זיי אויך, ביי א שווערע מסירת נפש'דיגער ארבייט, נאך 2 שעה געלונגען.

טראץ דעם זענען אבער פארברענט געווארען אלע פאבריקס-איינריכטונגען מיט די מאשינען און די גרויסע לאגערענדע סכומים פון די רויה-שטאפען אויפ'ן ערשטען און צווייטען שטאק.

דאס פייער האט אויך בעדראהט די אויסגעפערטיגטע סכומים סחורות אין די מאגאזינען, אבער זיי איז געלונגען אפצוראטעווען.

לויט פראוויזארישע אויסרעכענונגען בעטרעפט דער היזק פון דער שרפה אנ'ערך 150,000 זל. די פירמע „פאוו" איז אסעקורירט אין א רייה פערזיכערונגס-געזעלשאפטען.

צוליב די פערברענטע רויה-שטאפען און מאשינען האבען אנ'ערך 100 ארבייטער פערלוירען זייער בעשעפטיגונג. עס ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

—✻—

אזא נאכטיגאל...

סאכארין און טאבאק אין א וואליזע

(א) אין אנ'אויטא, וואס איז געפאהרען פון יולין קיין לאדז, האט מען פערהאלטען דעם פראשקער ייד דוד נאכטיגאל, וועלכער האט מיט זיך געפיהרט אין א וואליזקע אנ'ערך 60 קילא דייטשען טאבאק און 6 קילא סאכארין, וואס איז געשמוגעלט פון אויסלאנד.

די סחורה איז קאנפיסקירט און נאכטיגאל'ן האט מען פערהאלטען.

Dr. med.

AL. FORSZANSKI

כירורג

נעמט איצט אן: אין דער לעטשניצע „POMOC", לימאנאווסקי 1 (רוג בעלוטער פלאץ) פון 11—1; טעל. 101-29.

פריוואט-וואוינונג פעטריקאווער 101 פון 5—7 אווענר. טעל. 210-76.

פאר ארבעטספלאץ — הנחה.

טעאטער

„ראזמאיטאשטשי"

ציגעל-גאס 27 — טעל. 112-25

דיר. ד. צעלמייסטער

נאר 9 גאסטשפילען!

היינט, מאנטאג, 9 אוונט

מאריס שווארץ

אלס ניעשעווער רבי אין זיין סענסאציאנעלער וועלט-אויפפיהרונג

יאשע האלב

דראמע אין 2 טיילען, 26 בילדער פון י. י. זיננער.

דראמאטיזירונג און רעזשי:

מאריס שווארץ

מוזיק: לעאן קוצין. טענץ: ליליאן שאפירא.

דעקאראציעס: אלעק טשערטאוו.

בינע-פערוואלטער: בן ציון קאץ.

מאריס שווארץ'ס קינסטלער-אנסאמבל:

ד. בלומענפעלד, ה. גאטליב, א. גאלדענבערג, וו. גאדיק, ה. הארט, י. טורקאוו, י. אינוועטאזש, נ. ליפמאן, מ. ליפמאן, א. מארעווסקי, ק. סעגאלאוויטש, א. סאמבערג, א. קורץ, ר. קליינלערער, ש. ראזען, ד. שאיעוויטש, ד. שאפירא, א. שטיין א. צנד.

אריגינעלע דעקאראציעס, קאסטיומען און ספעציעלע ליכט-אפאראטען פון אמעריקע.

80 פערזאן אויף דער ביהנע!

בילעטען שוין צו בעקומען אין טעאטער-קאסע

אכטונג! זונטאג, ד. 8 מערץ

מאריס שווארץ'ס

געזעגנונגס-פארשטעלונג

הילפס-אקציע אין לאדז

פאר די רואינירטע יודען אין פשיטיק

קיין לאדז איז געקומען א דעלעגאציע פון די פשיטיקער יודען. דאס שטעטעלע איז ממש אינגאנצען רואינירט געווארען צוליב דער אונטערהערטער אנטיסעמיטישער און באיקאט-אקציע, וועלכע ווערט דארט געפיהרט. סיי די יודישע בעלי-מלאכות, הענדלער און מארק-שטייער האבען פולשטענדיג פערלוירען זייער עקזיסטענץ. דער קריסטליכער קונה ווערט אויף א מורא'דיגען אופן טעראריזירט ווען ער וויל אריינגיין אין א יודיש געוועלב אדער צו א יודישען טארג-שטייער.

די דעלעגאציע איז געקומען קיין לאדז כדי צו מאהנען ביי דער היגער יודישער בעפעלקערונג, אז זי זאל ארגאניזירען א הילפס-אקציע פאר די דארטיגע יודען.

די דעלעגאציע האט זיך געווענדעט צום פרעזעס פון דער קהלה, דעפ. מינצבערג, וועלכער האט צוגעזאגט אונטערצונעהמען אנ'אינטערווענץ אין די מאסגעבענדע קרייזען געגען דער אונאויפהערליכער באיקאט און פערפאלגונגס-אקציע, ער האט אויך צוגעזאגט אונטערצושטיצען די הילפס-אקציע פאר די פשיטיקער יודען, וועלכע וועט אונטערגענומען ווערען אין לאדז.

דאן איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון הילפס פעראיין פון ראדאמער יודען אין לאדז. דער פעראיין האט בעשלאסען אונטערצונעהמען און צו ארגאניזירען די הילפס-אקציע פאר די פערמוגליכטע יודען אין שטעטעל פשיטיק.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 120-93

ספעציאליסט

פאר מענער - שוואכע - בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען

נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.

זונטאג און הגאות פון 9—1

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

[…] היינט בייטאכט דיזשורירען: ה. רוטקיעוויטש […]ישער 87), י. הארטמאן (פושעזשינער 24), י. […]אנסקי (פריוויים-פלאץ 2), א. פערעלמאן […]לגאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), וו. […]לשוסקי (פעטריקאווער 127), פ. וואיטשיצקי […]ורקאווסקיעגא 27).

געהיימנישפולער אנפאל

(א) אויף דער פאביאניצער גאס 28 האט […] געפונען ליגען אין א קאלושע בלוט דעם 34-[…]יגען פראנצישעק סטאנקעוויטש (פון קאנטנע 9). […] ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, האבען איהם […] „צורעכטגעמאכט" עטליכע אומבעקאנטע פער[…]ן, וועלכע זענען ענטלאפען. […] פאגאטאוויע האט דעם שווער-פערוואונדעטען […] אפגעפיהרט אין שפיטאל.

[…]ר ארבייטסלאזיגקייט און נויט

(א) אויף שוו. יאקובא 4 האט זיך נעכטען […]'ט דער ארבייטסלאזער הענריק מארסקי. […] אין א גוסס'ען צושטאנד האט איהם פאגא[…] אפגעפיהרט אין שפיטאל. […] די סיבה פון זעלבסטמארד — שווערע נויט.

אפגעבריהט

(א) אויף זשגאווער 17 האט זיך געפעהרליך […]בריהט מיט קאכעדיג וואסער אנטאני מאר[…]. מ'האט צו איהם גערופען ארויסרופען פא[…] […]אוויע.

איבערגעפאהרען

(א) אויף לימאנאווסקיעגא גאס האט אנ[…] […] איבערגעפאהרען א געוויסען דור האנאכא[…] […] (פון לימאנאווסקיעגא גאס 114). […] מיט א צובראכענעם שארבען און מוח-אויס[…] […]יסלונג האט איהם פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין […] […]שאל. […] דער שאפער איז ענטלאפען. עס זוכט איהם […]יציי.

ארונטערגעפאלען פון די טרעפען

(א) אויף בזשעזשינער 37 איז ארונטערגע[…]ן פון די טרעפען די 6-יאהריגע רוזשא זאקס. […] מיידעלע האט זיך געפעהרליך צושעדיגט און […] א שווערען צושטאנד האט זי פאגאטאוויע אפ[…] […]הרט אין קריין-שפיטאל.

Dr. med.

Sadokiersk[…]

[…]ירורג פון ציין און יאסלעס

Piotrkowska 164 tel. 114[…]

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!

די פריילעכסטע קאמעדיע פון אלע צייטען!

Wiktor—

czy

Wiktorja

אין די הויפט-ראלען:

RENATA MILLER

i HERMAN HIEMIG

— II —

[…]לס אויסערן פראגראם ווערט געגעבען דער פילם א. נ.

„די לעצטע ליבע"

מיט Albert Basserman

i Hans Jaray

[…]נהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

נייע געזעצן און צירקולאַרן

שטעמפּעל - אָפּצאָהל פון אַרבייטס - אָפּמאַכען

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום קלערט אויף אין לעצטען ציקולאַר, אַז דער נאָוועליזירטער אַרטיקעל 91 פון שטעמפּעל-אָפּצאָהל, לויט וועלכען אַר-בייטס-אָפּמאַכען זענען בעפרייט פון שטעמפּעל-אָפּצאָהל האָט אַנ׳אָנווענדונג בלויז לגבי אַזעלכע אָפּמאַכען, אויפ׳ן סמך פון וועלכע אַנ׳אַרבייטער פערפליכטעט זיך אונטערצוליגען דער אויפזיכט און לייטונג פון אונטערנעהמער אין משך פון דער גאַנצער אַרבייטס-צייט.

ריטשאַלטירטער שטייער פון אומזאַץ

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט פונאַנדערגע-שיקט אַ צירקולאַר צו די אונטערליגענדע אַמטען, אין וועלכען ס׳ווערען געמאַכט פאָלגענדע אויפ-קלערונגען:

דאָס רעכט צו געניסען פון ריטשאַלט אין די שטייער-יאָהרען 1936 און 1937 איז נישט אָפּ-הענגיג פון אומשטאַנד, צי די געגעבענע אונ-טערנעהמונג האָט בעצאָהלט שטייער פון אומזאַץ אין פאָרם פון ריטשאַלט אויך אין יאָהר 1935.

אַנ׳אונטערנעמונג, וואָס האָט לויט די גרונט-פאָרשריפטען בעדאַרפט אויסקויפען אַ העכערע קאַ-טעגאָריע פּאַטענט, נאָר אויפ׳ן סמך פון די ערמיילטע הנחות ווערט זי געפיהרט לויט אַ נידעריגע קאַטע-גאָריע פּאַטענט, האָט נישט קיין רעכט צו בעצאָה-לען שטייער פון אומזאַץ אין פאָרם פון ריטשאַלט.

האַנדווערקער, וועלכע אַרבייטען מיט איינעם פון זייער בני-בית צאָהלען אויך נישט קיין אומ-זאַץ-שטייער לויט אַ ריטשאַלט.

אויב ער פיהרט אַפילו האַנדעלס-ביכער, ווען דער שטייער-צאָהלער האָט וועגען דעם נישט גע-מעלדען, קוים איז נאָר דאָס דעם פינאַנץ-אַמט בע-קאַנט, קאָן שוין נישט אויסגעמאָסטען ווערען שטייער פון אומזאַץ אין פאָרם פון ריטשאַלט.

ביים פערעכענען אַנ׳אונטערנעהמונג צו אַ געוויסער גרופּע דאַרף גענומען ווערען אין אַכט דער מאַסשטאַב און דער כאַראַקטער, די הויך פון אומזאַץ, די ווירטשאַפטליכע לאַגע פון דער אונ-טערנעמונג. די פעסטשטעלונג מוז גענוי קאָנקרע-טיזירט און בעגרינדעט ווערען.

אויף דער בעראַטונג פון צאָהלער מיט׳ן נאַ-טשעלניק פון פינאַנץ-אַמט וועגען צוטיילען צו אַ נידעריגערער שטייער - גרופּע דאַרף נישט קומען דער צאָהלער אַליין, נאָר ער מעג אויך שיקען אַ פערטרעטער.

אין פאַל, ווען די רעכט צו צאַהלען שטייער פון אומזאַץ אין פאָרם פון ריטשאַלט ווערט קוועסטיאָ-נירט צוליב דעם, וואָס ס׳איז אויסגעקויפט געוואָרן אַ קלענערע קאַטעגאָריע פּאַטענט, דאַרף די שוין איינגעצאָהלטע סומע אויפ׳ן חשבון פון ריטשאַלט פערעכענט ווערען אויפ׳ן חשבון פון דער נאָרמאַל-אויסגעמאָסטענער סומע אומזאַץ-שטייער.

די נאָהענטסטע אויספלוגען
פון „אָרביס“
וויען—פּראַגאַ
דעם 5/III — 95 זל.
לאָנדאָן, פּאַריז, בריסעל
דעם 24/III — 370 זל.
קיין פּאַלעסטינע
אויף פּסח און אויף די לעוואַנטי-נישע ירידים.
הנחות פאַר די ה״ה דאָקטוירים און סוחרים.
ד. 4/III, 11/III און 25/III.
איינשרייבונגען:
„ORBIS“ פּיעטריקאַ 18 און 65.
טעל. 249-40 און 101-01.

א שעה ביי די פּראָבעס

אין מאָריס שוואַרצ׳ס קונסט-טעאַטער

(פעליעטאָניסטיש)

איך האָב זיך „אַריינגעגנבעט“ אין „ראָזמאַי-טאָשטשי“ טעאַטער, בעת עס זענען פאָרגעקומען פּראָבען פון „יאָשע קאַלב“. איך האָב דאָרט פער-בראַכט א שעה צייט. לענגער בלייבען האָב איך נישט געקאָנט. איך האָב א צו ווייך-האַרץ, צו קאָ-נען גלייכגילטיג צוקוקען ווי אַזוי מען מאַטערט און מען פּייניגט אומשולדיגע לעבעדיגע מענשען.

איך האַלט דאָס פאַר מיין זשורנאַליסטישען חוב, צו ברענגען פאַר דער עפענטליכקייט, וואָס מאָריס שוואַרץ טוט אָפּ, מיט זיינע אַרטיסטען, בעת א פּראָבע. ער איז דאָך אַנ׳איינפאַכער גזלן, אָדער תליון.

איך בין אַריין אין פינסטערען זאַל, אויסגע-זעצט זיך אין אַ ווינקעל און פונקט אָנגעטראָפען אויף אַ מאַסען סצענע. מאָריס שוואַרץ איז געזעסען אין זאַל, אין דער פינפטער רייה און קאָמאַנדעוועט.

אויף דער סצענע זענען געשטאַנען צעהנדלי-גער מענשען, וועלכע האָבען געזאָגט און געזונגען, נאָר שוואַרצען האָט כסדר נישט געפאַלען זייער זאַ-גען און זינגען און זיי האָבען געמוזט איבערזאָגען און איבערזינגען אַזוי פיל מאָל, ביז צום חלש׳ן.

אויף הויכע בענקלעך זענען געשטאַנען ליפּמאַן און טורקאָוו. ווייס איך נישט מיט וואָס זיי ביידע האָבען זיך געהאַט פערזינדיגט, זיי האָבען נעבעך געמוזט צעהנדליגער מאָל אַראָפּ און אַרויפגעהען אויף די בענקלעך, ווייל דאָס ליכט, וואָס פאַלט אויף זיי פון די רעפלעקטאָרען, פאַלט נישט אויף די ריכטיגע ערטער. זענען זיי געקראָכען אויף די בענק-לעך אַזוי לאַנג, ביז שוואַרץ אַליין איז שוין מיד געוואָרען צו הייסען קריכען.

ס׳איז מיר געוואָרען אַ ביטערע רחמנות אויף די ביידע אַרטיסטען.

כדי זיי אונטערצוגעבען מוט, האָט שוואַרץ זיי אונטערגעמונטערט מיט די ווערטער:

„ליכט איז א טייערע זאַך, טעאַטער מוז האָבען א סך ליכט“.

זענען נעבעך ליפּמאַן און טורקאָוו געוואָרען קרבנות פון טעאַטער ליכט.

זעהענדיג, אַז די מאַסע האַלט זיך שוין קוים אויף די פיס, פון כסדרדיגען איבערחזרן די זעלבע סצענע, האָט שוואַרץ, כ׳טרעדיג, זיי אונטערגעטרי-בען מיט די ווערטער: „געדולד, טעאַטער פאָדערט א סך געדולד“...

נאָכדעם איז אונטערגעקומען א מאַטערניש מיט א בענקעל.

עס געהט א צווייטע סצענע. שוואַרץ פער-לאַנגט א בענקעל. טראָגט מען אַריין בענקלעך פון אַלע זייטען און קיין שום בענקעל געפעלט איהם נישט. דער אַלטער אַרטיסט פישער איז שוין אַזוי ווייט צוהושט מיט׳ן ברענגען בענקלעך, אַז ער ברענגט שוין טישען, פּאָטעלען און גלאַט ברעטער. ענדליך דערזעהט שוואַרץ אַ בענקעל און גיט אַנ׳-אויסגעשריי:

„אָט, דאָס בענקעל איז גוט“.

אויף דער סצענע, אָטעמט מען פרייער אָפּ, ווי מען וואָלט א וואָלקען-קראַצער אַראָפּגענומען פון אַלעמענס קעפּ. וואָלט מען דאָך געקאָנט מיינען, אַז אָהן דעם בענקעל, וואָלט די וועלט אונטערגעגאַנ-גען, שטעלט זיך אַרויס, אַז בסך-הכל דאַרף דאָס בענקעל שטעהן לינקס אין ווינקעל, אַזוי געפעלט עס איהם, שוואַרצן, און גיי טו איהם עפּעס.

ווייטער קומט אָן א טאַנץ פון פרויען. מילא, אַז מען מאַטערט מענער, איז נאָך צו דערליידען, נאָר ביים מאַטערען פרויען, קומען דאָך טרעהרען אין די אויגען אַריין. שוואַרצן, איז אָבער נישט קיין אונטערשיד און ער האָט זיך אַ לאָז געטון, מיט א סאַדיסטישער הנאה צו פּייניגען די פרויען. די, איז נישט עלאַסטיש, יענע, פעהלט גראַציע, ביי די, איז נישט פערהאַן קיין פּלאַסטיק, אַנ׳אַנדערע, איז אונ-בעוועגליך, א טייל הויבען נישט הויך די הענד און דערצו גיט ער אינקוויזיטאָריש א געשריי „זאָגט, אַז איהר ווילט נישט!“

די ווייבער איז בעפאַלען א ציטערדיגע שרעק. גאָלדענבערג, האָט זיך געוואָלט פערענטפערען, נאָר שוואַרץ האָט איהר איבערגעשריגען.

בלומענפעלד האָט געמאַכט אנאיינדרוק פון א חדר יונגעל, וועלכער האָט מורא פאַר שמייסען און האָט זיך בעקלאָגט קינדיש: „מיר איז שווער צו טאַנצען איבער די קאַלאָשען, וואָס איך טראָג“.

סעגאַלאָוויטש האָט געמאַכט אנאיינדרוק פון א רעזיגנירטע, ווי אַ צומטויט פערמשפּטע, זי האָט גאָר נישט גערעדט, געליטען, געשוויגען און זיך אונאויפהער געדרייט אין קאַדריל.

דאָס זעלבע פרוי ליפּמאַן, ביי איהר אויפ׳ן פּנים איז געלעגען א פערגליווערטער שמייכעל און... זי האָט געטאַנצט און געטאַנצט.

שפּעטער איז געקומען א טאַנץ פון מענער. שוואַרץ קאָמאַנדעוועט, גאָר נישט געפעהלט איהם, נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל, סאַמבערג, ראַזען, שאַפּירא קורץ, שטיין אַלץ בעיאָהרטע מענשען, ווערען גע-טריבען ווי די חדר יונגלעך, שפּרינגען אונטער ווי די קאָזעלעך; מען טאַנצט, עס נעמט קיין סוף נישט, נאָר קיינער גיט קיין פּיפּס נישט.

איך האָב שוין געהאַט גענוג, מעהר האָב איך נישט אויסגעהאַלטען. איך האָב געוואָלט צוגעהען צו מאָריס שוואַרצען און ביי איהם בעטען רחמים, ער זאָל נישט זיין אַזוי גרויזאַם צו די אַרטיסטען, דאָס זענען דאָך אַלץ לעבעדיגע מענשען, ווי אַזוי קאָן מען זיי אַזוי אונברחמנותדיג פּייניגען? איך האָב איהם געוואָלט זאָגען, אַז ער איז אַ גזלן, א תליון, נאָר דעם אמת זאָגענדיג, האָב איך מורא געהאַט דאָס צו טון. ער קאָן מיך אויך נאָך אַרויפ-טרייבען אויף דער ביהנע און מיט מיר אויך טון דאָס זעלבע. ער האָט דאָך דערויף א גוטען תירוץ. טעאַטער קונסט.

האָב איך מיך שנעל אַרויסגעטראָגען פון טעאַ-טער, פאַר אַזעלכע לייט האָב איך מורא.

א. שאַרפּצינגער

גוט מאָרגן

ער קאָן נישט וואַרטען!

פוילען קען נישט וואַרטען ביז ...
קריזיס וועט זיך ענדיגען (פון ...
קוויאַטקאָווסקיס רעדע אויף דער ...
ליכער בעראַטונג).

וואָס טויגען מיר די חכמות? א ...
טאַקי א מיניסטער! אַז מ׳מאַכט עמיצען ...
ניסטער, האָט ער טאַקי א מיניסטעריש ...
מיך, למשל, האַלט מען אויך פאַר ...
מיין ווייב, פערשטעהט זיך!..), און ...
דער מיניסטער מיר אהויסטעכאַפּט די ...
מויל, איך שריי דאָך אויך דאָס איינ...

— כ׳קען נישט וואַרטען!

— דער קריזיס ליגט מיר שוין ...
אַלץ איז שוין פון מיר אוועק: ...
די גאַרדעראָבע, ס׳קומען - שענקעל, ...
פּאַנק, דער חנוכּה-לייכטער, ס׳קרעמעל, ...
צעם, די פּאָר גראָשען, איך אַליין, ...
אוועקצוגעהן אין „מושב זקנים“. אַלץ ...
מיר אוועק, נאָר ער, זיין מאַיעסטעט, ...
וויל זיך נישט אָפּטשעפּען!

— צי אין אַנדערע לענדער ...
קריזיס? וואָס אַרט דאָס מיך, וואָס אין ...
דער טוט זיך? אַז אין אַנדערע לענדער ...
זיך טישט די קעפּ וועגען... אָקסען? ...
אונטערזייטעטען וויסט מען נישט ...
בענקלעך“ און „לינקע בענקלעך“ ...
מיך, וואָס אין אַנדערע לענדער ...
מיך אַרט, וואָס ביי אונז, אין ...
זיך. זאָל זיך דער קריזיס זיצען אין ...
ווי לאַנג איהם ווילט זיך, איך אָבער, ...
צייט נישט צו וואַרטען איך האָב ...
נענוג. איך וואָלט דעם „סוחר“ שוין ...
אויף דער צווייטער זייט ראַנאַטקע.

איך זאָג אייך, רבותי, אַז דער ...
כשר געהעכט. ער האָט מיר אַרויסגענאָ...
טער פון מויל:

— איך האָב נישט קיין צייט צו וואַרטען...

אַב-...

„צו א ניי לעבען“

דער מעכטיגער ארץ-ישראל קלאַנג-פילם אין קינא „קאַפּיטאַל“-... פון „קרן-היסוד“, דיכטער לייב יפה קומט ספּעציעל צו דער פּרעמיערע

ווי מ׳טיילט אונז מיט, איז דער ריהרעוודיגער דירעקציע פון קינא „קאַפּיטאַל“ געלונגען צו בע-קומען דעם נייעם ארץ-ישראל-קלאַנג-פילם א. נ. „צו א ניי לעבען“, וואָס איז געשאַפען געוואָרען דורך דער הויפּט-צענטראַלע פון קרן-היסוד אין ארץ-ישראל.

דער דאָזיגער פילם האָט געצויגען די אויפ-מערקזאַמקייט פון דער יודישער און נישט יודישער געזעלשאַפט אין די גרעסערע צענטרען פון אייראָפּע און אַמעריקע. אין וואַרשע איז דער פילם דעמאָנ-סטרירט געוואָרען פאַר׳ן מלוכה-פּרעזידענט אויפ׳ן שלאָס, דער פּרעזידענט און זיין פרוי האָבען אויס-געדריקט אַנערקענונג פאַר דעם פילם. דער פילם איז אויך געוויזען געוואָרען פאַר די העכסטע מלוכה-מענער אין לאַנד, וועלכע האָבען איהם אויפגענומען מיט גרויס בעגייסטערונג.

אַלץ וואָס יודישע איניציאַטיוו, יודישע ענערגיע און פלייס האָט אין משך פון עטליכע צעהנדליג יאָהרען אין ארץ-ישראל געשאַפען, האָט אין דעם דאָזיגען קלאַנג-פילם געפונען דעם שענסטען און שטאַרקסטען אויסדרוק. פאַר׳ן אויג פון צושויער ווויקלען זיך פונאַנדער הערליכע בילדער פון יודישען לעבען און די שטעט תל-אביב, חיפה, ירושלים, וואונדערבאַרע לאַנדשאַפטען פון א גאַנצער קייט יודישע קאָלאָניעס און אַרבייטער-קיבוצים, מען בע-קענט זיך מיט דער יודישער אַרבייט און ... ביי דער לאַנדווירטשאַפט, ביים פיטערן ... קען בהמות, האָדעווען היהנער, אַקערן, ... פלעגען בוימער, אַראָפּנעמען און פּאַקן ... צען, פּאַראַלעל מיטן יודישען לעבען ... און מיט דער יודישער ווירטשאַפט וואָס ... ענטוויקעלט זיך לויט׳ן לעצטען וואָרט פון ... דערנער טעכניק, ווייזט אונז דער ... דאָס אַראַבישע לעבען אין זיין פּרימיטיווקייט.

ס׳איז דעריבער צו דערוואַרטען, ... אין אַלע אַנדערע שטעט, וועט דער ... בעסערער יודישער ארץ-ישראל קלאַנג-פילם „צו א ניי לעבען“ — האָבען א ריזיגען ערפאָלג.

די דירעקציע האָט פאַר דעם לאָדזשער עולם צוגעגרייט נאָך אַ סענסאַציע: צו דער פּרעמיערע, וואָס קומט פאַר שוין ... ד. ח. קומט ספּעציעל קיין לאָדז דער ... טאָר פון קרן-היסוד דיכטער לייב יפה, ... אין זאַל פון קינא „קאַפּיטאַל“ פאַר דער ... האַלטען אַנ׳אינטערעסאַנטען רעפעראַט ... פילם „צו א ניי לעבען“ און וועגען ... אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל.

בילעטען צו דער פייערליכער פּרעמ... קומט מען שוין ביי דער קאַסע פון „קאַ...

אויפן דערנער-וועג

שפּאַנענדער סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן

44)

— הם.. איך בין זיכער געוועזען, אַז מ׳האָט אייך שוין געלאָזען וויסען וועגען דעם פון קריגס-מיניס-טעריום. איך בין טאַקע געקומען צו אייך, כדי מיר זאָלען צוזאַמען פיהרען די אויספאָרשונג.

— וואָס... וואָס אַזעלכעס? איך ווייס נאָך פון גאָרנישט, — האָט רעדל געענטפערט, קוקענדיג שאַרף אויף האַבערדיצ׳ן, — וועלכע אויספאָרשונג?

— עס איז שוין ווידער ענטדעקט געוואָרען אַ שפּיאָנען-סקאַנדאַל... איך האָב בעקומען אַ בע-פעהל פון קריגס-מיניסטעריום גלייך צו פערפיהרען וועגען דעם ענין א שטרענגע אויספאָרשונג.

— אין קריגס-מיניסטעריום?... א שפּיאָנען-סקאַנדאַל? וואָס אַזעלכעס איז דאָרטען געשעהען?

אָבער איידער האַבערדיץ האָט בעוויזען צו ענטפערען, האָט אָנגעקלונגען דער טעלעפאָן. רעדל האָט שנעל אַ כאַפּ געטון דאָס טעלעפאָן-טרייבעל. מ׳האָט טאַקע געקלונגען פון קריגס-מיניסטער-יום. גערעדט האָט דער וויצע-קריגס-מיניסטער. ער האָט געמאָלדען דעם שעף פון די עסטרייכישע מיליטערישע שפּיאָנען, אַז אין דער אָפּטיילונג פאַר אַרטילעריע איז געשעהען אַ סקאַנדאַל. אַנ׳-אומבעקאַנטע, ביז איצט נישט ענטדעקטע פּערזאָן,

האָט אַרויסגעגנב׳עט די פּלענער פון׳ם סאַרט נייע האַרמאַטען, וואָס עסטרייך האָט אויסגעאַרבייט. די פּלענער זענען געלעגען אין א שטאָלענער קאַסטע. ווען מ׳איז צוגעגאַנגען עפענען די קאַסטע איז זי טאַקע געווען פערשלאָסען, אָבער די פּלע-נער, וואָס זענען געהאַלטען געוואָרען אין דער שטרענגסטער געהיימניש, זענען דאָרט מעהר נישט געלעגען.

— דאָס בעווייזט אונז, — האָט ווייטער גע-רעדט מיט אַנ׳אויפגערעגטער שטים דער וויצע קריגס מיניסטער, — אַז אין האַרץ פון אונזער מיליטער זיצט אַ געפעהרליכער שפּיאָן, וואָס איז נאָך ביז איצט נישט ענטדעקט געוואָרען. דאָס אַרויסגנב׳ע-נען דעם מאָביליזאַציע-פּלאַן און איצט די צווייטע געשיכטע פון גאָר גרויסען שניט, צווינגען אונז אָנצונעמען די ווייטגעהענדסטע מיטלען, הער פּאָל-קאָווניק. איך בעפעהל אייך פאַר יעדען פּרייז אויס-צוגעפינען דעם דאָזיגען געפעהרליכען שפּיאָן! אַז ער געפינט זיך אין קריגס-מיניסטעריום, אָדער אין גענעראַל-שטאַב — וועגען דעם איז בישטאָ קיין שום ספק. מען מוז אויסגעפינען אַזאַ מין בעק, אין וועלכער דער דאָזיגער פויגעל זאָל אַריינפאַלען. געדענקט, אַז מיר טאָרען ווייטער נישט טאָלערירען

אַזאַ לאַגע, אין וועלכער מיר זאָלען נישט קאָנען זיכער זיין מיט אונזערע וויכטיגסטע געהיימנישען אַלזאָ, הער פּאָלקאָווניק, איהר מוזט פאַר יעדען פּרייז אויסגעפינען דעם דאָזיגען געפעהרליכען שפּיאָן.

— הער מיניסטער, איך וועל אָנווענדען אַלע מיטלען... — האָט רעדל אַריינגערעדט אין טעלעפאָן טרייבעל. — איך פערזיכער אייך, אַז מיר וועלען איהם פאַקען... זיכער... זיכער... זייט רוהיג — אין עטליכע טעג אַרום וועל איך, גלויב איך, שוין זיין אויף די שפּורען... צום ווידערזעהן, צום ווידערזעהן!

רעדל האָט אַוועקגעלעגט דאָס טרייבעל און כאָטש דער שמועס זיינער מיט׳ן מיניסטער איז נישט געווען אַזאַ מאַטערענדיגער, האָט ער זיך פונדעסט וועגען אָפּגעווישט מיט׳ן טיכעל דעם שוויים פון שטערען און שווער אָפּגעאָטעמט, ווי נאָך אַנ׳איי-ליגער און שווערער אַרבייט...

— ווי איהר האָט געהערט, האָט מען אויך מיר שוין געלאָזען וויסען וועגען דעם פון קריגס-מיניסטעריום, — האָט רעדל בעמערקט, אָפּאָטעמענ-דיג שווער, — אַהאַ, די דאָזיגע געשיכטע קאָן אונז אַ סך שאָדען ברענגען. פערשטעהט נאָר — אַרויסגעגנב׳עט די פּלענער פון אונזער נייעסטען סאָרט האַרמאַטען!...

— צי האָט איהר לעצטענס אימיצען אונ-טער אַ חשד? — האָט האַבערדיץ געפרעגט, — מען מוז דאָך דאָס ערשטע וויסען, אין וועלכער ריכטונג צו פיהרען די אויספאָרשונג.

— אימיצען אונטער אַ חשד? — האָט רעדל איבערגעחזר׳ט, ווי ער וואָלט געווען פערטראַכט און געקלערט וועגען עפּעס אַנדערש. לעצטענס נישט.

— וואָס שרייבען אייערע אַגענטען פון וואַר-שאַ? ווייסען זיי פון עפּעס?

— קיין שום בעזונדערע נייעס ... זיי נישט דערהאַלטען. איך וואונדער ... ווי שייך וואָלטען זיי מיר נישט געקאָנט ... וועגען דער דאָזיגער נייער גנבה. און ... עס גאָרנישט קיין שייכות צו די רוסען ... איך האָב דעם איינדרוק, הער פּראָקוראָר ... איז אַ שטיקעל אַרבייט פון איטאַליענ... לעצטענס בין איך אויפמערקזאַם ... אַ געוויסען רייכען איטאַליענער, ... געעפענט אַ פאַבריק פון מאַקאַראָנען ... עפּעס געפעלט ער מיר נישט, דער ... דיענער.

— האַלט איהר, אַז די רוסען ... נישט האָבען קיין שייכות? — ... געפרעגט. — ווי מאָדנע, איך האָב נאָר ... א שמועס מיט אייער געהילף וועגען ... סקאַנדאַל. זאָגט ער מיר, אַז אין ... אונזערע אַגענטען עפּעס געהערט ... אַ געהיימנישפולען פּאַרשוין, וואָס ... פאָהרען פון וויען און בעהאַלט זיך ... נאָמען „דיטריך“. אייער געהילף ... אַז דער דאָזיגער „דיטריך“ זאָל עס ... צו דער נייער געשיכטען. איהר, ... אַז דאָ שטעקט אַנ׳איטאַליענישע ... קען מען דאָ דערגעהן אַ טאָלק!

(פאָרטזעצונג קומט)

ספארט-בעוועגונג

וועגן דער פארגעקומענער ווינטער-מכבי'אדע

ס'איז שוין נאָך דער ווינטער-מכביה'דע. דער ... מוז געזאָגט ווערן; אַז די מכביאדע, וועלכע ... קודם כל דינען דער פראפאגאנדע פאר דער ... ישער קולטור צווישן דער יודישער יוגנט, דאן ... פארשפרייטן די דאזיגע אידעע צווישן דער ... ישער געזעלשאפט און ענדליך פאר ווייזן אונ־ ... ליימונגען פאר דער אויסערליכער וועלט — ... אדורכגעגאנגען אָהן שום עכא. מ'האט כמעט ... נישט געוואוסט, אַז די ווינטער-מכביאדע קומט פאר ... אימפרעזע איז בכלל נישט געווען פאפולער אין ... גאנץ צו די ביזאַנטינישע ווינטער- און זומער- ... ביאדעס, וועלכע האָבן אין היגזיכט פון פראַ־ ... גאנדע און פאפולאריטעט פולשטענדיג ערפילט ... די אויפגאבע.

פארוואָס איז עס אזוי געשעהען? פארוואָס איז ... אזא שוואכע פראָאינטערעסירונג. וועגן דעם ... נישט נאָר צווישן די ברייטע יודישע קרייזן; אפילו מצד דער יודישער פרעסע, וועלכע שטייט שטענדיג אויף דער וואך פון אזעלכע וויכטיגע ... רעגנישען.

ווי פיל מיר זאָלען זיך נישט וועלען אריינטראַכ־ ... אין דעם ענין, קענען מיר קיין טאָלק נישט דער־ ... ס'מאכט דעם איינדרוק, אַז די היי־יעהריגע ... ער-מכביאדע איז פארגעקומען אין געהיים און ... א ביוון, כדי קיינער זאָל נישט וויסען און נישט ... זעהען, וואָס דאָרט איז פארגעקומען, די עטליכע ... נישט - זאָגענדע קאָמוניקאַטען פון דער יודישער ... טעלעגראַפען - אגענטור האָבן נישט געקענט ראַ־ ... די לאגע, האָבן נישט געקענט בשום אופן הויבען דעם אינטערעס צו דער אימפרעזע, נישט גע־ קענט שאפען די שטימונג און די אויפמערקזאמקייט צו דעם, וואָס קומט פאָר אין ביסטריצא.

פערשטעהט זיך, אַז די שולד דערפאר פאלט איינ־ ציג און אליין אויף די, וועלכע אָרדנען איין גע־ וועהנליך די מכביאדעס. דער וועלט - פערבאנד „מכבי", וועלכע האָט גענומען אויף זיך אזא גרויסע אחריות צו רעפרעזענטירען און צו דערהאלטען דעם כבוד פון דער נאציאָנאלער ספאָרט - בעוועגונג, האָט געדארפט און געמוזט שטעהן אויף דער וואך, אַז די דאזיגע אזוי וויכטיגע אונטערנעהמונגען זאָלען דערגרייכען דעם ציל, וועלכען זיי האָבן זיך גע - שטעלט.

אויב דער וועלט - פערבאנד „מכבי" האָט מיט א כיוון געוואָלט, אַז די היי־יעהריגע ווינטער - מכביאדע זאָל נישט ווערען מפורסם, האָט ער געהאַרפט ערקלערן פארוואָס דאָס איז אזוי און צוליב וועלכע סיבות ער טוט דאָס. הגם לויט אונזער מיינונג האָט מען איינגאנצען די ווינטער-מכביאדע נישט געדארפט איינצואָרדענען, אידער אויף דעם אופן, ווי דאָס איז געטון געוואָרען. די יודישע ספאָרט וועלט און די אלע, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט דער יודישער ספאָרט - בעוועגונג קענען דאָס אנדערש נישט פערשטעהען, וויל פרעגט בהרם אימיצען ווער ס'האָט אנטיילגענומען אין דער ווינטער - מכביאדע, וואָס פארא קאָנקורענצען דאָרט זענען פארגעקומען וויאָס פארא פראָפאגאנדע און וואָס פארא פייערליכ־ קייטען — וועט ער דאָס אויך בשום אופן נישט ער־ קלערען, אפילו אזא איינער, וועלכער איז בעהאַ־ ווערט אין די ענינים פון דער יודישער ספאָרט־ בעוועגונג.

מיר האַלטען, אַז אידער איינצואָרדענען, אזעל־ כע מכביאדעס ווי די, וואָס איז לעצטענס פארגעקו־ מען איז גלייכער אינגאנצען דערפון צו רעזיגנירען. אימפרעזעס מיט קלינגענדיגע נעמען, אָבער זיי פאלען אדורך, קאָמפראָמיטירען זיי נאָר אויף א לאנגער צייט, צו וואָס ס'האָט בשום אופן נישט געדארפט דערלאזט ווערען נאָכמעהר אין דער איצטיגער צייט, ווען די יודישע ספאָרט - בעוועגונג טאָר זיך בשום אופן נישט קאָמפראָמיטירען. איבעריגענס סטייעט אונז כוחות צו דערהאלטען אונזער כבוד.

S.

טעטיקייט פון „מכבי"

די גימנאַסטיק-סעקציע ביי „מכבי" פיהרט אַ סיסטעמאַטישע טעטיגקייט. די לעקציעס קומען פאָר נאָרמאַל 2 מאָל אין דער וואָך פון יעדער גרופּע און זיי ווערען אָנגעפיהרט דורך קוואַליפי־ צירטע אינסטרוקטאָרען.

די סעניאָרען-גרופּען איבען מאָנטאָג און דאָ־ נערשטאָג פון 9,45 אָוונד און די מענער-גרופּען דינסטאָג און פרייטאַג פון 9,30 ביז 10,30 אָוונד.

די פרויען-גרופּען איבען יעדען דינסטאָג און דאָנערשטאָג פון 8,15 ביז 9 אָוונד (פאָרטגע־ שריטענע גרופּע) און פון 9 ביז 9,45 (אַנפענגער).

* * *

די טרעניגגען פון דער לייכט-אַטלעטישער און ספּאָרט-שפּילען סעקציע קומען פאָר סיסטעמאַ־ טיש און אין שייכות מיט דעם אָנקומענדען סעזאָן זענען זיי פערשטאַרקט געוואָרען. די סעקציע איז איינגעטיילט אין 3 גרופּען, לייכט-אַטלעטיק און צוויי גרופּען ספּאָרט-שפּילער.

* * *

לעצטענס האָבען זיך קאָנסטיטואירט די ליי־ טונגען פון די סעקציעס ביי „מכבי" און אין שייכות מיט'ן אָנקומען פון סעזאָן איז בעגייסט געוואָרען די אַרבייט פון די סעקציעס.

די ציקליסטען-סעקציע ווערט געפיהרט דורך מ. באָוער (לייטער), קאַלינסקי, אָפּאָטשינסקי, לי־ קער, מיראַבעל און יאָסקאָוויטש.

די שאַך-סעקציע: פ. האָראָוויטש (לייטער), שפּיראָ, ליטמאַנאָוויטש, וואָידיסלאַווסקי, נאַטאַנ־ סאָן און גערסטענפעלד.

די שווים-סעקציע: אינזש. פּאַוסט (לייטער), גליקסבערג, יואָלף און ווייסקאָפּף.

* * *

די נאַרטען-סעקציע ביי „מכבי" מאַכט בע־ קאַנט, אַז עס קומען פאָר יעדען זונטאָג אויס־ פלוגען אין דער לאָדזער אומגעגענד אונטער דער אויפזיכט פון אַ דיפּלאָמירטען אינסטרוקטאָר פון פּוילישען נאַרטען-פערבאַנד.

די מיטגלידער פון דער סעקציע געניסען פון אַלע הנחות פון פּוילישען נאַרטען-פערבאַנד, פון די הנחה-ריי־זעס אויף די שטחים פון 1000 און 2500 קילאָמעטער, אין די שוץ-הייזער און ביים איבער־ שרייטען דעם גרעניץ-פּאַס.

פוסבאל-מעטש

רעפרעזענטאנץ פון פויליש - שלעזיען — רעפרעזענטאַנץ פון דייטש - שלע־ זיען 1:3.

בעת דעם דאזיגען מעטש איז שווער קאנטוזירט געוואָרען דער פוילישער שפילער פעטערס.

באקס-מעטשען

וואַוועל (קראקא) — לעגיאַ (ווארשא) 7:9

קשאָ (אָסטראָוו) — אָרקאַן (ווארשע) 6:8

האקעי-מעטש

רעפרעזענטאַנץ פון אויבער-שלעזיען אין קראַקאָ — רעפרעזענטאַנץ פון בערלין 0:5.

רינג-קאמף מעטש

ווארשא—מזרח-פרייסען 10:14

אלגעמייקע פערזאמלונג

פון מאָטאָציקליסטען-פערבאנד

נעכטען איז אין דער אַניועזנהייט פון פאָר־ שטעהער פון 43 קלובען פאָרגעקומען די אַלגע־ מיינע פערזאַמלונג פון פּוילישען מאָטאָציקליסטען־ פערבאַנד. אויפ'ן אָרט פון פּרעזעס גען. רופּערט, וועלכער האָט ענטגילטיג רעזיגנירט פון זיין אַמט, איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס פּרעזעס גען. בוקאַצקי. דעם גען. רופּערט איבערגעגעבען גע־ וואָרען אַ שעהנע מתנה, וועלכע בעשטעהט פון אַ פלאַקעט, פון אַלע אימפּרעזעס, וועלכע זענען פאָר־ געקומען, בעת גען. רופּערט איז געווען פּרעזעס.

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון פוילישען לייכט-אטלעטישען פערבאנד

נעכטען איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פער־ זאַמלונג פון פּוילישען לייכט-אַטלעטישען פערבאַנד. אַלס פּרעזעס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אינזש. זנאַידאָווסקי.

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון קאלעגיום פון פוסבאל-ריכטער

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון קאָלעגיום פון פוסבאַל-ריכטער איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויפ'ן 29 מערץ. אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג וועט ענטגילטיג ליקווידירט ווערען דער פּוילישער ריכ־ טער-קאָלעגיום. דאָס שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעשלוס פון פּ. ז. פּ. נ. אַוועקצונעהמען די זעלבסטשטענדיגקייט פון ריכטער-קאָלעגיום.

מייסטערשאפטען פאר ווארשע־ ווער ציקליסטען אויף וואלצען

אין לאָדז זענען פאָרגעקומען די ציקליסטען־ מייסטערשאַפטען אויף וואַלצען פאַר וואַרשעווער ציקליסטען.

אין 10-קילאָמעטער-לויף האָט דאָס ערשטע אָרט פערנומען נאַפּיעראַלאַ פון „פאָרט בעמאַ".

אין אַלגעמיינעם לויף מיט 4 פאָרלויפען, האַלב פינאַל און פינאַל האָט דאָס ערשטע אָרט פערנומען מיכאַלאַק פון „פאָרט בעמאַ".

באקס-מעטש

„טייפון"—„בר-כוכבא"

דעם קומענדיגען פרייטאָג אין אָוונד קומט ... אין זאַל פון טעאַטער „פּאָפּולאַרני" אַ באָקס־ ... צווישען די מאַנשאַפטען פון „טייפון" און ... כוכבא". צוליב דעם, וואָס ביידע מאַנשאַפטען ... רעזענטירען אַנ'עהנליכען באָקס-ניוואָ, זאָגט צו ... מעטש צו זיין זעהר אינטערעסאַנט.

עס וועלען קעמפען 8 פּאָר.

פינג-פאנג

מעטש לאדז-פויזען

היינט קומט אין לאָדז פאָר אַ צווישען-שטאָטי־ ... פינג-פּאָנג-מעטש צווישען די רעפּרעזענטאַנ־ ... פון פּויזען און לאָדז.

די לאָדזער מאַנשאַפט וועט רעפּרעזענטירען ... טע, פּאַאַזשאַ, וויידערמאַן, יאָסקאָוויטש און ... וואַר.

ספארט-שפילען

נעכטען איז פערענדיגט געוואָרען דער טורניר ... פּוילישען ספּאָרט-שפּילען-פערבאַנד אין נעץ־ ... פּאַר מענער און פרויען.

אין דער פרויען-קאָנקורענץ האָט דאָס ערשטע ... ערצילט די מאַנשאַפט פון „ה.ק.ס." פּאַר ... יקפּ, זיעדנאָטשאָנע און טור.

אין מענער-טורניר האָט דאָס ערשטע אָרט ... נומען „ל.ק.ס." פּאַר סקס, ווקס, הקס, און ... נאָטשאָנע.

ערפאלגרייכע ארבייט

פון דער נארטען-סעקציע ביים זש.ט.כ.

די נאַרטען-סקציע פון זש.ט.ק. פיהרט אַ שטאַרקע טעטיגקייט אויפ'ן געביט פון פּראָפּאַ־ גירען און פלעגען דעם נאַרטען-ספּאָרט צווישען יודען. די ספּאָרט-אַרבייט ווערט אָנגעפיהרט דורך דעם אויסגעצייכענטען אינסטרוקטאָר מגר. ראַד־ וואַנסקי. די טרוקענע איבונגען קומען פאָר אין אַ ספּאָרט-זאַל.

יעדער פּאַסיגע וועטער ווערט אויסגענוצט אויף אַדורכצופיהרען אויספלוגען אין געגענד פון לאָדז. יעדער אויספלוג ווערט בעזוכט דורך פיל נאַרטלער.

די סעקציע געהערט צום פּוילישען נאַרטען־ פערבאַנד און איהרע מיטגלידער געניסען פון אַלע הנחות, וועלכע עס גיט דער פּוילישער נאַרטען־ פערבאַנד. די לעגיטימאַציעס, וועלכע עס גיט אַרויס די נאַרטען-סעקציע ביי זש.ט.ק. בערעכטיגען צו בעקומען הנחה-בילעטען אויף דער באַהן און אויף די שטחים פון 1000 און 2500 קילאָמעטער.

אקאדעמישע נארטען-מייסטער־ שאפטען אין זאקאפאנע

היינט האָבען זיך אין זאַקאָפּאַנע פערענדיגט די נאַרטען - מייסטערשאַפטען פון די אקאדעמישע קלובען, די אטמאָספערישע בעדינגונגען זענען גע־ ווען שלעכטע. דאָס ערשטע אָרט האָט פערנומען א. ז. ס. קראָקאָ.

מלאך

דאָן-דאָמינגאָ

ראָמאַן

גאַנדרוק אין א טאָג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

... מען קאָן זאָגן, אַז יודען האָבען בכלל איינגע־ ... נישט נאָר די מעבעל - אינדוסטרי, נאָר האָ־ ... געשאַפען דעם מאַרק, דערפאַר. זעלטען ביז יע־ ... צייט, אַז דער בראַזיליאַנער האָט גאָר געוואוסט, ... מען דאַרף אזא זאַך ווי מעבעל אין א הויז. עס ... געווען, אַז דער מיטעלמעסיגער זאָל ביי ... אין וואוינונג האָבען עפּעס אזא קאָמבינאַציע ... אליין צונויפגעשטעלטע „מעבעל - שטיקער", ... מאַכט אויף א גאַנץ פּרימיטיווען אופן.

צום ערשט אין ריאָ, דערנאָך איז סאַן-פּאַולאָ, ... פון דאָרט האָט זיך עס אריבערגעכאַפּט אין די ... טערע שטעט, טיף און ווייט, וואו יודען האָבען ... שטעלט די ערשטע טריט אין יענעם לאַנד.

די באַנק-הייזער האָבען געעפענט ברייטע קרע־ ... דיטען פאַר יודען. די גרויסע האַנדעלס - הייזער האָ־ ... בען געזעהען, אַז דער אופן פון שאַפען בעלנים פאַר ... פערשידענע אויסאַרבייטונגען, וואָס יודען פיהרען ... אַריין, אַז מיט געבען אויף אויסצוצאָהלען, געוואוינט ... מען אין דעם בראַזיליאַנער צו אַרטיקלען, מיט וואָס ... ער וואָלט זיך אַנ'אַנדערש מאָל אָן דעם בייגאַנגען. ... האָט אימפּאָנירט. האָבען זיי אויך אָנגעבאָטען ... טערע קרעדיטען, זענען די יודען אַריינגעצויגען גע־ ... וואָרען אין מסחר, אַז די קעפּ האָבען זיך אזש גע־ ... דרעהט: וועקסלען, טערמינען, צאָהלונגען, די־ ... סקאָנטעס, טשעקען. מען האָט זיך נישט געקענט ... פאַרגעסען, האָט מען געשריבען אַהיים (אַלץ אין די ... בעסאַראַבער שטעטלעך), אַז מען זאָל האָבען גאָט אין האַרצען און קומען.

איז מען געקומען וועד צו א ברודער, ווער צו א פעטער, ווער צו אַנ'אַלטען עלטער-פעטער, און ווער צו סתם א שכן, די אַלטע לייט אין די היימען האָ־ בען נאָך געהאַט איין דאגה: ביי וועמען עס איז אונ־ טערגעוואַקסען עפּעס א בחור'ל האָט מען איהם גלייך אָפּגענומען פון חדר און אוועקגעשיקט קיין בראַ־ זיליען.

און איבער אַלע גאַסען, אַוועניודעס, שמאָלע און צע־ קרימטע געסלעך, היגטער דער שטאָט און פאָרשטעט זענען די זוהן פון די צוויי בעסאַראַבער שטעטלעך געווען צעזייט, אויף די אַקסלען האָבען זיך שווער געוויגט די פּעק מיט סחורות, מען איז געגאַנגען פון טיר צו טיר, געקלאַפּט און אָנגעבאָטען די אַר־ טיקלען, אָפטמאָל האָט מען איבערגעלאָזט סחורה צו אזעלכע וואָס מען האָט אפילו נישט געוואוסט זייער נאָמען, און די „גריגע" האָבען אפילו דעם אָרדעם נישט געקאָנט פערשרייבען, אָבער דאָס האָט נישט געשטערט, יאָ א „טשוואַק" (עס זענען געווען אזעל־ כע וואָס האָבען גענומען סחורות אויף אויסצוצאָה־ לען און זענען נעלם געוואָרען, אָדער האָבען סתם נישט געוואָלט בעצאָהלען, זיי האָט מען גערופען „טשוואַק": אַריינגעקלאַפּט איז פערפאַלען, נישט אַר־ רויסצושלעפּען...) נישט א „טשוואַק" אַבי מען האָט געלייזט און געמאַכט א סך „מאָריאָס"...

האָבען יודען אָנגעהויבען קלערען וועגען א תכ־ לית, קיין שטיקעל שוהל איז נישט פאַרהאַן וואו זיך

דאַוונען, בלויז עטליכע מאָל אין יאָהר (ראש-השנה און יום-כפּור), איז מען זיך צונויפגעקומען צו איי־ נעם אין דער פּריוואַטער וואוינונג און געדאַווענט, ווייטער א גאַנץ יאָהר איז מען געווען פערהאַוועט, נאָר אין זין געהאַט די „מאָריעס", די צאָהלונגען און די ראַטעס.

די יונגעלייט זענען אַרומגעגאַנגען ווי אויסגעלאָ־ שענע שאָטענס, קיין שום פרייד האָט נישט געשפּילט אויף זייערע פּנימער. א פרעמדער, רויגער שאָטען האָט זיי פערשלונגען.

זיי וואָלטען געוואָלט אויך האָבען עפּעס א קלוב, אָבער עס איז נישט געווען צו וואָס, נישט געווען מיט וועמען זיך צונויפצוקומען. קיין מיידלעך זע־ נען נישט געווען, איז אָראָפּגעקומען פון דער היים א מיידעל, האָט מען דעם ערשטען זונטאָג מיט איהר געשריבען תנאים און דעם צווייטען זונטאָג איז גע־ ווען די חתונה און פון דעמאָלט אָן האָט זי זיך אויפ געהערט צו זיין פאַר „פרעמדע מאַנספּילען" אין די אויגען צוגלייך מיט אַלע בראַזיליאַנער.

פונדעסטוועגען האָט מען געפּלאַנעוועט אַז צו־ זאַמען מיט דער שוהל וועט מען אויך שטעלען עפּיס א ווינקעל די יוגענט זאָל זיך האָבען וואו צונויפ־ צוקומען.

אַלע גבירים אַלע פּעמיטעלטע מענשען, אַלע פרישע אָנגעקומענע קליענטעלטשיקעס און אפילו די „גריגע" וועלכע האָבען נאָך געאַרבייט אויפן טאָג, טראָגענדיג די פּעקלעך פאַר אַנדערע פּעדלערס, אַלע האָבען צושטייער געגעבען צו דער שוהל און ביבליאָ־ טעק, וואָס מען האָט אָנגעהויבען צו בויען אין יו־ דישען געגענד, אין „פּאָם רעטירא".

דער איינציגער וואָס האָט זיך נישט וויסענדיג געמאַכט, איז געווען נפתלי קויפמאַן, זינט די דעלע־ גאַציע האָט איהם בעזוכט, ביים קרוב, האָט ער זיך אינגאַנצען בעהאַלטען און אפילו נישט אַהיימגעקו־ מען נעכטיגען.

ער איז אָפּגעקומען מיט פערשידענע תירוצים:

צו וואָס דאַרף מען דאָ א שוהל. אַז זי וועט פוסטע־ ווען? אַז זי וועט א גאַנץ יאָהר שטיין ליידיג און אַז גאָטס הויז וועט נאָך פערשעהמט בלייבען...

איינמאָל איז מען געקומען צו איהם, נישט צו־ ליב דער שוהל נאָר צוליב עפּעס אַנדערש, מען האָט גערעכענט, אַז נאָך די שלוחי-ציבור וועלען דאָס מאָל פּועלן.

אין נאָמען פון דער יודישער עדה האָט מען איהם געבעטען אַז ער זאָל אָוועקשענקען פאַר דער „קאָלאָ־ ניע" א שטיקעל פּלאַץ פון זיינע פּלעצער הינטער דער שטאָט פאַר א יודישען בית עולם.

נפתלי קויפמאַן האָט טעפּרובט בעווייזען, אַז עס איז נאָך נישט די צייט צו דעם, אַז יודען שטייען נאָך דאָ בכלל אויף איין פוס, אַז קוים וועט מען קומען צו עטליכע קערבלעך, וועט יעדער אַהיים פאָה־ רען, אָבער די דעלעגאַציע האָט איהם איבערגעוויזען, אַז דאָ זענען שוין טיפע וואָרצלען פאַר א יודישען ישוב אַריינגעשלאָגען געוואָרען, אַז יודען האָבען שוין דאָ זייערע איינגענטימער, אַז מען בעבויט זיך און מען בעפעסטיגט זיך, אַז די וויסטע פּרנסה פון „קליענטעלע" איז אזא אַז מען קען קיינמאָל נישט אַרויס דערפון, אַז טאָמער האָט מען אָפּגענומען איין חוב וואַקסט שוין אויס א צווייטער, אַז דאָס פּערמעגען איז תמיד צעזייט אין פרעמדע הענט, און אַז יודען האָבען דאָ חתונה און קליינע קינדער ווערען גע־ בוירען, די שעה זאָל נישט זיין, מאַלע וואָס עס מאַכט זיך?

קענען די טענות האָט נפתלי קויפמאַן נישט גע־ קענט פערשטאַרקערען זיינע אַרגומענטען, האָט ער צוגעגעבען, אַז מען איז גערעכט, נאָר וואָס דען? פאַרוואָס איז ער עפּעס מחויב איינער אַליין צו געבען א בית עולם?

האָט מען געענטפערט אַז די אַנדערע יודען גיבען צו דער שוהל, האָבען געשאַפען חברות, וואָס שטי־ צען אונטער איינער דעם אַנדערען, און לאָזען זיך גאַנץ קאָסטען.

(פאָרטזעצונג קומט)

„פריילאנד"

לאנד-בעראטונג פון דער ליגע פאר יודישער טעריטאריאליסטישער קאלאניזאציע

אין ווארשא אין לאקאל פון די האנדעלס-פערטרעטער קראלעווסקא 16 איז פארגעקומען די בעראטונג פון „פריילאנד"-ליגע פאר טעריטאריאליסטישער קאלאניזאציע אין דער בעראטונג האבן אנטייל גענומען דער צ.ק. און 60 דעלעגאטן פון 12 שטעט און א סך געסט צווישן וועלכע עס זענען געווען פיל אנגעזעענע פערזענליכקייטן פון דער אינטעליגענץ און דער יודישער געזעלשאפטליכקייט.

ארוו. י. טשערניכאוו האט אין נאמען פון ב. ק. געעפנט די בעראטונג מיט א קורצער שטארקער רעדע: א היסטארישער מאמענט איז געווען, ווען ער דערמאנט דעם נאמען פון ישראל זאנגוויל וועמענס אנדענק אלע פערזאמעלטע בעערען מיט אויפשטיין.

עס ווערט געוועלט א פרעזידיום אין וועלכן עס זענען אריין: אינזש. מארגאליס, דירעקטאר לעקיך ארוו. טשערניכאוו, ד"ר קרוק, ס. קאם און פראפ. בערקמאן-פאכאוואנסקי, אויך א רייע קאמיסיעס, וועלכע דארפן מיטהעלפן אין דער ארבייט פון דער בעראטונג.

עס זענען אנגעקומען בעגריסונגען פון די אקטיווע פיהרער ריכטער וואל און אינזש. ל. פיינגענבוים, פון דעם פארזיצער „פריילאנד"-ליגע פון די לאנדאנער „פרייאנד"-פריינד, פון דער פאריזער סאצ. סעריס, גרופע, פון דר. קורשמאן (ביאליסט. פון גשוו. דעפוטאט דר. ווינציהער (בענדין) ל. פיינעס, פון ד"ר ליב לאנדוי (לעמבערג), פון ארוו. קאצענעלבויגען (לובלין).

א בעזונדער ווארעמע בעגריסונג האט צוגעשיקט דר. חיים זשיטלאווסקי פון ניו-יארק.

פון די נישט-יודישע ענגלישע פריינד זענען אנגעקומען בעגריסונגען פון לארד מארליי, פון בעדיהמטען אדוואקאט פ״ים און ארבייטער פיהרער פענר-בראקוויי, זיי אלע פערזיכערן זייער אקטיווע מיטהילף אין דער פראפאגאנדיסטישער און קאנסטרוקטיווער ארבייט פון „פרייאנד".

ז. מיזנער גיט אפ א בעריכט פון דער ביז איצטיגער טעטיגקייט: די ניי-טעריטאריאליסטישע בעוועגונג איז ענטשטאנען מיט 1½ יאר צוריק די איניציאטיוו איז געקומען פון א גרופע אלטע טעריטאריאליסטן און באלד האבן זיך אויך געשאפן גרופן אין ווילנע, לאדז, טשענסטאכאוו א.א. אין יוני 1934 איז פארגעקומען אין ווארשע די ערשטע בעראטונג פון אלע פוילישע גרופען, אין דער הויגער בעראטונג זענען געשאפען געווארען די יסודות פון דער ליגע, פאר טעריטאריאליסטישער קאלאניזאציע, וועלכע שטרעבט צו פעראייניגען אונטער איהר פאהן די פער שיידענע געזעלשאפטליכע גרופירונגען פון יודישען פאלק, עס איז אנגעקניפט געווארען א קאנטאקט מיט די אויסלענדישע טעריטאריאליסטישע גרופען ווי אויך מיט נישט-יודישע פאליטישע טוער, דארט, אין דער שפיץ פון דער הויגער ארבייט איז געשטאנען דר. קרוק, וועלכער האט א לענגערע צייט פערבראכט אין פאריז און לאנדאן. שטרע-יולי 1935 איז פארגעקומען א פארקאנפערענץ אין פאריז און לאנדאן פון די פארשטעהער פון די אקטיוועסטע טעריטאריאליסטישע גרופען: פון ווארשע 5 דעלעגאטען, פון פאריז (בראש בן אדיר, סינגאלאווסקי, לוהאוויטש און דר. אלפרעד דעבלין אלס פארשטייער פון די יודישע פליטים) פון לאנדאן (בראש דר. גאסטער, אינזש. קעסלער, דר. י. נ. שטיינבערג, און הערוועלד) אויף דער פארקאנפערענץ זענען פארמולירט געווארען די פרינציפען פון דער בעוועגונג:

1. פעסטגעשטעלט געווארען דער נאמען „פרייד לאנד" — ליגע פאר טעריטאריאליסטישער קאלאניזאציע.

2. דער ציל פון דער ליגע פאר טעריטאריאליסטישער קאלאניזאציע איז א קאנצענטרירטע יודישע לאנדווירטשאפטליכע און אינדוסטריעלע קאלאניזאציע אויף א פרייער טעריטאריע, וואס זאל קענען זיין א זיכערער ימקום פאר סאציאל עקאנאמישער און נאציאנאל קולטורעלער ענטוויקלונג.

3. די ארבייט פאר דער פערווירקליכונג פון דעם הויגען ציל, הארף זיך שטיצען אויף די ברייטסטע מאסען פון יודישען פאלק און אויף דער אינטערנאציאנאלער מיטווירקונג.

עס איז געוועהלט געווארען א ראט פון 4 מיטגלידער און א צענטראל ביורא פון 12 מיטגלידער.

פאר די אנדערהאלבען יאהר זענען ארויסגעגעבען געווארען דער אורגאן „פרייאנד" אין יודיש, פויליש, פראנצויזיש און דייטש ווי אויך א רייה בראשורען פון פראפאגאנדיסטישען כאראקטער אויך אין ענגליש.

אין דער לעצטער צייט איז אין פוילען געפיהרט געווארען א ברייטע און פערצווייגטע טעטיגקייט, וואס האט דערמעגליכט צונויפצורופען די איצטיגע אלפוילישע בעראטונג.

ארוו. טשערניכאוו בעטרידעט אין א לענגערען רעפעראט די פרינציפען פון דער פרייאנד בעוועגונג

דר. י. קרוק האט רעפערירט א.ד.ט „אונזערע נאר הענטסטע אויפגאבען"... דער רעפערענט האט אויך אונטערגעשטראכען אז „פרייאנד" ווערט געבויט ווע רען אויף נייע מענשליכע און סאציאלע יסודות; אהן פריוואט אייגענטום אויף ערד און קאאפעראטיווע קא לאניזאציע, די מעגליכקייטען פון דער רעאליזירונג זענען אויצט אויפן אינטערנאציאנאלען פארום נישט שטימער ווי ווען עס איז.

דער גלענצענדיגער רעפעראט פון דר. קרוק האט ארויסגערופען לאנגדויערנדע און הייסע אפלאדיסמענטען, די קאנפערענץ דריקט אויס איינשטימיג א דאנק דר. קרוק און בעט איהם פארזעצען זיין גרויסע און פרוכטבארע ארבייט אין לאנדאן און אין פאריז.

נאך ארוו. טשערניכאווס און דר. קרוקס רעפעראטען האט זיך ענטוויקעלט א ברייטע און הייסע דיסקוסיע אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט: אנאטאל פרומקין (לאדז), ד"ר ארנאלד, ארוו. גאזשאנסקי (גראדנע), סאלאמאן (נאוואגרו-דעק) אינזש. מאהלסיס (לאדז), רעד. אורינסקי (פרושאנע), קאמיאנסקי (רילע), דר. בערנשטיין (ווילנע), הלל צייטלין, עמיל פערעץ און אנדערע.

נאך דער דיסקוסיע האט די בעראטונג אויסגעהערט די בעריכטען פון די קאמיסיעס. און ס'איז אנגענומען געווארען: ארויסצולאזען אנ'אויפרוף צו דער יודישער געזעלשאפט אין נאמען פון דער בעראטונג, עס איז בעטאנט געווארן די נויטווענדיגקייט צו פיהרען ווייטער מיט א גרעסערן אימפעט די ארגאניזאציע ארבייט און פאראלעל אויך פערשטארקען דעם טעמפא פון דער פאליטישער טעריטאריאליסטישער ארבייט. ארויסגעבען פעריאדיש דעם זשורנאל „פרייאנד", דער צ.ק. זאל זיך שטעלען אין פערבינדונג מיטן ארגאניזיר קאמיטעט פון וועלט-קאנגרעס. די בעראטונג האט אונטערגעשטראכען די נויטווענדיקייט פארטצוזעצען די קאארדינירט ארבייט מיט די פערטרעטער פון דער יודישער געזעלשאפטליכקייט אין דייטשלאנד און אנערקענט אז נאר דער „פרייאנד" 'אידעאל איז די איינציגע און ראדיקאלע לעזונג פון דעם פליטים און עמיגראציע פראבלעם. עס איז אויך בעשלאסען געווארען איבער געבען די יוגענד גרופען אין ווארשא און ווילנא צו ארגאניזירן א צוזאמענפליה פון דער יוגענד שבו עות-צייט.

די בעראטונג האט אויסגעוועהלט א ראט פאר פוילען, צווישן וועלכע עס זייען אריין: דר. אדלער, דר. אטלאס, עמיל פערעץ, ארוו. שיינברון, הענדיק דאקטאראוויטש, אינזש. שטיינבערג, רעד. אברהם זאק, י. ראפאפארט, גראס. פון לאדז: דיר. לעקיך, אינזש. מארגוליס, אנאטאל פרומקין, דר. איזנער, א.; ש. קאיז. פון ביאליסטאק: אינזש. טראפ, אינזש. שוויף, דר. קערשמאן, און דר. פרילוצקי, פון לעמ בערג: ארוו. ל. לאנדוי, און אברהם זיינפעלד. פון ווילנא: ה. טשאהני, רעד. באסטאמסקי, דר. בערענשטיין, און וועגראווסקי, טשענסטאכאוו: דר. לעווקאוויטש, בריסק: דר. פייגון, בענדין: דר. וויינציהער, נאוואגרודעק: ארוו. גומיכער, פרושאן: רעד. אורינסקי, לובלין: דר. קאצענעלענבויגען. לידע: דר. קאמינסקי, גראדנע: דר. גאזשאנסקי און אויך דער קאמעטירט דעם עקזיסטירענדען צ.ק. צו קאאפטירען צו זיך נאך 5 מיטגלידער פון געוועהלטען ראט.

טעאטער, מוזיק און פערזוילוגע (קאמוניקאטען)

מאריס שווארץ גרויסער טריומף מיט י. י. ... „יאשע קאלבי"

אזא טעאטער-טריומף ווי די פארשטעלונג „יאשע קאלב" מיטמאריס שווארץ אלס ביעשאנווער ... געקליבענעם קונסטלער-אנסאמבל, האט שוין ... שום טעאטער נישט געהאט. דער פערכאפענדער ... פון שטיק, די גראנדיעזע אויספיהרונג, ... אקטיארען-שיפל פון אזא קינסטלער - אנסאמבל ... טעאטער - מייסטער מאריס שווארץ בראש, ... דעם צושויער. אזא טעאטער נחת רוח האבן ... לאנג נישט געהאט. און דעריבער טאקי איז ... שטעלונג איבערפולט איבער די ברעגעס. די ... איז ממש בעלאגערט.

דאך טראץ דעם קינסטלערישען און ... דערפאלג פערבלייבט נישט ביי אונז אין ... שווארץ קיין איין טאג מעהר ווי ס'איז ... 9 פארשטעלונגען זענען איבערגעבליבען. מאריס ... מוז, געגען זיין ווילען, פערלאזען אונזער ... צוריק ארויספאהרען קיין לאנדאן פערעגדיגן ... אויף ענגליש, וואס ער האט מיט א קורצער ... אנגעהויבען. זונטאג ד. 8-טען מערץ געזעגענט ... שווארץ מיט לאדז. זעהר שטארק בעדויערן ... וואס וועלען פערזוימען די איינציגע געלעגענ... במשך די 9 פארשטעלונגען זעהען דעם קינסטלער ... שווארץ מיט זיין קאנסטלער-אנסאמבל אין זיין ... אויפפיהרונג „יאשע קאלב"!

שטארקע פעראינטערעסירונג מיטן ... „שיר" - קאנצערט „יציאת מצרים" אין פילהארמאניע

מיטוואך דעם 4 מערץ ד. י. 9 אוונט ... „שיר" אויף מיט זיין גרויסן קאנצערט „יציאת ... אין פילהארמאניע.

אינם קאנצערט וועלען זיך בעטייליגען: ... קאנטער „שיר"-כאר, לאדזער פילהארמאניש... טער ביים „שיר" און פאלגענדע סאליסטען ... ניק-יאכימעק (סאפראן), צ. איזיגרים — ... זינגערין. פון ווארשא (אלט) און א. בלעכבראו... בער-קאנטאר פון ווארשא, געוועזענער זינגער ... ריגער אפערע (טענאר).

„שיר" האט נישט געשפארט קיין ענערגיע ... טען, כדי דער קאנצערט זאל אויספאלען ווי ... זאנטער.

דאס אויפפיהרען די פרעכטיגע שאפונג ... הענדעל „יציאת מצרים" וועט זיין איינע פון ... מוזיקאלישע לייסטונגען אין אונזער שטאט.

די קינסטלערישע לייטונג אין די הענט ... טען דירינענט און בעקאנטען מוזיק-עסטעטיקער ... י. פיוווישים.

ס'איז דעריבער פערשטענדליך, וואס ... האט ארויסגערופען אזא גרויסע פעראינטערעסירונג ... די היגע מוזיקאלישע קרייזען.

די פידעל - קינסטלערין לעא לובאשיץ אין פילהארמאניע

דאנערשטאג, דעם 5 מערץ וועט אין פילהארמאניע ... זאל קאנצערטירען די גענאלע אמעריקאנער פידל... לערין לעא לובאשיץ. די קאנצערט - דירעקציע ... קאסט פיל מיה און ארבייט, ביז די פידלערין ... ברענגט געווארען קיין לאדז, די בעריהמטע קינסטלערין ... קומט קיין פוילען נאך גרויסע ארטיסטישע ערפאלגן ... ענגלאנד, שוועדען, דענעמארק און פראנקרייך ... ארויסטרעטען אין לאדז נאר איין מאל.

פון פוילישען טעאטער

אין שטאטישען פוילישען טעאטער ... 7.30 אוונט געשפילט „טראפיקא פאני גענערא...

KAROL DICKENS — מאנומענטאל מייסטערווערק לויט דער אונשטערבליכער ערצעהלונג פון

„Dawid Copperfield"

אין דער הויפט-ראלע FRED BATHOLOMEW ווי אויך 65 עקראן-שטערנס ||| אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג

קלאנג-קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

Zostały zaginione

następujące protesty:

1) Protest na zł. 200.— z wystawienia Markuszewicz Nakło na zlecenie Ch. Kimelfeld, pł. 15|XI 35. 2) Protest na zł. 100.— wyst. Markuszewicz. 3) Pretest na zł. 200.— wystawca A. Szkutnik, Szrem, pł. 20|1 36 na zlecenie Ch. Kimelfeld. 4) Protest na zł. 398.15 wystawca J. Raźniewski, Rawicz, pł. 15|XII 35 zlecenie Ch Kimelfeld. 5) Protest na zł. 77.33 wystawca D. Kuczyński, Bydgoszcz, pł. 23|XI 35 zlecenie D. Makowski. 6) Protest na zł. 50.— wystawca A. Buks, Piotrków Kujawsk, zlecenie L. Buks. 7) Protest na zl. 70 — wystawca I. Szurek, Puck, pł. 31|XII 35, zlecenie Ch. Kimelfeld. 8) Weksel na zł. 300, - wystawca J. Bzura, Grudziądz, pł. 15|3 36, zlecenie Ch. Kimelfeld. 9) Protest na zł. 150 - wystawca H. Widawski, Gdańsk, pł. 31|1 36, zlecenie Ch. Kimelfeld, 10) Protest na zł. 100.— wystawca D. Szafirsztajn, Tczew, pł. 31|XII 35 zlecenie Ch. Kimelfeld. 11) Protest na zł. 100.— wystawca I. Rozen, Bydgoszcz, pł. 26|XI 35, zlecenie Ch. Kimelfeld, 12) Protest na zł: 100 — wystawca I. Rozen, Bydgoszcz, zlecenie Ch. Kimelfeld. 13) Protest na zł. 193.65, wystawca B. Klajn, Sępolno (Pomorze) pł. 15|XII 35, zlecenie Ch. Kimelfeld.

Wszystkie protesty powyższe oraz weksle unieważnia się. Zwrócić takowe za wynagrodzeniem do Kimelfelda, Łódź, Kiltńskiego 120 lub telefonicznie 109-35.

Dyskrecja zapewniona.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעהמט אן פון 8–11 פארמ. און פון 6–9 אוונט
ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קליינע אנאנסן
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אכטונג! דער נייער ... ענגלישער זאל ... מיט א שענעם מענער-זאל מיט ... היגיענישער כשר'ער קיך, מיט ... געשירען און טיש-בעשטעק ... געגעבען אויף חתונות נאך ... אלע 1-טער מאי 2. קומט ... צייגט אייך!

ווער ס'וויל זיין געהאלטן ... מוז קומען עסן די בעסטע און ... האפטסטע מיטאגען צו גאנץ ביליקע ... אין דעם בעוואוסטען היגיענישען ... פון הערמאן ליצווינסקי, ... סקיעגא 39, פראנט, 2. שט. ... בעת'ן מיטאג ראדיא-קאנצערט ... גאנצער וועלט.

סוחרים, ליב האבענדיגע ... קוועהם, נעכטיגען אלע ביי ... קילינסקיעגא 41. א נאכט-לאגער ... א צימער 1.50 זל.

זעהר אינטערעסאנט פאר ... געוועלבער! מארגארין די ... מלעטשנע. פרידעכזאן, זאכאת ... פאן 173-57.

... został weksel na Zł. ... wienia I. Liberman, płatny ... Weksel zostaje unieważ... ... do A. Juwena, Legjo...

פערשידענעס

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע קעטלערין צו שטרימף אויף א 22-ער מאשין. צו מעלדען זיך קאמיענא 16, וואוינונג 17.

די מעבלנישע וואַרשטאַט פון ק. ראזענשטיין, שרודמיעסקא 22 נעמט אן צו שערען און טרייבען זייד, בוימוואל א. ז. וו. צו מעסיגע פרייזען. פינקטליכע אויספיהרונג.

איך האב א קאנצעסיע אויף א גאסען-בודקע צום פאפיר אסטן-פערקויף. איך וויל זי פערפאכטען. אפערטן אונטער „קיאסק" אין דער אדמיניסטר. פון דער צייטונג.

נויטיג א קעטענשטוהל № 26 טריקאטאזש-פאבריק נארוטאוויטשא 57, טעלעפאן 187-71.

אכטונג, זאקען-פאבריקאנטן! כ'נעהם אן אויף 16-ער מאשינען און אויף רענדער צו טענים אויך צו שקארפעטען פון 32-ער צווירן און מאקא צו מעסיגע פרייזען. פילסודסקיעגא 50, מיכאלאוויטש

לעזט !!!!! אויפמערקזאם!
עס איז שוין אריין אין קראפט די נייע פרייזען פאר
דרוק-ארבייט
אין דער בעקאנטער און לאדז און אומגעגנד
שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8
טעל. 255-09
וועלכע האט זיך שוין בעריהמט געמאכט מיט די שעהנע אויספיהרונג און עסטעטישען צוזאמענשטעל
ביליג, רעעל, פינקטליך

PIERWSZE PRYWATNE
Pogotowie Lekarskie
(1-טע פריוואטע גיכע הילף)
זשעלאנא 6 טעל. 12-333
(Legjonów 6)
טעטיג אהן איבעררייס בייטאג און ביינאכט.
... ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטן.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.

... wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman